РПСф I 19/1837.1
984

РI369

1837.

БИБЛИОТЕКА
Вл. Г. Михайловића
ИВЊИЦА

БИБЛИО-ТЕКА
Вг. Г. Михаиловића
ИЊИЈА

Стефанъ Стратимировичъ
Архіепископъ Карловацкій.

РПСр I 12/1837.1

СРБСКА ЗОРА.

ЗАБАВНИКЪ ЗА ГОДИНУ

1837.

издае

ГЛИГОРІЕ ГРУИЋЪ.

Ч.

Втора Годинна.

У БЕЧУ,

у штампаріи Ерменскога манастира.

БИБЛИОТЕКА А. ИВИЋА
СУБОТИЦА

Инв. бр. 52.770

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА • ЗРЕЊАНИН

ЛЮБИМИ ЧИТАТЕЛЮ!

Прими обећани забавникъ и за ову годину предае ти се у твое Благонаклонѣне руке, истина є дага онай не предае кои га є прошасте Године обећао, камо те среће да іоштъ нѣгова десница подъ црну землю недоће многи цветакъ у пупольку неби увенуо, Ербо Србско кньижество у нѣму много и премяого изгуби, то намъ сведочи Аустриски Цушауеръ, кое и шта є Спиридонъ Јовићъ био не само у Србскомъ кньижеству него и у Немецкомъ, а и у Бечкимъ Новинама можесе онѣговомъ труду и тежењу всеобштчой ползи читати, дакле зашто да и я овде неспоменемъ онѣму кои є себе жертвовао а све у потаи стоећи, да неби ко рекао гле шта тай оће и шта тай тражи и т. д. Я самъ у позиву Србске Зоре назначіо, за

непримити укоръ на себе да самъ трудъ Спиридона Јовића, и Побратића пренебрегао, тако предаемъ великодушнимъ читателѣмъ што су Покойници сочинили и оставили, кои су били као трудољубна пчела коя већъ пре излазка Сунца по росни цветићи лети и сабира сладостъ и радуесе природномъ услажденію, совимъ препоручуемъ и молимъ во обшче да и у напредакъ књижество и родолюбиви читательи на Србску Зору незабораве и да є не одспаваю, него нека по могућству принесу жертву на олтаръ књижества колико се може а я ћу се трудити да буде као што намъ Јоаннъ Беричъ у своимъ предсловію вели дае сваки на време дошао и да ніе доцканъ ако и я узмогу штогодъ полезно у руке почитаему читателю дати.

Гл. Гр.

КАЛЕНДАРЪ

за годину

1837.

Године знатнiи догађаiа.

Отъ постаня свѣта по рачуну восточне,
цркве има година 7345
по рачуну Римске цркве . . . 6550
— — Чивутскоме 5597
— потопа 6003
— зидања куле Вавилонске 4590
— РОЖДЕСТВА ХРИСТОВА . . 1837
— како се у Срему виноградъ почео
Садити 1561
— Епре или бѣжаня Муамедова, од кога времена Турци брое године 1209
— како су се Срби покрстили око . 981
— како су се разделиле цркве (восточна и западна) 785
— како є измишлѣна артия . . . 464
— како є измишлѣъ барутъ 456
— како су Србльи изгубили царство на Косову (15. Јуния 1397) . . . 447
— како є измишлѣно штампанѣ кньига 397
— како су Турци узели Цариградъ и истребили Грчко царство . . . 384
— како се нашла Америка 345
— почетка Луторанскогъ закона . . 320
— како се у Европи дуванъ почео садити 245

Пасхалія.

Ове є године кругъ сунца 9
— — — — месеца 11
— — — пасхално слово . . . . . щ
Ново се лѣто починѣ петакъ.
Месоеђа има 8 неделя, и пет дана . . 59
Месне покладе биће Февруарія . . . 21
Беле покладе Февруарія 28
40 мученика вторникъ пете неделѣ поста.
Воскресеніе Апріла 18
Вознесеніе Мая 27
Сошествіе с: духа т: е: Духови Юнія . 6
Неделя сви свети и Петр. покладе Юнія 13
Петрова поста има 2 неделѣ, и єданъ
дань 15
Памятъ св. апостола Петра и Павла у вторникъ.
Госпоинъ се пост свагда починѣ 1. Августа,
а Божиђньи 15. Ноемврия.

Месечне четврти.

● Значи мѣну.
◑ — ирву четвртъ.
○ — уштапъ.
◐ — Послѣдъ четвртъ.
На десной страни стои Римски Календаръ.

ІАНУАРІИ,

П	1	Обрѣзаніе Господне.	13	Іларіа.
С	2	Сілвестра Папы Р.	14	Фелікса.

Въ недѣлю предъ просвещен Evагг: отъ Марка зач: 1.

Н	3	Малахіа и Гордіа.	15	Мavра.
П	4	Соборъ 70 апостолъ	16	Іисуса имя.
В	5	Ѳеопемпта и Ѳеоны.	17	Антоніа.
С	6	Богоявленіе Господ:	18	Пріс: дѣв:
Ч	7	Іоанна крестителя.	19	Маріа.
П	8	Георгіа и Емиліана.	20	Фаб: и Себ:
С	9	Полvевкта мучен:	21	Агнес: дѣв:

Въ недѣлю по просв: Evагг: отъ Мат: зач: 8.

Н	10	Григоріа Епіск: Нис:	22	Заручен: М.
П	11	Ѳеодосіа преподобн:	23	Тімоѳеа.
В	12	Татіаны мученицы	24	Обр: Павл.
С	13	Ермvла и Стратон.	25	Фердінанд.
Ч	14	Саввы Арх: Сербск:	26	Полvкарпа.
П	15	Павла Ѳивейскаго.	27	Іоан: Злат:
С	16	Ап: Петра веригъ.	28	Карол: Вел:

Въ недѣлю 3о Evагг: отъ Луки зач: 91.

Н	17	Антоніа великаго.	29	Францішк:
П	18	Аѳанасіа и Кvрілла.	30	Аделгунды.
В	19	Макаріа Егvпшян:	31	Петра Нол:

С	20	Евѳимія великаго.	1	Фев: Ін: Е:
Ч	21	Максіма исповѣдн:	2	Срѣтеніе.
П	22	Тімоѳеа и Анастасіа	3	Блазіа Епіс:
С	23	Климента Епс: Аѳк:	4	Вероніки.

Въ недѣлю 31 Евагг: Луки єач: 93.

Н	24	Преп: матере Ксеніи	5	Агаѳы. ●
П	25	Григоріа Богослова	6	Дороѳеа.
В	26	Ксенофонта и друж:	7	Ромуалда.
С	27	Іоан: Злат: мощ: пр:	8	Чиста среда.
Ч	28	Ефрема Сѵріна.	9	Аполлоніа.
П	29	Прен: мщ: Ігнатіа.	10	Схоластік:
С	30	Велик: Іерарховъ.	11	Евфросіни

Въ недѣлю 32 Евагг: Луки зач: 94.

Н	31	Кѵра и Іоанна.	12	Татіаны. ☽

☽ 1-го въ 6 ч. 26 м: п. п. въ сей четверти время непостоянно будетъ.

🌕 9-го въ 9 ч. 2 мін: по пол: сія четвертъ времѣнитися имать вѣтромъ и снѣгомъ.

☾ 17-го въ 7 ч. 47 м: по пол: принесетъ время хладно.

● 24-го въ 11 ч. 25 м: п. п. съ начала время смутно, и снѣгъ, на конецъ ведро и зима будетъ.

☽ Первая укажется четверть 31-го въ 10 ч. 55 м: п. п. время хладное обѣщаетъ.

ФЕѴРУАРІЙ,

П	1	Трѵфона мученика.	13	Катарина.
В	2	Срѣтеніе Господне.	14	Валентіа.
С	3	Сѵмеона Богопріим:	15	Фаустіна. †
Ч	4	Ісідора Пілусіотска	16	Іуліанны.
П	5	Агаѳіи мученицы.	17	Донат. †
С	6	Вукола Епіс: Смѵрн:	18	Сѵмеон: Е: †

Въ недѣлю о Митари и Фаріс: Еѵагг: отъ Луки зач: 89.

Н	7	Парѳеніа Еп: Лампс:	19	Сосанны.
П	8	Ѳеод: Страт: и Зах:	20	Елеѵѳеріа.
В	9	Нікифора мученика.	21	Елеоноры.
С	10	Хараламніа мучен:	22	Петр: Каѳ:
Ч	11	Власіа священномуч:	23	Лазара.
П	12	Мелетіа Пап: Анп:	24	Матѳіа А:
С	13	Мартініан: и Сѵм: С.	25	Вікторіна.

Въ недѣлю Влуднаго Сына Еѵаг[г]: отъ Луки зач: 79.

Н	14	Аѵксенпіа препод:	26	Валбурги.
П	15	Онисіма апостола.	27	Леандра.
В	16	Памфіла мученика.	28	Ренаты.
С	17	Ѳеодора Тѵрона.	1	Март: Ал:
Ч	18	Льва Папы Римск:	2	Сімпліціа.
П	19	Архіппа апостола.	3	Кунегунд
С	20	Лва Епіск: Катан:	4	Казиміра.

Въ недѣлю Мясопуст: Evагг: отъ Матѳ.
зачало 106.

Н	21	Тімоѳеа преподоб:	5	Evсевіа.
П	22	Обрѣтеніе мщ: Evг:	6	Фрідеріка.
В	23	Полvкарп: Еп: Смvр:	7	Ѳомы Ап: ●
С	24	Обр: гл: Іоанна крес:	8	Іоанна
Ч	25	Тарасіа Патр: Конс:	9	Франціш.
П	26	Порфvріа Епіс: Газ:	10	40 Мучен:
С	27	Прокопіа Декапол:	11	Херакліа

Въ нед: Сvропуст: Evагг: отъ Матѳ. зач. 17.

Н	28	Васіліа Спостника.	12	Григорія.

☺ 8-го въ 3 ч. 40 м: п. п. весма ладно время будетъ.

☾ 16-го вр 6 ч: 47 м: п. п. время хладное пробавляется.

● 23-го въ 9 ч. 46 м: п. п. въ сей четверти зима велика будетъ.

МАРТЪ,

П	1	Евдокіи преподобм:	13	Розини.
В	2	Ѳеодота Еп: Кѵрін:	14	Маѳілды.
С	3	Евтропіа мученика.	15	Лонгіна.
Ч	4	Герасіма преподоб:	16	Еріберта.
П	5	Конона мученика.	17	Гертруд:
С	6	Свят: 42 мученик.	18	Александр:

Въ недѣлю 1-ю велик: Поста Евагг: отъ Іоан: зач: 5.

Н	7	Священном: въ Херс:	19	Іосифа.
П	8	Ѳеофѵлакт: Еп: Нік:	20	Нікеты.
В	9	40 Мучениковъ.	21	Бенедікта.
С	10	Кодрата и друг: его	22	Октавіана.
Ч	11	Софроніа Патріарх:	23	Вікторіна.
П	12	Преподоб: Ѳеофана.	24	Гавріил: А.
С	13	Прен: мщ: Нікифора.	25	Благовѣщ:

Въ недѣлю 2-ю, тогоже, Евагг: отъ Марка зач: 7.

Н	14	Венедікта препод:	26	Воскр: Хр:
П	15	Агапіа мученика.	27	Воскр: Пон:
В	16	Савіна и Папы.	28	Гунтрама.
С	17	Алексіа чел: Божія:	29	Кѵрілла.
Ч	18	Кѵрілл: Архіеп: Іерл:	30	Квирина
П	19	Хрѵсанѳа и Даріи.	31	Балбина
С	20	Во обители с. Саввы	1	Апр: Хуго

Въ недѣлю 3-ю тогоже, Evагг: отъ Марка зач: 37.

Н	21	Іакова Епіскопа.	2	Фран: Паул:
П	22	Василіа пресвутера.	3	Ріхарда.
В	23	Нікона преподоб.	4	Ісидора.
С	24	Артеміа Еп: Θесс:	5	Вінценціа.
Ч	25	**Благовѣщен: Бцы:**	6	Целестін:
П	26	Соборъ Арх: Гавріил	7	Хермана.
С	27	Матроны матере.	8	Діонісіи.

Въ нед: 4-ю тогоже, Evаг: отъ Марка зач. 40.

Н	28	Іларіон: и Стеф: чуд:	9	Марія Егv:
П	29	Марка Еп: Аρеθ:	10	Іезекіиля.
В	30	Іоанна Лѣствичи:	11	Льва Папы.
С	31	Vпатіа Епіс: Гаггр:	12	Іуліа Папы.

☽ 2-го въ 4 ч. 24 м: п. п. вѣтри великіи дыхати будутъ.

☺ 10-го въ 8 ч. 12 м: п. п. суровость зимы пробавляется.

☾ 17-го въ 2 ч. 33 м: п. п. сія четверть предидущей подобна.

● 24-го въ 8 ч. 37 м: п. п. врема пріятно съ дождію указуется.

АПРІЛІЙ,

Ч	1	Преп: Маріи Еґѵпт:	13	Іустіна.
П	2	Тіта чудотворца.	14	Тібурціа.
С	3	Нікиты исповѣдн:	15	Харисіа.

Въ недѣлю 5. тогоже, Ев: отъ Марк: зач: 47.

Н	4	Іосифа и Георг: Мал:	16	Турібіа.
П	5	Ѳеодула и Агаѳопо:	17	Рудолфа.
В	6	Евтихіа Архіеп: Кпл:	18	Валеріа.
С	7	Георгіа Еп: Меліт:	19	Антоніи
Ч	8	Іродіона. Апост:	20	Марцелін.
П	9	Евпсѵхіа мученика.	21	Анселма.
С	10	Терент: муч: и др:	22	Рафаила.

Въ недѣлю Цвѣтоносную Ев; отъ Іоан: зач. 41.

Н	11	Антѵпы Еп: Пер: А.	23	Адалберт:
П	12	Васіліа Еп: Парійс:	24	Георг: вел:
В	13	Артемона Священм:	25	Марка Ева:
С	14	Мартіна папы Рим:	26	Тита.
Ч	15	Аріст: Пуда и Троф:	27	Анастасіа.
П	16	Агапіи, Ірины и Хіо:	28	Віталіс: М:
С	17	Сѵмеона Персідска.	29	Петра М:

Въ Свят: и Вел: нед: Пасхи Ев: отъ Іоан: зач: 1.

Н	18	Воскресен: Христ:	30	Екатерін:
П	19	Воскр: Пон: и С. Геор:	1	Маі Ф. и І:
В	20	Воскресен: Втор:	2	Аѳанасіа.

С	21	Іаннуар: и Алексан:	3	Обрѣтен: †
Ч	22	Ѳеодора Сѵкеоѳа	4	Вознес: Хр:
П	23	Георгіа Великом:	5	Готтхард:
С	24	Саввы стратилита	6	Іоанна.

Въ недѣлю 2-ю Ѳомину Ев: отъ Іоан: зач: 65.

Н	25	Еѵаггеліста Марка	7	Станисла:
П	26	Свящм. Васіліа Е. А.	8	Міхаила
В	27	Сѵмеона сród: Госп:	9	Григоріа.
С	28	Іасона и Сосіпатра.	10	Антон: Еп:
Ч	29	Святыхъ 9 мучен:	11	Беатріцы.
П	30	Іакова брата Іоанна	12	Панкрац:

☽ 1-го въ 0 ч. 30 м: п. п. съ начала суровый вѣтръ и дождъ, на конецъ вр: тепло.

8-го въ 9 ч. 56 м: п. п. время пріятно и тепло, на конецъ гремленіе принесетъ.

15-го въ 8 ч. 14 м: п. п. время пріятно будетъ.

22-го въ 8 ч. 18 м: п. п. дождь изобиленъ падетъ.

☽ 30-го въ 6 ч. 56 м: п. п. вѣтръ и время пріятно обѣщаетъ.

МАІЙ,

С	1	Пророка Іереміи.	13	Серватіа.

Въ нед: 3 Мvроносиц: Ev: отъ Марка зач: 69.

Н	2	Аѳанасіа Пат: Алекс:	14	Духовы.
П	3	Тімоѳеа и Маvры.	15	Духов: Пон:
В	4	Препдмучц: Пелагіи	16	Іоан: Неп:
С	5	Ірины мученицы.	17	Убалда. †
Ч	6	Іова многострадал:	18	Венаптіна
П	7	Акакіа мученик:	19	Іво блаж. †
С	8	Іоан: Evаг: и Арсен:	20	Бернарді: †

Въ нед. 4 Разслаблен: Ev: отъ Іоана зач: 14.

Н	9	Исаіи и пр: мщ: с. Нік:	21	Пресв: Тр:
П	10	Ап: Сімона Зилота.	22	Елены.
В	11	Мокіа и Меѳ. Еп:	23	Іоанны.
С	12	Епіфаніа и Германа	24	Урбана
Ч	13	Мученицы Глvкеріи.	25	Брашанчево.
П	14	Ісідора Мученика.	26	Філіппа.
С	15	Пахоміа великаго.	27	Магдалин.

Въ нед: 5-о Самарян: Ev: отъ Іоан: зач: 12.

Н	16	Ѳеодора	28	Герман:
П	17	Андроник: Апос:	29	Максима.
В	18	Ѳеодота Мучен:	30	Феликса
С	19	Сщм: Патрік: Е. Пр:	31	Петроніл:
Ч	20	Мученика Ѳалалеа.	1	Іуній Нік:

П	21	Констант: и Елены.	2	Еразма.	
С	22	Василіска мучен:	3	Клотілда.	●

Въ нед: 6-о Слѣпомъ Ев: отъ Іоан: зач: 34.

Н	23	Міхаила Еп: Сѵнад:	4	Квіріна.	
П	24	Сѵмеона на дивнѣй	5	Боніфат:	
В	25	Ш. обр: глав: Пред.	6	Норберт:	
С	26	Карпа Апостола.	7	Роберта.	
Ч	27	Вознесеніе Хріст:	8	Медарда.	
П	28	Нікиты Еп: Халк:	9	Прім: и Фе:	
С	29	Муч: Ѳеодос: дѣвы:	10	Маргар:	☽

Вѣ нед: 7. Свят: Отецъ Ев: отъ Іоан: зач: 56.

Н	30	Ісаак: обит: Далм:	11	Варнав: А.	
П	31	Апос. Ерміа и Ерм.	12	Іоанна.	

☺ 8-го въ 8 ч. 44 м: п. п. съ начала суровый воздухъ, по томъ время тепло принесетъ.

☾ 15-го въ 1 ч. 18 м. п. п. дни тепли и пріятни будутъ.

● 22-го въ 9 ч. 0 м: п. п. дождь и гремленіе обѣщаетъ.

☾ 30-го въ 11 ч. 46 м: п. п. время тепло и пріятно будетъ.

Іюній,

В	1	Юстіна муч: Філос.	13	Ант: Пад:
С	2	Нікифора П. Конст:	14	Василіа.
Ч	3	Лукілліана мучен:	15	Віта.
П	4	Митрофана Патр:	16	Франціш.
С	5	Дороѳеа Еп: Тврска.	17	Адолфа.

Въ недѣлю 8 Пятдесят: Ев: отъ Іоан: зач: 27.

Н	6	Сошеств: св: Духа.	18	Марцелі:
П	7	Духовный Пон:	19	Гервасіа.
В	8	Ѳеодора стратил:	20	Свлверіа.
С	9	Кврілла Архіеп: Ал:	21	Алойзіа.
Ч	10	Тімоѳеа Еп. Прус.	22	Паулін.
П	11	Варѳоломѣ. и Вари.	23	Сідоніа.
С	12	Онуфріа великаго.	24	Іоан: кр:

Въ нед: 1-ю Всѣхъ Свят: Ев: от Мат: зач: 38.

Н	13	Мученицы Акvліны.	25	Проспера.
П	14	Елісеа прор: и Меѳ:	26	Іоан: иПав:
В	15	Амоса пр: и К: Лазар:	27	Ладислава.
С	16	Тихона Св:	28	Льва Папы.
Ч	17	Мануила и Савела.	29	Пет:иПав:
П	18	Леонтіа мученика.	30	Павла воск:
С	19	Юды брата Господ:	1	Іюлій Ѳеод:

Въ недѣлю 2 Ев: отъ Мат: зач: 9.

Н	20	Меѳодіа Епіс: Пат:	2	Посѣщ: Б:

П	21	Іуліана муч: Тарсій:	3	Корнел: ●
В	22	Евсевіа Еп: Самосад:	4	Удалріка.
С	23	Агрѵпіны мученицы	5	Вілхелма.
Ч	24	Рождество Іоан: Кр.	6	Исаіи прор:
П	25	Февроніи мученицы	7	Вілібалд:
С	26	Давіда преп:	8	Килліана.

Въ нед: 3 Ев: отъ Мат: зачало 18.

Н	27	Сампсона странно:	9	Лукреціи.
П	28	Кѵра и Іоанна безср:	10	Амаліи. ☽
В	29	Ап: Петра и Павла.	11	Піа II. Рим.
С	30	Соборъ 12 апостолъ.	12	Хайнріха.

☺ 6-го въ 5 ч. 18 м: п. п. плодоносенъ дождь падетъ.

☾ 13-го въ 7 ч. 16 м: п. п. время весмя тепло принесетъ.

● 20-го въ 10 ч. 47 м: п. п. съ начала гремленіе и дождь, на конецъ вр. непріятно.

☽ 29-го въ 2 ч. 27 м: п. п. время жарко обѣщаетъ.

Іулій,

Ч	1	Космы и Даміана.	13	Маргар:
П	2	Положеніе ризы Бцы	14	Бонавент:
С	3	Ѵакінѳа мученика.	15	Раздѣл: ап:

Съ нед: 4. Ев: отъ Мат: зачало 25.

Н	4	Андреа Крит: Архіп	16	Фавста М.
П	5	Аѳанасіа Аѳонскаго.	17	Алексіа.
В	6	Сісоа великаго.	18	Арнолда.
С	7	Ѳомы и Мален.	19	Вінценц.
Ч	8	Прокопіа великомч:	20	Прор: Ил:
П	9	Пагкратіа Еп. Тавр:	21	Даніил:Пр:
С	10	45 муч: въ Нікоп: Ар:	22	Мар: Магд:

Въ нед: 5 Ев: отъ Мат: зачало 28.

Н	11	Евфиміи мученицы	23	Ліворіа.
П	12	Прокла и Іларіа.	24	Хрістіны.
В	13	Соборъ арх: Гавріи:	25	Іакова ап:
С	14	Акѵлы апостола.	26	Анны.
Ч	15	Кирѵка и Іулітты.	27	Пантал:
П	16	Аѳиногена свящмч:	28	Інноценц:
С	17	Маріны великмчц:	29	Маѳы.

Въ недѣлю 6 Евагг: отъ Мат: зач: 29.

Н	18	Ѵакінѳа и Еміліан:	30	Абдона.
П	19	Макріны сест: в: В.	31	Ігнатіа.
В	20	Пророка Иліи.	1	Авг: Ч: В.

С	21	Сумеона и Іоанна.	2	Порціунк:
Ч	22	Маріи Магдалины.	3	Стефана.
П	23	Трофіма и Θеофіла.	4	Домініка.
С	24	Хрістіны мученіц.	5	Мар: Шнее.

Въ недѣлю 7. Ев: отъ Мат: зач: 33.

Н	25	Успеніе свят: Анны.	6	Преображ:
П	26	Ермолаа священмуч:	7	Каетан: До:
В	27	Пантелеимон: вел:	8	Куріака.
С	28	Прохора и Ніканора.	9	Романа.
Ч	29	Каллініка мученика.	10	Лаврентіа.
П	30	Сілы и Аггел: Деся:	11	Сосаны.
С	31	Евдокіма праведна.	12	Клары.

☺ 6-го въ 0 ч. 8 м: п. п. съ начала изобилный дождь, напосл: время лѣпо будетъ.

☾ 12-го въ 3 ч. 23 м: п. п. съ начала указуетъ время лѣпо, на конецъ дождь.

● 20-го въ 1 ч. 36 м: п. п. время пріятно, потомъ гремленіе и дождь.

☽ 28-го въ 2 ч. 39 м: п. п. съ начала дождь, на конецъ время тепло.

АУГУСТЪ,

Въ нед: 8. Ev: отъ Мат: зач: 58.

Н	1	Происхож: честн: †	13	Vполіта.
П	2	Мощи св: Стефана.	14	Evсевіа.
В	3	Ісаакіа и Фавста.	15	Усп: Бог:
С	4	7 Отроковъ во Ефес:	16	Рохус: и Іс:
Ч	5	Evсvгніа мученика.	17	Ліберата.
П	6	Преображ Христ:	18	Елены Цар:
С	7	Домет: Пулхеріи Ц.	19	Лудвіка.

Въ нед: 9. Ev: отъ Мат: зач: 59.

Н	8	Еміліана Еп: Кvзіч:	20	Стеф: Кр:
П	9	Матѳіа апостола.	21	Іоакима.
В	10	Маврентіа архідіак:	22	Тімоѳеа.
С	11	Евпла муч: и діакон:	23	Філіппа.
Ч	12	Фотіа и Анікиты.	24	Варѳоломѣ:
П	13	Максіма исповѣдн:	25	Лудовіка.
С	14	Міхеа пророка.	26	Самуила.

Въ нед: 10. Ev: отъ Мат: зач: 72.

Н	15	Успеніе Богород:	27	Іосифа.
П	16	Святаго убруса.	28	Авгvстіна.
В	17	Мvрона мученика:	29	Усѣк: Іоан:
С	18	Флора и Лавра муч.	30	Розы.
Ч	19	Андреа Стратил:	31	Раймунда.
П	20	Самуила пророка.	1	Сент. Егід:
С	21	Ѳаддеа апостола.	2	Ефраима.

Въ нед: 11. Ev: отъ Мат: зач: 77.

Н	22	Агаѳоника мученик:	3	Мансvета.
П	23	Луппа мученика.	4	Розаліи.
В	24	Евтvха священномуч:	5	Вікторіна.
С	25	Варѳол: ап: и Тіта.	6	Захаріи.
Ч	26	Адріана и Наталіи.	7	Регіны.
П	27	Преподобн: Пімена.	8	Рож: Бог:
С	28	Пр: Мовсеа Муріна.	9	Горгоніа.

Въ нед: 12. Ev: отъ Мат. зач: 79.

Н	29	Усѣкн: Іоан: Крест:	10	Ніколаа.
П	30	Алексан: и Іоан: Па:	11	Еміліи.
В	31	Чест: пояса Богород:	12	Товіи.

4-го въ 6 ч. 55 м: п. п. время жарко принесетъ.

11-го въ 2 ч. 33 м: п. п. съ начала гремленіе и дождь, на конецъ время пріятно.

20-го въ 5 ч. 17 м: п. п. лѣпыя дни обѣщаетъ.

27-го въ 0 ч. 28 м: п. п. время жарко, потому дождь.

СЕПТЕМВРІЙ,

С	1	Сумеона и Марѳы.	13	Маврікіа.
Ч	2	Маманта Мученика	14	Воздвиж: †
П	3	Анѳіма и Ѳеоктіст:	15	Нікодима:
С	4	Вавулы Еп: и Моис:	16	Лудміла.

Въ нед: 13. Ев: отъ Мат: зач: 87.

Н	5	Захаріи пр: и Елісав:	17	Ламберта.
П	6	Евдоксіа мученика.	18	Ѳомы Ап:
В	7	Созонта мученика.	19	Констан:
С	8	Рождество Богород:	20	Евстахіа. †
Ч	9	Іоакіма и Анны.	21	Матѳ: ап:
П	10	Минодоры и Митр:	22	Маврікіа. †
С	11	Ѳеодоры преп:	23	Ѳеклы. †

Недѣлю предъ Воздвиж: Ев: от Іоан: зач: 9.

Н	12	Автонома священом:	24	Герарда.
П	13	Корниліа сотника.	25	Клеофы.
В	14	Воздвиж: чест: †	26	Іустіны.
С	15	Нікиты великомуч.	27	Космы.
Ч	16	Евфиміи великомуч.	28	Венцес: Кр:
П	17	Софіи и чадъ ея.	29	Міхаила.
С	18	Евменіа Еп: Гортв:	30	Іеронима.

Въ нед: по воздвиж: Ев: отъ Марка зач: 37.

Н	19	Трофіма и Савватіа.	1	Окт. Рем:
П	20	Евстаѳіа великмуч:	2	Леодегард.

В	21	Кодрата апостола.	3	Кандіда.
С	22	Фоки и прор: Іоны.	4	Франц: Сер:
Ч	23	Зачатіе Іоанна крес:	5	Плаціда.
П	24	Θекл: и Сvм: К: Серб:	6	Бруна.
С	25	Препод: Евфросvніи	7	Іустіны. ☽

Въ нед: 15. Ев: отъ Луки зач: 17.

Н	26	Престав: Іоанна Ева:	8	Брігітты.
П	27	Каллістрата муч:	9	Діонvсіа.
В	28	Харітона преп:	10	Фран: Бор:
С	29	Кvріака оттелн:	11	Еміліана.
Ч	30	Григоріа в. Арменіи.	12	Максіміл.

☺ 2-го въ 2 ч. 45 м: п. п. съ начала время пріятно, на конецъ хладно.

☾ 9-го въ 5 ч. 11 м: п. п. четвертъ сія почти вея влажна и хладна есть.

● 17-го въ 9 ч. 17 мін: по пол: четверть сія пріятна будетъ.

☽ 25-го въ 8 ч. 27 м: п. п. въ сей четверти зѣло дождево быти видится.

ОКТОВРІЙ,

П	1	Покровъ Богородиц:	13	Коломанн:
С	2	Кѵпріана и Іустіны.	14	Каліста.

Въ нед: 17. Ев: отъ Луки зач: 26.

Н	3	Діонѵсіа Ареопаг:	15	Θерезіи.
П	4	Іероθ: и Стеф: Щил:	16	Галла.
В	5	Харітіны мучениц.	17	Хедвіги.
С	6	Θомы апостола.	18	Луки Еѵаг:
Ч	7	Серґіа и Вакха.	19	Фердінанд.
П	8	Пелагіи преп.	20	Феліціана.
С	9	Іаков: Ап: и Стеф: Д:	21	Уршулы.

Въ нед: 18 Ев: отъ Луки зач: 30.

Н	10	Еѵлампіа Муч:	22	Кордулы.
П	11	Філіппа апостола.	23	Іоанна К:
В	12	Прова, Тараха Муч:	24	Рафаила.
С	13	Карпа и Папѵлы.	25	Хрѵсанθ:
Ч	14	Преподоб: Параск:	26	Димитріа.
П	15	Еѵθіміа и Лукіана.	27	Савіны.
С	16	Логґіна мученика.	28	Сѵм: и Іуд:

Въ нед: 19. Ев: отъ Луки зач: 35.

Н	17	Осіи пророка.	29	Зиновіа.
П	18	Луки Еѵаггеліста.	30	Клаудіа.
В	19	Іоиля пророка.	31	Волфганґ:
С	20	Артеміа великмуч:	1	Но: вс: Св:

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Ч	21	Іларіона преподоб:	2	Всѣхъ душ:
П	22	Аверкіа Епіс: Іерап:	3	Хуберта.
С	23	Іакова брата Госпо:	4	Карола Бор:

Въ нед. 20. Еvаг: отъ Луки зач: 83.

Н	24	Ареѳы мученика.	5	Емеріка.
П	25	Маркіана и Мартvр.	6	Леонарда.
В	26	Димитріа Великмч:	7	Енгелберт:
С	27	Нестора мученика.	8	Готтфр:
Ч	28	Терентіа, Арсеніа А.	9	Ѳеодора.
П	29	Анастасіи мучениц:	10	Тріфона.
С	30	Зинов: и Милут: Кс.	11	Март: Еп:

Въ нед: 21. Ev: отъ Луки зач: 38.

Н	31	Стахvа, и Амплія.	12	Еміліана.

2-го въ 0 ч. 31 мін: п. п. время пріятно принесетъ.

9-го въ 11 ч. 12 м: п. п. и сія четвертъ пріятна указуется.

16-го въ 0 ч. 49 м: п. п. сія четверть обѣщаетъ снѣгъ.

24-го въ 3 ч. 40 м: п. п. сія четверть пріятна быти указуется.

31-го въ 0 ч. 46 м: п. п. врема хладно обѣщаетъ.

НОЕМВРІЙ,

П	1	Космы и Даміана.	13	Станислав.
В	2	Акіндына и Пигасіа.	14	Авраама:
С	3	Акепсімы и Іосифа.	15	Леополда.
Ч	4	Іоаннікіа Великаго:	16	Едмунда.
П	5	Галактіона и Еніст:	17	Григоріа.
С	6	Павла Архіеп: К:	18	Евгеніа.

Въ нед: 22. Евагг: отъ Луки зач: 39.

Н	7	33 Мучен: въ Меліт:	19	Елісавет:
П	8	Міхаила Архістр:	20	Фелікса.
В	9	Онисіфора и Порф:	21	Вход: Бог:
С	10	Ераста и Олимпа.	22	Цециліи.
Ч	11	Мины, и Стеф: Деч:	23	Климента.
П	12	Іоанна милостиваго.	24	Іоанна Зла:
С	13	Іоанна Златоуста.	25	Екатер:

Въ нед: 23. Евагг: отъ Луки зач. 53.

Н	14	Філіппа апос: и Пок:	26	Конрада.
П	15	Гуріа, постъ р. Хр:	27	Віргіліа.
В	16	Матѳеа Евангелст:	28	Состена.
С	17	Григоріа Еп:	29	Сатурна.
Ч	18	Платона и Романа.	30	Андр: Апт:
П	19	Авдіа пророка.	1	Дек: Еліг:
С	20	Григоріа Декапол:	2	Бібіанны.

Въ нед: 24 Ев: отъ Луки зач: 66.

Н	21	Входъ Богородицы.	3	Франц: Кса:

П	22	Філимона апостола.	4	Варвары.	☽
В	23	Амфілох: Еп: Іконій.	5	Саввы.	
С	24	Екатеріны великм:	6	Ніколаа.	
Ч	25	Климента Папы Р.	7	Амвросіа.	
П	26	Алупіа преп:	8	Зач: Бог:	
С	27	Іакова Персянина.	9	Леокадіа.	

Въ недѣлю 25. Ев: отъ Луки зач. 71.

Н	28	Стефана Новаго.	10	Іудіоы.	
П	29	Парамона мученика.	11	Дамаса.	
В	30	Андреа первозванна.	12	Максент:	☺

☾ 8-го въ 7 ч. 50 м: п. п. съ нач: является сурова, при концѣ же лѣпыя дни обѣщаетъ.

● 16-го въ 3 ч. 7 мін: п. п. въ сей четверти дни хладни будутъ.

☽ 22-го въ 11. ч. 9 м: по пол: принесетъ изобилный снѣгъ.

☺ 30-го въ 3 ч. 34 м: п. п. зиму и снѣгъ обѣщаетъ.

ДЕКЕМВРІЙ,

С	1	Наума пророка.	13	Луціи.
Ч	2	Аввакума и Уроша.	14	Нікасіа.
П	3	Софоніа пророка.	15	Іринеа.
С	4	Варвары Вел: М:	16	Евсевіа.

Въ недѣлю 26. Ев: отъ Луки зач: 85.

Н	5	Саввы освященнаго.	17	Лазаря.
П	6	Ніколаа Арх: Мир:	18	Граціана.
В	7	Амвросіа Епіс: Мед:	19	Немесіа.
С	8	Преподоб: Патапіа.	20	Амон: †
Ч	9	Зачатіе Богородиц:	21	Ѳомы ап:
П	10	Ермогена и Іоан: Д:	22	Зенона. †
С	11	Даніила Столпника	23	Вікторіи. †

Въ нед: праотецъ Ев: отъ Луки зач: 76.

Н	12	Спиридона Еп: Тріт:	24	Адама Евы.
П	13	Евстрат: и Асен:	25	Рожд: Христ:
В	14	Ѳирса, Левкіа и Філ:	26	Стефана.
С	15	Елевѳеріа священм:	27	Іоан: Евагг:
Ч	16	Аггеа пророка.	28	Нев: млад:
П	17	Даніила пр:	29	Ѳомы. Епі:
С	18	Севаст: и Іудіѳ:	30	Давіда

Въ нед: пр: рож: Христов: Ев: отъ Мат: зач: 1.

Н	19	Боніфатіа мученика.	31	Сильвестра.
П	20	Ігнатіа Богоносца.	1	Ган: Ново Л:

В	21	Юліанiи мученицы.	2	Макаріа.	
С	22	Анастасіи великом:	3	Геновевы.	☽
Ч	23	10 мучен: въ Критѣ.	4	Тіта.	
П	24	Евгенiи мучен:	5	Телесфора.	
С	25	**Рождество Христ:**	6	**III. Врам.**	

Въ нед: по рожд: Христ: Ев: отъ Мат: зач: 4.

Н	26	**Соборъ Богород:**	7	Волен:	
П	27	**Стефана Архід:**	8	Севериана.	
В	28	Дву тму мученикъ.	9	Марцелл.	
С	29	14 тысящъ младенц:	10	Павлапус:	☾
Ч	30	Анусіи мученицы.	11	Хугіна.	
П	31	Преподоб: Меланiи.	12	Ернеста.	

☾ 8-го въ 5 ч. 29 мін: п. п. стужею и снѣгомъ угрожаетъ.

● 15-го въ 3 ч. 50 мін: п. п. стужа непресѣчно пробавляется.

☽ 22-го въ 1 ч. 54 м: п. п. принесетъ зѣло хладныя дни.

○ 29-го въ 11 ч. 23 м: п. п. великій снѣгъ падетъ.

О ЗИМИ.

Зима началася єще 10-го Декемврія въ 1 час. 2 мін: пр: пол: прешедшаго года, єгда Солнце въ небесный знакъ хладнаго козерога ♑ вступило, и день кратчайшій, нощь же должайшу причинило есть, пробавляется же зима до 8-го Марта настоящаго года.

О ПРОЛѢТУ.

Умилная Весна начатися имать 8-го Марта въ 8 ч. 31 мін: п. п. єгда Солице въ небесный знакъ овна ♈ вступило, и въ годѣ семъ первый кратъ день нощи равенъ творитъ.

О лѣту.

Премилное лѣто начинаетъ Іуніа 9-го въ 5 ч. 40 мін: п. п. єгда Солнце въ небесный знакъ Рака ♋ вступитъ, и день должайшій, нощь же кратчайшу причиняетъ.

О ЕСЕНИ.

Плодоносная Єсень наступаетъ Септемврія 11-го въ 7 ч. 40 м: п. п. повнегда Солнце въ небесный знакъ вѣсей ♎ ступитъ, и паки вторый кратъ сего года день нощи равенъ быти иматъ.

О луны.

Пять сего года приключатся ущербы: три въ Солнцѣ, два же въ лунѣ, отъ кото-

рыхъ въ предѣлехъ нашихъ два токмо послѣдня видима будутъ. — Радъ и времена въ немже сія явленія мѣсга имѣти будутъ, изъ слѣдующихъ пространнѣе явно єсть:

1-во Прилучится ущербъ Солнечный дне 24-го Марта, въ 8-момъ часѣ утро, который ущербъ токмо на леденомъ морю южномъ видѣтися возможетъ.

2-ро Ущербъ Луный будетъ дне 8-го Апрілія, который всецѣлый будетъ.

Въ Будимѣ будетъ: Начало Ущерба . . . въ 6 ч. 16 мін: вечерь Начало, всецѣлаго Луны Помраченія въ 8 ч. 18 мін: конецъ сего Помраченія . . . въ 11 ч. 38 мін: конєцъ цѣлаго Ущерба дне 9-го въ 1 ч. 41 мін: утро.

Въ Будимѣ во время начала сего же явленія Луна єще не родится.

3-е Впадаетъ Ущербъ Солнечный въ день 22-го Апрілія, который обаче въ предѣлехъ Европейскихъ нигдѣже увидится.

4-о Прилучится Ущербъ Лунный такожде всецѣлый дне 1-го Октовріа, который во всей Европѣ, и въ цѣломъ продолженіи своемъ видимый будетъ.

Въ Будимѣ имѣти будемъ Начало Ущерба . . въ 9 ч. 3 мін: по пол:

Начало цѣлаго помраченія . . 11 час. 3 мін: по пол:

Конецъ цѣлаго Помраченія . . дне 2-го въ 2 ч. 7 мін: утро.

Конецъ цѣлаго Явленія „ „ въ 4 ч. 8 м: утро.

5-то Напослѣдокъ третій кратъ мѣсто имѣти будетъ Ущербъ солнечный дне 17-го Октовріа окрестъ полудне. Ущербъ сей исключително токмо въ южной Америцѣ видимъ будетъ.

СОБРАНІЕ

помятодостойніи Вешчіи.

I.

РОДОСЛОВІЕ.

Его величества цара австріискога.

Фердинандъ I. Наслѣдствени Царъ Австріискіи, Краль Маћарскіи и Чешкіи, и. п. роћен. 7га. Априла 1793. ступіо на престолъ свію наслѣдственіи авсшріиски држава 2га. Марта 1835. п: р: — Его сипруга:

Маріа Ана Каролина, кћи Краля Сардинскога, роћ. 7га. Септемвр. 1803; ступила у бракъ с' Н. В. царомъ 15га. Фебр. 1831.

Н. В. Царица-Мати.

Каролина Августа, четврта супруга Н. В. блаженопочившегъ Цара франца I., кћи Максіміліана Јосифа, Краля Баварскогъ, роћ. 27га. Јануар. 1792.

Брат Н. В. Цара и Краля.

Францъ Каролъ Јосифъ, рођ. 25га. Ноемвр. 1802. — Его супруга:

Софія, кћи Краля Баварскога, рођ. 15га. Януар. 1805. ступила у бракъ 23га. Октов. 1824. — Его чада:

а) Францъ, рођ. 6га. Август. 1830.

б) Фердинандъ, рођ. 24га. Юни. 1832.

в) Каролъ, рођ. 18га. Юли 1833.

Сестрє Н. В. Цара и Краля.

1) Маріа Луиза, бивша Царица Француска, садашня Херцогиня Парміиска и Пяченцска, рођ. 30га. Ноемвр. 1791.

2) Маріа Клементина, рођ. 17га. Февр. 1798. ступила у бракъ с' Леополдомъ, кралѣвскимъ Принцомъ од Сициліе 16ог. Юл. 1816.

3) Каролина, рођ. 27га. Март. 1801. ступила у бракъ 16га. Септемвр. 1819. с' Фридрих-Августомъ, кралѣскимъ Принцомъ од Саксоніе.

4) Маріа Ана Франциска, рођ. 27га. Мая 1804.

Стрици Н. В. Цара и Краля.

1) Каролъ Лудовикъ, рођ. 24га. Августа 1771. Удов. Его чада:

а) Маріа Терезіа, рођ. 19га. Юл. 1816.

б) Албрехтъ, рођ. 22га. Юл. 1817.

в) Фердинандъ, рођ. 17га. Юл. 1818.

г) Фридрихъ, Фердинандъ, Леополдъ, рођ. 2га. Маіа 1821.

д) Маріа Каролина, рођ. 29га. Августа 1825.

е) Вилхелмъ, Францъ, Каролъ, рођ. 9га. Април. 1827.

2) Јосифъ Антоніи, Палатинъ Мађарскіи, рођ. 25га. Февр. 1776. — Его трећа супруга:

Маріа, Принцеса од Виртемберг, ступила у бракъ 12га. Августа 1819.

Его чада од другога брака с' Херминомъ, блаженопочившом:

а) Хермина } близн. рођ. 2га. Сеп-
б) Стефанъ } темвр. 1817.

Чада од трећега брака:

в) Александеръ, рођ. 25га. Мая. 1825.

г) Франциска, рођ. 5га. Јануар. 1831.

д) Јосифъ, рођ. 15га. Февр. 1833.

3) Јоанъ Баптистъ, рођ. 8га. Јануар. 1782.

4) Раинеръ Јосифъ, Вице-Краль од Италіе, рођ. 18га. Септемвр. 1783. — Его Супруга:

Маріа Елисавета, Принцеса од Савоіен-Каринян, рођ. 1ог. Април. 1799 ступила у бракъ 16га. Маіа 1720 — Его чада:

а) Маріа Каролиина, рођ. 25. Јануар. 1821.

б) Аделхайда Франциска, рођ. 22га. Маіа 1822.

в) Леополдъ Лудовикъ, рођ. 25га. Маіа 1823.

г) ЕрнестъКаролъ, рођ. 27га. Јул. 1824.

д) Сигмундъ Леополдъ, рођ. 26га. Декемвр. 1826.

е) Райнеръ Фердинандъ, рођ. 30га. Декемвр. 1827.

ж) Хайнрихъ, рођ. 27га. Април. 1828.

з) Максимиліанъ, рођ. 4га. Јануар. 1830.

5) Лудовикъ, рођ. 1га. Декемвр. 1784.

З А Б А В Е.

ЖИТІЕ МАРКА КРАЉЕВИЋА.

Коіи народъ повѣстницу своегъ порекла познае, тай се почитуе за изображени народъ.

Марко є найвећи изъ међу нашій хероа, и нѣгово є име найдалѣ у слави разнешено. Нема Србльина, коіи неби баръ єдну пѣсмицу знао, у коіой се Марково име у безсмртіе диже. Но кодъ свега тога, ни одъ кога древнога юнака толико се басни и лажи неприповѣда, као одъ Марка; сваки нѣшто друго одъ нѣга приповѣдати знаде, на мало є кому права исторія нѣговогъ, дѣиствія пунога, живота позната. Изъ овога узрока ласкамъ си, даћу млогомъ читателю услугу учинити, ако овде Мрково житіе приложимъ онако, као што є одъ нашега искуснога историка поповића у другой свезки нѣговога свеславія саставлѣно.

Добродѣтелни юнакъ Марко біо є најстаріи синъ Вукашина Краля, коій є 1367 надъ Србіомъ, после смрти младогъ Уроша Неманића, силомъ владѣтель постао, и отуда є и назвао свога најетаріегь сина Кралѣвићемъ, као наслѣдникомъ престола кралѣвскогъ. Марко є то име заслужавао; онъ є іошъ за живота Душанова у двору првоначални савѣтникъ біо, и нѣму є Душанъ за млогоцѣне заслуге даровао землѣ у Мацедоніи. Особито благородности срца дичіо се онъ, да є іошъ зарана славно име кодъ народа задобіо. Онъ біяше тѣлостави врло чврста и снагомъ мишице обдаренъ тако силномъ, да се већъ четири столѣтія у пѣсмама народа србскогъ прекрасно кити. Сва добра свойства нѣму се приписую; благородна ревностъ за полезнимъ, што се къ роду србскомъ клони, моћна страстъ за добродѣтельи, силна любавъ к' отечеству, и мила топлота пріятелства спрама своегъ ближнѣга, узвисила су Марка у србскомъ роду до безсмртія имена. Ни є данашньимъ даномъ у народу умногь челя-

дета, кой Марка по славномъ имену не познае: онъ є на првомъ гласу юнаштва у народу србскомъ. Свудъ є онъ познатъ, свудъ є славлѣнъ, и свудъ любко примлѣнъ. Роѣенъ є у Призрѣну у двору Душановомъ, а племеномъ одъ старина произлизи одъ колѣна Мрняве у Далмаціи, села припроста, малена, и нестаявша у призрѣню знатности свѣта.

Кадъ є Душанъ по своіимъ областима путујући, простране државе поодіо, и нрави и обичае поданогъ народа прегледао, доѣе случайно у кућу Мрняве, да преноћи. Мрнява, човекъ у простой безазлености роѣенъ, богатствомъ покућства ніе се могао дичити, но паче доста є у томъ оскудности трпіо, али своіимъ кућевнимъ редомъ тако снабдѣвень біяше, да є за изгледъ и правило цѣломъ предѣлу служіо; онъ є пакъ у овой прилици знао Душана по начину као цара у своіой приносной кућици любко угостити и смѣрно дочекати, да се Душану допадне, колико та искрена пріязненостъ, толико тай иѣговъ кућевни редъ, па су тога

узме цѣло Мрняве племе са собомъ у Призрѣнъ, и у свой га дворъ доведе, а к'тому и на високи степенъ сина уздигне и старогъ мрняву, и синове нѣгове Вукашина, Углѣшу и Гойка. Ови синови пакъ у ратту войническимъ искуствомъ особито су се отликовали, и право су заслужили оно достоинство, кое су притяжавали. Тимъ начиномъ и Марко у царскомъ двору воспитанъ послѣдствомъ времена високо достоинствомъ времена високо достоинство у царству получи, а такоѣръ собствена правость здравогъ разума млого му у томъ поспѣши. Човекъ срећнимъ радомъ одъ природе снабдѣвенъ свагда заслужуе висока достоинства. Марко найпре буде кодъ Душана писаръ, а по томъ и савѣтникъ државе, гди є свагда имао поля народу одъ велике ползе бити. Правостъ разума свагда є вредностъ, коя би морала но природи велика достоинства покривати. То и єстъ право на овомъ свѣту, што закони содружества єдинственимъ члановима на ньиово добро подаю; а коіи членъ тежи содружеству по-

лезанъ бити, по свимъ законима природности заслужуе уживати добра овога свѣта, као достойнства, висока почитаня, а кодъ потомства превѣчне славе.

Марко є имао за супругу Єлену, кћеръ Клапена, єднога србскогъ велможе, кою є смртно любіо, и за ньомъ даню и нађю гинуо, као што є искрена любавъ брачне свезе изискивала; онъ є одъ свое стране вѣрно мисліо и свою дужностъ, као сваки добродѣтеланъ човекъ, исправно испуняваo, а с' тимъ є онъ задоволянъ біо.

Кадъ є Вукашинъ, отацъ Марковъ, узвишенъ на високомъ достоинству у царству, неку дѣтинску слабостъ на младомъ Урошу цару србскомъ, примѣтіо; ползуе се онъ томъ приликомъ, даде убити Уроша и себе кралѣмъ прогласити. То проглашенѣ смѣлогъ наименованя велико упечатлѣнѣ у млоге духове србски велмежа уліе, и не хотѣвши сматрати то безочно уиђенѣ престола у дубокомъ покою, но раздорима безазлени народъ разкидати зачну; али падлошћу сила своіи, не смѣдоше се дуго

явни тога позорія негодоватни показивати, него се брзо умире, и сваки за себе одъ садъ стане згоду вребати, како ће себи то исто право присвоити, као штога є и Вукашинъ лако себи присвоити знао. Собствено Вукашиново мѣра владѣня умештво, правично расуђенѣ нѣгова сина Марка, и неоспорима храбростъ нѣгове браће Углѣше и Гойка стра уливаше у срце свакомъ велможи ондашнѣмъ штогодъ новогъ предузимати и противу ньи дѣиствовати. Тако є Вукашинъ мирно, лишенъ свакій домаћій слога, надъ Србіомъ владао. Турци само мира му недадну; полакоме се они на плодну Србію, и на Вукашинову войску ударе; браћа нѣгова Углѣша и Гойко у бою мртви падну, а нѣга войвода Арсоевићъ, кадъ є с' позоришта боя одъ Турака гонѣнъ, бѣжао, немилостиво убіе.

Примѣчанія достоянъ є біо свагда Вукашиновъ полазакъ на бой. Онъ є свагда, подобно Хенрику трећемъ, кралю Француз-комъ, украшенъ одећомъ и накићенъ драгоцѣнимъ стварма на бой, као Хенрикъ на

славу и на веселѣ ишао. Наравно, да є то за краля непристойно било, знаюћи сваки поданикъ, да у краля доста блага има, и у драгоцѣностима недостка нетрпи: но она чистоћа и уредностъ одъ старина нѣговогъ племена, то су изискивали, и тому є добро стаяло, єръ су му све друге ствари у царству по овомъ пріятномъ реду намѣштене биле.

Вукашинъ мртавъ донешенъ є у село Сушица у Ресави, и ту у цркви С. Димитрія саранѣнъ буде споредъ гроба младогъ Уроша Немањића.

Смртъ крала Вукашина и нѣгове браће великимъ раздорима народа приузрокуе, и Србія постане крваво позорѣ силній велможа србскій Ніе доста штете било народу, што є одъ Турака немило разоренъ, но оно мало, што є заостало, іошъ узбуне немилокрвно велможе, да се међу собомъ крвити стане добри и послушни народъ србски. У томъ опоромъ крвлѣну милостъ є била почитанѣ изгубила, чувства є срдачности било нестало, но бѣсноћи дивля и упалѣна яростъ сваку лошу страну пакосно ру-

ши, и у коренъ помажно тамани; страстъ величества біяше обладала, и поносъ луди своіимъ траляма се диче, све краткомъ у суетномъ свѣта славомъ обезочено Сваки найгори и найслабіи садъ главу подигне, да наплати оно при Урошевой смрти подмукло мучанѣ, и ревностно стане се трудити, какоће круну србскогъ царства освоіити. Простъ народъ тврдоуміемъ велможа безазлено на игру се стави своегъ собственогъ затора, безъ користи гине, као да десетъ живота има.

Марко Кралѣвиѣъ држао се за правогъ и законогъ наслѣдника кралѣвскогъ престола у Србіи, и погледао є пріобрѣтеніе круне србске као право стяжанѣ оногъ добра, кое му є истино одъ роѣеногъ оца остало; а ктоме бивши мужъ совѣта становита, уздао се, да му то првенство припасти мора. Залуду су му били и право наслѣдства и првенство државногъ искуства, кадъ ніе имао довольно моћи при буни, коя се садъ по смрти очиной изродила, да народъ замени, умири и на свою користъ обрати: требало є сва-

ку противну силу срушити, пакъ онда себе за краля прогласити, — а тое Марку било немогућно; онъ войске ніе имао. — —

Моћъ є найвеће добро одъ свію добара на свћту, ако онай, чиіимъ є рукама она повћрена, одъ природе или воспитаня пріобрћте душу, коя є велика, благородна, и тако податна, да среће свуда у свако доба по народу разпростире; к' тому, да умешствомъ тако мудро изливаюћи благодћянія на благодћянія народъ обвеже, да одъ нћга на свако нћму найопасніе доба зависи; єръ само се онда добива право надъ народомъ владати, када се пази сваґда начинъ, с'коіимъ се народъ усрећити може, пакъ извћсно усрећи.

Кнезъ Лазаръ, Никола Алтоманъ и Ђорђе Баотикъ, или Балза, коіи су такоћеръ земляма и народомъ силни и яки били као и Марко, ударе напрасно на Марка и на нћгову браћу Јована, Андрію и Димитрія и одъ ньи землћ и отяжаня отму, тимъ начиномъ пакъ закрате іимъ сяйну круну поноситогъ престола србскогъ

присвоявати. То учини, да падну напрасно сва крила Марку; средство му се помоћи укине, и свакому се исканѣ желѣ изгуби. Наравно, да тай поразъ врло тешко Марку на срце падне, па се є старао свакимъ брижнимъ трудомъ, да се с' непріятельима помири, на страну оставивши сваку ону мисао, коіомъ се бринуо, да круну србску придобіе; а к'тому іошъ гледао є, да поврати уиѣене землѣ. Колико ніе било могуће, да Марко на престолу србскомъ остане, толико му іошъ манѣ могућно буде, задржати землѣ, као притяжаня племена своегъ и заслуге свое собствене и своіи старій Суетанъ біаше сваки предузимай, залуданъ сваки трудъ, и ненаплатна свака горка мука: онъ се с' отимъ више киньіо, тужніе се моріо, и горе главу ломіо. Сила и смѣлостъ силу руши, а не мисао и умештво; сила стра улива, а смѣлостъ славе дае. — Губитакъ є тешко поднети, а особито губитакъ сяйне круне србске, — ништа манѣ тое морало бити. Марко се сайне круне лиши, а к' томе и свію добара недвижими. Слабія сила свег-

да подъ већу подлеже; яки є свагда велики, а велики ніе свагда яки: кое ячи онай и старіи. Марко с' браћомъ и са своіимъ добромъ, ячомъ силомъ принуђенъ, подлегне подъ свое прогонителѣ.

Лазаръ, к'о савѣтанъ и врло благородна срца човекъ, ніе опетъ ктео призрѣти прве услуге Вукашинове, кое є онъ с'ревностю србскомъ царству драговольно показивао, и за кое є онъ,, штедро одъ правичногъ признателя заслуга племенита Душана награђенъ біо, правилно пусти онъ оне землѣ по Тесаліи, Албаніи и Пелопонезу синовима Вукашиновимъ, да они достойно уживаю као труда брижну муку неумитна родителя. То є све мало, што є кнезъ Лазаръ племе Вукашиново на миру пустіо, да ужива плодъ труда родительска, кадъ га ніе могао своіомъ силомъ обезбѣдити. Нигда несрећа сама не оди; она свагда возию са собомъ вуче. Како Лазаръ Вукашиново племе проганяти остави, одма га спопадне Алтоманъ, и онъ га глобити и немилостиво мучити стане, одузевши му Тесалію, Пелопонезъ и Алба-

нію, само му іошъ остави градъ Костуръ, да се тимъ преранюе.

Чуданъ є свѣтъ! Врло є смѣшанъ и нераванъ човечіи токъ у свѣту! Ништа ніе суповарніе у свѣту слушати нити безаконіе гледати, него човека, коіи моћъ, величину, богатство и увеселеніе одъ другога отима, са свимъ тимъ, што су ови предмѣти врло красни, и сваки живи човекъ на свѣту треба, да іи иште и тражи ако му судбина допушта, да за ньима тежи, или кадъ когодъ, своіимъ краснимъ умештвомъ лебдећи, зна употребити средства, да іи придобіе. Нема човекъ никаква разлога пакъ, да моћъ, величину, богатство и увеселеніе куди или презире, ако начиномъ, коіимъ ове предмѣте приобрѣсти тражи, туђе право не врећа и не нарушава; паче тада свакомъ човеку к' већой чести и умилніим почитанію служи, ако с' обрѣтеніемъ ти любкости друге усрећити жели. Но Алтоманъ, неситъ земаля туђи, уловивши и подашну прилику, безъ узде бѣсно наже, и пламе Вукашиново собствена добара лиши, и немилокрвно, у ядне

просяке отера, за коіимъ іошъ црня и гора несрећа искрсне, кадъ зетъ Вукашиновъ Баоша, Господаръ Зенте, на свое шурове нәпадне и последньи залогай, градъ Костуръ, изъ уста іимъ отме, и подъ свое достояніе притисне, тако, да шуреви на царскимъ дворовима принуђени кршна брда промѣну, я Баоша к'тому іошъ и жену Маркову преотме, коя, непостояна Гркиня, на Марку Баошу промѣне. Садъ свакогъ ужитка окраденъ Марко до црногъ очаяня дође. Онъ, благородно рођенъ, искусно воспитанъ, одъ своіи родитела преко мѣре милованъ, одъ драги стрицева силно люблѣнъ, а одъ своігъ србскогъ народа преизредно славлѣнъ; садъ безъ добре надежде оставлѣнъ,—Храбріо є самъ себе, да у црномъ очаяню нечами, са свимъ тимъ, што му у єданъ данъ са губиткомъ оца и стрицева такође круна и сва срећа падне; Єръ стари изгинули, пріятельи помрли, народъ благъ разрушенъ, а млади іошъ му славе незнаю, да му помоћи прикуче, морао се самъ тѣшити и недѣятеланъ остати. Ово изгу-

блѣнѣмъ сяйне круне ожалосћенъ, ово пороблѣнѣмъ цѣній добара уморенъ, кое благи животъ човека држе, іошъ лишенъ миле жене, утѣхе срца, за кою є ревньиво и своґъ брата ненавидити по природи морао, садъ самъ самцитъ подъ ведрнмъ небомъ остане, неутѣшно тужећи данъ и ноћъ, и тавно чамећи, конацъ чека напрасне смрти. Заиста, свако є право слабе природе човеческе доносило, да се очаяню преда, и себе каквой гадной страсти подложи, коя постоянство ведрогъ мишлѣня човека куди, и предъ свѣтомъ пристойности пунимъ, мрска чини. Здравимъ разумомъ снабдѣвенъ човекъ дуго у несрећномъ станю непребива, нитъ се ту суетно бави. Ніе ни Марко ту дуго остао; онъ є своіимъ великимъ духомъ знао опетъ себи прибѣжиште наћи и на другоме мѣсту, ако му се и єстъ собствено отечсство неблагодарно показало.

У дѣлу и буде; по краткомъ времену заваде се Господари надъ Србіомъ свѣтлећи, Лазаръ, Алтоманъ и Баоша, ко ће одъ ньи пре сяйномъ круномъ србскомъ свою главу

увѣнчати, а Марко тада видећи, да му садружество србски господара никакве ползе не приноси, отиде Турцима, кодъ ньи службе искати. Наравно, да садружество, кога поглавари никакве ползе члановима неприбавляю, паче штете приносе, (борећи се снародомъ изъ међу себе), губи свако право надъ онимъ члановима владати. Велика би глупостъ и била одъ Маркове стране, кадъ би онъ безъ узрока тешкомъ ярму онога свою главу подклониo, коiи му никакве користи не приноси, него паче са собомъ шкодльива средства приводи. Властъ єдногa господара надъ народомъ с' равни се єдномъ оцу, коiи племена има: а властъ єдногъ оца, кою онъ надъ своiимъ племеномъ простире, оснива се на єдиной користи: како єданъ отацъ неможе, да племену користанъ буде, одма губи властъ и племену заповѣдати. Користъ и полза изискую почитаніе, почитаніе, повиновеніе и услужльивостъ. Умре ли кумче, престае кумство. Коiи годъ друштву шкоде, губе и право друштву заповѣдати. Нема отечества

безъ благостоянія. Друштво безъ привичности мора непріятелѣ своmъ крилу рађати. Али Марко ніе отечеству біо непріятель а доброта нѣговогъ срца ніе му допустила, ни садружеству србске власти да непріятель буде, са свимъ тимъ, што є онъ одъ своіи саотечественика прогнанъ и пороблѣнъ біо, и правимъ робомъ постао; зато є изгубіо волю, отсчеству служити, єрбо робъ неможе бити грађанинь. Слобода духа, властъ собственогъ притяжаваня и безбѣдностъ уживаня, чиниле су му, да отечество люби и милуе: а то люблѣнѣ и милованѣ отечества чинило би га грађаниномъ. Само грађанинъ а не робъ, мора отечество любити, и за нѣга гинути. Марко є познатъ біо свуда по добродѣтелима, а велике добротѣтели изискивале су такоће као и велики пороци неки степенъ изувѣрства; су тогъ се Марко ни найманѣ неосуђуе, што є к'Турцима отишао. Докъ є у отечеству живіо, свагда є отечеству одъ велике ползе и користи біо.

Марко є своmъ душомъ тежіо, да шта више узможе добра по роду србскомъ по-

сће, чинећи задужбине свуда. Даню и ноћу лебдіо є онъ, да она зла истреби, коя су се несмотрено у свѣтъ увукла била; су тогъ є онъ убіо два силника Турчина Мусу Кеседію и ђему Брђанина, коіи су народъ неправедно глобили, нашавши се они ячи одъ єдинствтеногъ човека, па ту свою якостъ на штету и зло народа употребляу. Неутрудимимъ старанѣмъ поставляо є Марко свой животъ у велике опасности, само да роду човеческомъ полезанъ буде. Ту є ослободіо онъ онай край приморски, гди є єданъ Арапинъ свое дворове сазидао біо робећи путнике и трговце. Томъ є Арапину Марко главе дошао. — Марко є правди итіо, да створењу блаженства оснуе: у томъ, кадъ є отацъ нѣговъ одма после смрти Душанове ктео отети круну србску одъ младогъ Уроша, законогъ царства насдѣдника, Марко се ту ополчи, правду и завѣтованѣ хранећи, пакъ оцу своmъ Вукашину поиђенѣ престола закрати, а Уроша на престолу утврди. — При кнезу Лазару у Варадини владаше као градоначалникъ Вуче, коіи

старогъ Топлицу безъ узрока на дно тавнице врже. Милошъ Обилићъ, Иванъ Косанчићъ и Миланъ Топличанинъ дођу к' Варадину, да опросте старогъ Топлицу студене тавнице, а Вуче сву троицу увати, тврдо повеже, и у тавницу запре Милошъ Обилићъ являюћи Марку о своме плачевномъ станю, поручи, да га гледа избавити. Изъ любве силне, коіомъ га є Марко искрено обвіяо, понешенъ, дође у Варадинъ и ослободи све ове плћенике. Такође Марко ослободи ћурћа Смедеревца, кадъ се изъ Дубровника женіо, гди први властителства предсѣдатель ктеде да све ћурћеве сватове побіе. Тако краснимъ начиномъ Марко є велике славе у роду србскомъ пріобрѣо, коіима вѣчанъ и остае.

Кадъ є Амуратъ на кнеза Лазара и Шишмана, краля бугарскогъ, ударіо да землѣ ньиове неправедно поара и освоіи; дигну се и два србска независима кнеза Драгашъ, Душаномъ поставлѣни краль Мизіе, и Богданъ, коіи є господаріо одъ Фере до рѣке Аксіе, а сѣдиште у Родони имао, — да Му-

рату запрѣку освояваня, положе; но немогавши се довольно своіимъ силама противъ Амурата бочити, подлегну они подъ властъ Турску, и принуђени буду у напрѣдакъ за турску користъ воевати. Войсци є той Амуратъ дао име в о й н я к ъ, а њомъ є заповѣдао Е в р е н о с б е г ъ, потурчени Гркъ, кога Баязетъ после на М и р ч у, влашкогъ кнеза, пошалѣ. Марко є такође у той войсци служіо, и себи велике чести и висока достоинства задобіо. Онъ прими одъ Турака на свое притяжанѣ Костурію; Локриду и поля Пелопонеска, као награду трудова, кое є у войни подносіо. Кадъ є ту на влашкога кнеза воююћи Баязетъ несрећанъ біо, погине и Марко на велику жалостъ своіи садружни ратоборника; изъ стрѣле єданъ Влашина убіе га у блату кодъ села К р а і о в е 1396 године. Тѣло Марково донешзно буде у с битель В а с и ' я н а близу града С к о п л я.

М а р к о є имао придодатно презиме о д ъ П р и л и п а, будући даму є Прилипъ градъ мѣсто обитаня било, у комъ є послѣдня

лѣта живота проводіо, и одъ кудъ се млого пута дизао, да своіимъ юнаштвомъ бѣломе свѣту добродѣтелна дѣла показуе, коя народъ србски до данасъ цѣни. Ніе могуће умомъ доброту срца нѣгова постигнути, а ретко може коме остроуміе научльиве способности прибавити, да славе Маркове перомъ достойно опише. Сваки би се пре смео, негъ што би іи писати започео. За увѣренѣ странскоме свѣту доста ће бити, да Марко у високой цѣни остане, када се яви, да є онъ, као найправіи любитель отечества, свагда за ползомъ рода и отечества тежећи на игру опасности кратки свой животъ радо излагао; а то се и слаже с' разумомъ човечіимъ, ако човекъ свое присутствіе на свѣту драгоцѣно чини, но ако не шкоди ни себи ни другому. Али Марко є презирао сваке собствнене опасности, самo да свое отечество одъ опасности спасе. Онъ є непрестано тежіо, и жельно лебдіо, да народу србскомъ добаръ животъ пріобрѣти: нико нѣга одъ тогъ уздржати ніе могао. Ревнопћу изумлѣно занешенъ любитель рода, мора млого

подносити, а мало добра уживати; но нѣму благодарни потомци; славомъ име, докъ є рода на свѣту умно уздизаюћи, у звѣзде кую, а тимъ показую, да су они достойни, назвати се прави потомци они мужева, коіи заслужую свакогъ почитанія и миле любави. —

ТУЖНА ИЛИРІЯ.

О случаю гвоздени!
Ил' смо на то роћени,
Ил' є вишя сверху насъ,
Коя влада люди часъ
Рука?

Ако прво: знашъ штае,
Што насъ колю аждае;
Римъ, Картаго, Цариградъ,
На то спаше, да іи садъ
Нема!

Ако друго, — О Боже!
Ел' могуће, да може
Милостъ твоя гледати,
Помоћъ роду недати
Славномъ!

Ел' могуће, да емо те,
О извору доброте!
Тако башъ разлютили,
Дасмо бичъ заслужили
Такви!

Гди су землѣ, градови,
Гди су войске, синови,
Гди су сяйна Господа
Силногъ мога народа,
Гди су!

О, Коссово немило! —
Ти се незеленило! —
Ти си ии позобало, —
У земльицу пропало
Црну!

О авети, неслого!
О невѣро, дал' млого
Ти си крвце пролила,
Преяки разорила
Народъ!

Сину мачъ си пружила,
Оца, майку убила,
Браћу си завадила;
О, шта си урадила,
Гледай!

Коіи нѣкадъ владаше
И законе даваше,
Учини їи робове,
Закопа у гробове
Тамне!

Коя поля радише,
Кое лозе садише,
Свое неназиваю —
Ништа своіъ неимаю,
Ништа!

Злобо, пизмо зелена!
Буди любавъ медена;
Тадъ ће сунце синути,
Тадъ ће зло уминути
Свако!

родолюбъ Зденчанинъ.

Ц Е Ф И Р У.

Цефиру, стани! Дiяня твоега
Мириси райскiй кажу ми, одъ куда
Дође, — у моiой само домовини
Такова сладостъ расте у бостану!

Стани, о стани! Неити край мене,
Да ми се душа мириса напiе,
Дсніо ког' си! Поздравъ ми изручи
Землѣ одъ майке, гди самъ се родiо!

Оца и майку како си нашао?
Єсу ли здраво? Мисле ли на мене?
Повратишъ кадъ се, найслаѣимъ, молим те!
Мирисомъ твоiимъ миле ми окрѣпи!

Єли iошъ липа листа се предъ кућомъ,
Ладу у кое дебеломъ, дѣтинства
Невини животъ с' веселомъ дружбиномъ
Безбрижно, срећно, благо самъ провео?

Цвѣта ли вишня у башчи, коя ме
Често са сладкимъ плодомъ наранила?
Шѣвал' iошъ славуй кодъ оног' извора,
Често изъ ког' самь здравля се напiо?

Плоде ли поля? Єсу ли ливаде
Цвѣћа iошъ пуне? Єли се дубраве
Райске зелене? Скачу ли весело
Срне по ладу дебеломъ у гори?

Поздрави све ми, када се повратишъ,
Оца и майку, поля и ливаде,
Дубраве, горе, цвѣће и изворе,
Синове све ми домовне поздрави!

Кажи iимъ, како овде я уздишемъ
Туђем' у свѣту! И како жарнје
Желѣ ти немамъ, ванъ да би материя
Земльица кости нѣгда ми примила!

Любићъ.

II.

Нѣколико нећеля прође, и іошъ се убица ненађе, премъ да су старѣшине свака средетва употреблявале, да се злочинацъ нађе и заслужитой казни подврже.

Међу тимъ Ягода у врло погибелну болестъ падне. Данъ по данъ слабія є бивала; живо руменило лица поблѣди, ватра лѣцога ока загаси се, а пуно као млекомъ наливено лице тако се осуши и претвори, да ю скоро нитко познавати немогаше. Отацъ є чиніо, што є годъ чинити у станю біо; онъ є сиротицу ћерку тѣшіо и увеселявао, с' чимъ є годъ знао, и трошка нежалећи, наймудріе лѣкаре доводіо, да іой помогну, да му єдиницу опетъ с' здравлѣмъ саставе; — но ни єданъ ніе помоћи знао. Сви су тога мнѣнія били, да ягодина болестъ у внутрености срца лежи, и да за ню мелема нема. „Имамо доста примѣра," говорили би лѣкари, да любавъ, коя задуго сама себе непознаваюћи, на єданъ путъ у обятію непріятна обстоятелства плане, убиточна бити може;

и бояти се, да би се ово исто и кодъ твое несрећне кћери случити могло.“

Овакова изреченія морала су кукавноме оцу само више яда у срце ливати. Ягода є нѣгово єдино чедо било; у ньой є сву радостъ живота, сву надежду старости свое воспитавао, — свака чувствителна душа разумѣти може, како му є бити морало, гледаюћи, како се єдиница у найлѣпшемъ цвѣту суши, и к’ гробу приближава. „Ясамъ онога проклетога Милутина као сина любіо,“ више би пута стоянъ сусѣдомъ говоріо, „и изъ све внутрености срца мога желіо, да га єданпутъ као зета загрлимъ, и слатку унучадъ на моме колѣну полюлямъ; шта іошъ више, біо самъ сасвимъ намѣріо, ягоду приморати, да га за супруга избере. Но садъ га мрзимъ, као смртногъ душманина, као лопова, коіи изъ мрака поштене люде убія. Я иначе нисамъ непомирльивъ, и радо свакоме погрешке опрашћамъ; но ономе лопову нигда опростити немогу, и данасъ би га моіомъ рукомъ уни штожити могао, да

на нѣму прерану смртъ онога поштенога младића, ахъ! и мое єдинице осветимъ“ —

Међутимъ се лѣто оконча, и плодоносна єсенъ своима богатима даровма приближи. Дође и берба. И Стоянъ є већъ све приуготовіо біо, и пође с' мобомъ у виноградъ. Будући да є данъ красанъ и топао біо, замоли ягода, да и ню собомъ поведе, а отацъ драговольно ову нѣну желю изпуни, -- била є прва, одъ како се разболила. — Берачи весело попѣваше, и свакояке игре заметаше, небили тужну дѣвицу развеселили; и заиста у овоме лубезномъ намѣренію поспѣше. Ягода се покаже мирнія и веселія, него што є игда досадъ била, и сви се срдечно радоваше, ягодино участіе с обштемъ веселю гледаюћи. Кадъ већъ скоро подне проће, намѣри ягода на врхъ єдног брѣга, на кое га су подножію плодни виногради посаћени били, узпети се, да се н' овога красного вида ползуе. Више се пута у прећашнѣмъ срећніемъ времену на тай брѣгъ пењала, и цвѣтокрасне ливаде и златокласна поля одъ тудъ прегледала. Отацъ, пунъ радости, да

му мила кћи каквубудъ желю показуе, пође самъ, да є тамо води; но она нектеде никога другога собомъ повести, осимъ єдне вѣрне другарице, с' коіомъ є увѣкъ у согласію живила. Путъ є, изъ винограда излазећи, крозъ єданъ лугъ водіо, коіи — с' єдне стране у долину спуштаюћи се, весма пространъ біяше. С'великимъ трудомъ попне се ягода већъ скоро до половине висине, кадъ на єданпутъ, као уплашена тако дрктати стане, да ю є другарица држати морала. „шта є, за Бога!“ упита ова, „оћу ли да оца зовнемъ?“ — Нетреба одговори ягода тіо, него те молимъ, врати се натрагъ, и донеси ми мараму, кою самъ у винограду заборавила, и у коіой ћешъ стакленце с' нѣкомъ укрѣцителномъ водомъ наћи. — Другарица се поврати; но пошто за први грмъ замакне, поити ягода столикомъ итрости напредъ, као да би іошъ найздравія била. Садъ се мало с' пута сврати, и дублѣ у шуму пође, и стане очима нѣшто тражити; — груди іой се дизаше, као морскс волне у поноћной бурій; ноге іой задркташе, и

крѣпостъ ю тако остави, да се мораде на стабло єдног дрвета наслонити, да не падне. У исто време нѣшто зашушти, и єдаиъ човекъ предъ ню изиђе, савъ подивљаченъ, — бледъ, као да су га већъ смрти ледена уста с' ладномъ паромъ заданула: сувъ као гладъ, с' пуштеномъ брадомъ и разплетеномъ косомъ нагрђенъ, с' тралявимъ одѣломъ просячки одѣвенъ. Кріюћи очи приближи се страшльиво к' дѣвици, и падне предъ ню на колѣна, као уништоженъ.

Ягода протрне, и ніе се усудила, туђина погледати. Сузе ю облію, и горко єцаюћи покріе очи рукама. —

Туђинъ плакаше такођеръ, — чиня му се, да ће му срце пукнути. Узме ћутећи руку Ягодину, и цѣлива є с'потокомъ найтопліи суза; но, као даби немъ біо, немогаше ни єдног гласа изустити; — само нѣгово дрктанѣ и єцанѣ доказиваше, да му притежки ядъ груди стеже.

„Несрећниче!“ повикне найпосле ягода, „у каквомъ те станю опетъ видити морамъ!“

У станю, кое га є мое злочинство до-

стойно, одговори туђинъ єцаюћи, и кое є іошъ одвећъ срећно за онай неизмћрими дугъ, коіи ми душу уништожава. — Ясамъ убица! —

„Свемогући Боже! дакле є истина?“ повикне ягода.

Истина, одговори Милутинъ, — єръ сваки благонаклони читатель већъ га є безъ сумнѣ познао. — Я самъ мога пріятеля убіо, и ево садъ блудимъ безпокоянъ по пустинама. Као онай проклети синь Адама, коіи є први свога брата убіо. Моя є душа савъ покой изгубила; мене гуе собствене савћести као одпадника непрестано гризу; мой животъ у свирћпомъ наручію сваке оскудности изчезава, и већъ би давно ове отроване дане насилно заключіо біо, да ме ти са дивнима свезама за животъ невежешъ, Іошъ самъ те єданпутъ само видити желіо, дати извћстити могу, даће мой послћдни уздисай любавъ бити — любавъ к’ теби! — —

„Негади ово свето слово, пресћче му ягода ричъ; — ово райско чувство никога на злодћиствіе ненаваћа. Ти ме ниси нигда

любіо, нначе неби мого єдно дѣло учинити, кое ти навѣкъ путъ небесномъ блаженству затвора. — О, Милутине! Дасамъ игда само у сну помислити могла, да ћешъ тако дубоко пасти, — била би те избѣгавала, као голу срамоту. — Убица свога пріятеля! свога брата! Немогу разумети, како да се неокаменишъ, кадъ само помислишъ, што си учиніо!“ —

У исти часъ загрми звукъ избачене пушке крозъ шуму. Милутинъ скочи, као ранѣна срна, и полети дублѣ у лугъ. Ягода пође за њимъ, да му каже, да се ништа бояти нема, будући да доле у винограду пуцаю. Єдна узка стаза водила є у дубљину луга, и ягода Милутину слѣдујући, зађе мало подалеко у шуму. Овде є густишъ луче сунца тако одбіяо, да є на овоме мѣсту готово тавно, као у сумрачку, било. Ово обстоятелство милутина већма охрабри, но ягоду протресе нѣки стра, кога лако разуметимо-жемо, кадъ помислимо, да се садъ на єдномъ усамљномъ мѣсту наодила с’ єднимъ човекомъ, кога є слѣпа страстъ већъ єдан-

путъ на крваво злодѣиствіе навела. Но опетъ несрећника сожаливаюћи, и боећи се, да ће другарица, или можебити самъ отацъ скоро поћи, да ю тражи; науми, ово времена на утѣху несрећнога младића употребити. „Шта мислишъ садъ чинити,“ упита га после подугог' мучаня; „коіой си цѣли твое долазеће дане жертвовао?“ Милутинъ се горко насмсе. Шта питашъ? одговори іой можели овако уничтожено сушчество, као што самъя, іошъ какова дѣла, намѣренія, цѣле, желѣ имати? Знали дивѣ звѣрѣ, кое самномъ по пустиньи блуди, штогодъ одъ будушчега? Пустићу, некме лове, докъ ноге подамномъ неманькаю, пакъ онда нека ме у желѣза кую, некме муче, секу, пеку; — само самъ єдну желю у овоме животу имао — да те видимъ. Желя ми испунѣна, садъ самъ живота ситъ. — Давно би већъ біо овай предѣлъ оставіо, гди ме сваки листъ куне, свака травка убицомъ назива; но ти си она обаятелна свеза, коя ме неотдрешимо за ову землю веже. Морао самъ те іошъ єданпутъ видити, стобомъ се састати, да погледамъ у неизмѣриму дубльину мое несреће, пре іошъ, него

што ћу друго небо више себе гледати. Садъ є послѣднѣ, што самъ одъ човечества просіо, — моя є ватрена жеља, — изпунѣна; садъ некъ коцке мое судбине падаю, како іимъ драго, — добровольно отворамъ желѣзна врата, коя су ми путъ на онай свѣтъ затворала. — Узме руку ягодину, и поліе ю с' потокомъ топліе суза.

Ягода, умекшана, тронута, у срце дирнута, погледа са сузнимъ окомъ к' небу, и упита га: „немашли ми ништа више казати, што би твое црно, бездушно дѣло извинити могло?“

Бездушно називашъ мое дѣло? Моя є несрећа само бездушна, и нѣна слѣдства. —

„Шта?“ пресече му ягода речъ, „ти велишъ да є то само несрећа, кадъ невѣрностъ груди пріятеля с' танетомъ пробія; кадъ бѣсна страстъ ономе животъ отузима, тко іой као препона на путу стоій? То ніе несрећа, то є найцрнѣ злодѣиство, кога ни безконечна милостъ неба опростити неможе, и кога є само оно паклено срце способно, кое є вечъ свако понятіе о Богу изгубило.“ —

Милутинъ ю сузнимъ окомъ погледа, и уздане изъ дубльине груди своіи. — О, колико ми се маловрѣданъ у овоме магновенію онай таконазвани садружески животъ чини, гди се чувства на огледъ носе, коя срце неосећа. Горке сузе плачу романчиће читаюћа, гди се каквабудъ несрећа приповѣда, коіой би се с' нѣколико рѣчи избегнути могло. Ако човекъ само што више учини, осимъ свое сурове дужности, онда га хвале, обожаваю, име му у звѣзде кую; но заѣе ли само єдну длаку с' пута, онда сви на нѣга нападну, проклиню га и избѣгаваю, и држе га убицомъ, злодѣіомъ и свакога безчовечія способнимъ. — О, трипутъ изгубльни Милутине! кадъ твое досадашнѣ поведеніе, твое прећашнѣ теженѣ к' добродѣтели, нису тако сяйно у ягодинима очима свѣтлили, да те баръ предъ ньомъ одъ таковогъ страшногa подозрѣнія сохране. — Лаку ноћъ, ягодо! Садъ припознаемъ, да самъ се люто превариo, мислећи, да ме ти разумешъ, и да баръ ти оной больи духъ познаешъ, коіи ме є нѣгда оживлявао! —

Опетъ изъ винограда весело пушкаранѣ загрми, и милутинъ пођe, да у шуму бѣжи. Но ягода, видећи, да є сада часъ дошао, изъ уста несрећнога младића важна тайна чути, узме га за руку, и устави насилно. „Говори, Милутине; заклинѣмте с' найвишимъ сушчествомъ, у кое твоя душа вѣруе, — ти ниси Милана убіо!?“

Я самъ га убіо, одговори милутинъ дркћућимъ гласомъ, и опетъ нисамъ убица. — Миланъ пођe ону вечеръ у варошъ, да нѣкакве важне послове оконча, и понесе собомъ доста новаца. То знаюћи, и размишляваюћи, да се у шуми, крозъ коју пролазити мораде, пустаія налази, забринемъ се за њега; моя лютостъ пођe, и я поитимъ за њимъ, да га баръ крозъ шуму изпратимъ, да иіс самъ, ако би на какву погибелъ набасао. Кадъ већъ у шуму уђемъ, чуемъ кавгу и борбу. Поитимъ као бѣсанъ далѣ, и угледамъ Милана, гди се с' нѣколико непознати люди бори. Као изванъ себе, потогнемъ пиштоль иза пояса, и опалимъ у гомилу; лопови се разлете, кудъ коіи, као

плева новетру; — но, о жалости! кадъ се Милану приближимъ — онъ вечъ умираше; мое тане є нишанъ промашило, и срце пріятеля мога просвирало. — Промисли, Ягодо! мое очаяніе, и неизмѣрну жалостъ душе мое, пакъ ћешъ онда више сожаленія имати с' очаяніемъ срца мога, нежели с' оскудности, коіой мое тѣло поднадлежи, и онда ме нећешъ тако немилокрвно осрѣивати, и кривицу на мене бацати, кое душа моя нигда ніе способна била. — О, садъ топрвъ припознаемъ неизмѣрностъ мога нещчастія, кадъ ме ти осуђуешъ, ти, єдино сушчество на округу землѣ ове, у коима самъ грудима одзивъ мое собствене внутрености тражіо. —

„О, како радо, како драговольно веруемъ речма твоима! Свемогућему Богу хвала, я твою невиностъ припознаемъ! — Но зашто се ниси одма повратіо? Зашто ниси крозъ твое присуствіе сва подозрѣнія, коя су проћу тебе сведочила, уништожіо? Зашто си твоіимъ бѣгствомъ обште мѣніе, да си ти убица по намѣренію, потврдіо?“

Єсамъ ли я у станю біо, осведочити, да є мое тане случайно тамо згодило, кудъ га слао нисамъ? Ніе ли ме твой исти отацъ кодъ мртваца нашао, ніе ли сваки мисліо и веровао, да самъ я милана зато убіо, да ми моіой несрећной любави на путу нестоіи? Изъ найпре самъ намѣравао, да се кући повратимъ, и све изяснимъ, како се догодило; но скоро опетъ познамъ, да сва обстоятелства тако проћу мене говоре, да нитко мою невиностъ вѣровати неће. Приморань дакле будемъ, у туђе предѣле побѣћи; скріемъ се у усамлѣне пештере, гди се лопови задржаваю; као звѣрѣ одъ кореня и воћа живећи, одъ кише и снега, одъ врућине и зиме мученъ, безъ покоя и сна блудећи, одъ собствене совѣсти прогонѣнъ, — ожидавао самъ данакъ, коіи ће мою невиностъ изяснити и мене обезбѣдити. Више пута самъ науміо біо, к' теби доћи, на твоіима грудима мою жалостъ у сузама излити, и мой несрећни животъ изданути; но мнсао, да ме и ти за злодѣю држишъ, — гоніо ме као бѣсна зверъ преко трня и камења; докъ већъ,

одъ труда и умора надвладанъ, и одъ очаянія уништоженъ, — као мртавъ у несвѣстъ паднемъ, изъ кое ме надежда на неизречену милостъ Божію опетъ у животъ поврати. О, онда іошъ нисамъ мисліо, да іошъ веће муке на свѣту има, — одъ онога сушчества осуђенъ, прогнанъ бити, у коему се темель мое вѣре состои! —

„Милутине!“ проговори ягода, и узме га за руку, „опрости ми! мое се срце увѣкъ противило, вѣровати, да си ти заиста толико с’ пута добродѣтели зашао. — Но време пролази, боимъ се, да ће скоро ткогодъ по мене доћи; говори дакле, шта іошъ говорити имашъ. Ћу за те бе чинити, што самъ годъ у станю, и увѣренъ буди, да ће онай часъ, кадъ се опетъ извинѣнъ и очишћенъ у човеческо дружтво повратишъ, найлѣпши мога живота бити.“

Благородна, великодушна дѣвице! о, колико ме твоя доброта окреплюе за све яде, коіи ме іошъ као свирѣпи душмани чекаю. Питашъ ме, шта ћу? Ахъ, ћу да предъ тобомъ на колѣна паднемъ, да те за-

кунемъ, да проклетство с' мое главе скинешъ; ти то можешъ, єръ ти си анђео небесни; — оћу да те упитамъ, можешъ ли ми опростити, да самъ предметъ твое љубави, — да самъ твога заручника убіо! — —

„Я самъ Милана почитовала," пресѣчему ягода речъ, — но любила га нисамъ, нити би га игда любила."

О, кадъ онако совршено сушчество нисси любити могла, одговори милутинъ уздисући, онда я у твоіима очима баіпъ ништа невредимъ!

Ягода несвоевољно побледи, чујући, куда милутинъ разговоръ наваћа, и само да одъ шта другога говорити почне, упита га: „Но како ти є можно било, до мога прозора доћи?"

Ноћомъ, никакве погибели непазећи, украдемъ се крозъ село, привучемъ се к' твоме прозору, и замолимъ те, закунемъ те Богомъ великимъ, да ме овде дочекашъ. Но неизбѣгавай мое ричи; промисли, да послѣдна лучъ надежде мое одъ твога одговора зависи. Погледаіми у очи као пріятельица

очаяномъ пріятелю, као сестра изгубљномъ брату, и кажими, што си о мени чувствовала; — твоя рѣчъ биће сентенція моега напредка. —

„Немучи ме!“ замоли га Ягода; „помисли на твое садашнѣ станѣ, — чему ће ти сада мисли любави?“

— Ти ми дакле одбацуешъ, нећешъ за ме не да знашъ? —

У исти часъ лисће на стази зашушти, и гласни се разговоръ чу.

Милутинъ скочи, насмее се гротомъ, и мане ягоди рукомъ; у нѣговомъ лицу било є уништоженіе изображено. —

„Стани мнлутине,“ повикне ягода, боећи се да себи зла неучини. „Стани Милутине! та любимъ те, и увѣкъ самъ те любила изъ све внутренѣ душе мое.“ —

Изванъ себе одъ радости, плачући и ецаюћи, падне милутинъ предъ ягодомъ на колѣна, загрли ю с’ блаженимъ чувствомъ, и погледа горе говорећи: Садъ, вишньи Боже! садъ ћу радо умрети, садъ самъ доста живіо! —

У истомъ магновенію стаяше ягодинъ отацъ предъ њима. Ягода врисне уплашена и ступи нѣколико корачая натрагъ, — Милутинъ као срна у лугъ побѣгне. — — —

III.

Докъ стоянъ кући дође, одма старѣшинама яви, да є Милутина у лугу видіо. Премъ да ягода ніе казатн знала или хтела, гди се онъ задржава, опетъ Стоянъ заключи, да у оближнѣмъ лугу животарити мора. Старѣшине су истога мнѣнія биле, и будући да су сви желили убицу ухватити, и по отношенію нѣгове кривице казнити; нареде едну чету у потѣру. Стоянъ се самъ к'њима придружи, и поведе чету тамо, гди є мисліо Милутина найпре наћи. —

Ютро є красно и ведро било. Птичице весело по гранчицама скакуташе, неброене Капљице младе росе по зеленой трави сіяше, лагане маглице ниаше се по врховима високи гора, звона млогобройне стоке звонише крозъ ливаде и дубраве, а прилѣжни зем-

лѣдѣлци већъ за своима пословима настояше пѣваюћи и веселећи се. — И у лугу є єдно срце куцало, али неспокойно; — у радостъ и жалостъ разцѣпито, одъ надежде оживлѣно и одъ очаянія уништожено. Милутинъ, одъ умилни пѣсама весели птичица пробуђенъ, дигне се изъ свое ложнице, да оно двоуміе продужи, скоіимъ се у сну боріо. Ніе знао, што би чиніо. Овай пусти животъ међу дивльима звѣриняма біо му се већъ досадіо, а садъ му іошъ већма омрзне, одъ кадъ є о любави ягодиной увѣренъ біо. Садъ се стане каяти, зашто се ніе Стояну, кадъ га є с'ягодомъ затекао, у наручъ баціо, и свой животъ подъ обрану овога доброга старца ставіо. „И тоћу злиста и учинити," повикне самъ себи;" садъ су ми и онако у трагъ дошли, и несмемъ се сумняти, да ће што скоріе потѣру учинити. Волимъ дакле самъ се у ньине руке предати, него да ме као злочинца у гвозђе окиваю, и подъ срамотомъ цѣлога села предъ судію вуку. Овай часъ идемъ доле у село, — іошъ се данасъ моя судбина одлучити мора. И онако немо-

гу више овай блудећи животъ подносити, у кое му ми душа и тѣло пропасти мора. Волимъ умрети, него іошъ дуже у дружтву грабежне звериньѣ живити, као єданъ прогнани, проклет убица.“ —

У тай часъ нѣтко се насмее, и покуца га рукомъ по рамену. Милутинъ се страшльиво окрене, и угледа предъ собомъ єднога човека, кое му є злочинство с’неубрисанимъ чертама на челу изображено било.

„Чини ми се юначе,“ проговори туђинъ, „да се упокорити намѣравашъ, єръ єто ядикуешъ, као дѣте, кадъ шибу у мотри.“

Милутинъ є ћутећи туђина очима мѣріо, и ніе знао шта би му одговоріо. Но туђинъ ово ћутанѣ пресѣче. „Ти ниси одъ нашега дружства,“ продужи свою рѣчъ, „слѣдователно морашъ намѣреніе имати, самъ за се послове водити. Но то неможе никако бити; єръ будући да є овай лугъ позориште нашега дѣянія, зато се морашъ или с’ нама сдружити, или овай предѣлъ што брже оставити, да намъ више несметашъ.“

А како се ти усуђуешъ, одговори

Милутинъ оштро, мене одавде гонити? Тко є тебе господаромъ Овога предѣла учиніо, тколи теби правду дао, овуда зло чинити? Одлази ти одавде, и то овай часъ, єръ такоми. — —

Милутинъ іошъ неможе свою рѣчъ изговорити, кадъ туђинъ у єдну свирку засвира, на кой гласъ с' лѣва и десна нѣколико другова овога пустаіе изъ густижа доскоче, и на Милутина нападну.

Милутинъ се юначки браніо, но біо би морао сили подлећи, да се ніе у исти часъ нѣка вика дигла, као даби се са свію страна мложство люди к' средини шуме приближавало. Пустаіе уплашивши се, попусте одъ борбе, да слушаю, каква є вика; но милутинъ се садъ іошъ болѣ охрабри, и стане у помоћъ звати. Пустаіе као бѣсне на нѣга навале, да га уђуткаю, и найпосле га на землю баце; већъ тргну оштре ножеве, да несрећном смртъ зададу, — кадъ ли са свію страна пушке опале, и танета крозъ трнѣ засвираю. Пустаіе стану бѣгати; и Милутинъ скочи, да у бѣгству спасеніе свое тражи, —

но ни єдномъ ніе можно било побѣћи, — били су са свію страна одъ селяна обколѣни. Иначе немогавши, предаду се сви, буду повезани, и у село одведени. —

Сутра данъ се предъ судъ доведу. Кодъ првога изпитиваня пустаіе све истинито кажу, зашто су питани били, и освѣдоче милутинову невиностъ. Мулутинъ сирѣчъ ніе милановъ убица біо, — пустаіе су га убиле биле. Кадъ є Милутинъ за пріятелѣмъ полетіо біо, да га крозъ лугъ изпрати, стигне га башъ у онай часъ, кадъ су га већъ лопови напали и изъ пушке убили били. Милутинъ видивши, што се чини, избаци свою пушку у гомилу; лопови се разбегну, Милутинъ прилети к' милану, и нађе га мртва. Онъ є садъ мисліо, да є онъ пріятеля убіо, и стра, жалостъ, очаяніе толикога смету и забуне, да се ніе смео више натрагъ повратити, него у лугъ побѣгне. Будући да на овай несрећни случай Стоянъ дође, и ту Милутина нађе, а мало после затимъ и селяне овамо доведе; тако се лопови нису смели више к' мртвацу повраћа ти, да га оплѣне,

и тако подозрѣніе, кое є на Милутина пало, іошъ истинитіе постане. —

Кад се Милутинова невиностъ сасвимъ обезбѣди и разгласи, сви с' селяни к'нѣму поите, да му срдечно сожаленіе извѣсте. Особито стари Стоянъ на сваки се начинъ трудіо показати, да онъ свога прѣдашнѣга любимца опетъ као сина милуе и почитуе, и да се срдечно кае, што є и онъ, одъ привидни обстоятелства принужденъ, о невиности овако великодушнога младића сумняти могао. „Я самъ с' моіимъ неправеднимъ подозрѣніемъ твою душу увредіо," рече уздисући; „но акоме сва обстоятелства невараю, — чини ми се да имамъ средство, мою неправду опетъ одобрити. Ево, „продужи свою рѣчъ, и ягодину руку у Милутинову метнувши," ево ти мое найдрагоцѣніе благо свега свѣта; узмію као жертву, кою твоіой страданя пуной любави приносимъ, и ако Богъ мое тайно уздисанѣ с' нѣговимъ благословомъ одобри, — увѣкъ ће те се у наручію благополучія вашега живота радовати." —

Неописана радостъ Милутина надвлада. Блажене сузе ронећи, ни єдне ричи неговорећи, пригрли любиму ягоду с' дрктаюћомъ рукомъ к' себи, и привуче ю у наручіе тронутог' оца. У любави родителя, у слаткомъ милованю супруге и почитанію правдолюбиви люди скоро Милутинъ точну награду нађе за сва прошаста страданя, и честое мирну ложницу покойнога пріятеля походіо, и грознимъ сузама цвћке на гробу онога росіо, коіи є невини узрокъ нћгова прогонства біо. —

С. Јовићъ.

САНЪ КРЕЗУСА!

(По херодоту, Кліо 29 — 45).

Крезусъ є біо владѣтель Лидіе. Њговъ є дворъ біо найславніи и найсвѣтліи у цѣлой околини; сваки се путникъ радо свраћао у њгову палату, коя є у граду Сардесъ стаяла, на одморъ; ни єданъ ніе изъ нѣ излазіо, безъ да ніе гостолюбіе краля до неба дизао.

Измећу млогій страній, коіи су се ту налазили, дође єданъ путъ и Солонъ изъ Атине, коіи се садъ по дугомъ путованю изъ Египта натрагъ вратіо. Онъ буде одъ краля верло добро примљенъ и дочеканъ, єръ му є онъ сила коешта, што є видіо и искусіо, приповѣдати знао. Онъ би се безъ сваке сумнѣ іоштъ више у Сардесу задржавао біо, да ніе на кралѣво питанѣ: кога онъ

на свѣту за найсрећніег' човека држи? са-свимъ противанъ одговоръ дао, нег што є краль очекивао, — єръ поредъ свегъ тогъ, што му є на свевисочайшу заповѣдъ неизброено богатство кралѣвскогъ сокровишта показано било; онъ є опетъ три незнатна човека за срећніе держао, негъ одъ цѣлогъ свѣта завидльивогъ владаоца; зато онъ паметно науми, таки се на путъ кући кренути. Онъ тай исти данъ оде кралю, кои є башъ єдно питанѣ на Делфиски оракелъ списивао.

„Немой се узнемиривати Крезусе!“ рекне кралю Солонъ. „Ясамъ дошао, да се одъ тебе опростимъ. Јошъ данасъ оставлямъ твой градъ, и враћамъ се у Грчку.“

Сирома Крезусъ неможе Солона задержати, одговори краль с' усилѣномъ пріятностію, теби изванъ Грчке срећа нецвѣта; то баремъ незаборави, хвалѣногъ твогъ отечественика Талеса поздравити.

„Мудрацъ нема у себи лицемѣрности. Онъ што мисли, то и говори. Буди ти најбогатїи изъ међу свію живећи люди, — најсрећніе смртъ само свѣту явля.“ —

Већъ нитко ніе више на мертателя Солона и мисліо, кадъ се єданпутъ краль у дубокомъ сну овако сни: Измеђ' два сина, коя є имао, біо му є єданъ глувъ; други пакъ біо лѣпшій и снажній, именомъ Атисъ. Овай дакле синъ, кога є као око у глави чувао, садъ му се у сну яви, како є башъ, одъ єдногъ копля прободенъ, на землю пао.— Уплашенъ краль скочи, и ако се после и увѣріо, да є то све само фантазіе слепи порођай біо, то му є опетъ тай санъ тако явно предъ очима стаяо, да му се чинило, послѣдни уздисъ умирућегъ слушати.

„Арбаце!“ стане садъ у страху Сцитлянина звати, кои є сваку ноћъ поредъ нѣгове постелѣ на земльи спавао; „Арбаце! устай и брзо види, ел' Атисъ живъ.“

Сцитянинъ скочи, и брзо ноити крозъ сумрачне сводникe палате к'соби Принцевой, лагано врата отвори, и с' радосћю види, како є батъ раћаюће се сунце лѣпогъ младића, тиіимъ санкомъ обманутогъ, обасяло.

„Атисъ живи!“ викне радостно Сцитянинъ кралю, коіи се већъ дотле обукао біо. —

Са зоромъ буду таки по палати све редомъ собе прегледане, и гдѣ се годъ какво копѣ или друго войничко оружѣ нашло, то све буде у особену собу опремлѣно, да неби како принцу главе дошло. Досадъ, кадъ су Лидскій юнаци на бой полазили, свагда є Атисъ први біо; садъ є пакъ морао войску бойномъ музикомъ са своѓъ прозора пролазећу гледати, а ніе смео с' ньомъ ићи. Мало затимъ Крезусъ га и ожени, мислећи, да ће онъ у наручяма супруге оружѣ заборавити, и да ће любовъ к' своіой дѣци волю к' бою и другима живоопасностима надвладати.

Мало време после свадбе дође єданъ младићъ у Сардесъ, кога є кивно шчастіе яко гонило, родомъ фригіянацъ и одъ кралѣвогъ рода. Онъ є с' нечистимъ рукама у дворъ ушао, и ту се надао, да ће одъ Крезуса опроштенѣ грѣха (Sühnung) по нарадномъ обічаю примити, єръ су у оно време већъ обичаіи грчки у Лидію увсдени били. Крезусъ даде таки єдно прасе заклати, и изъ гркляна текућу крвъ на странога цури-

ти. Кадъ се церемонія ова сврши, стане краль страногъ питати, тко є онъ и одъ куда долази.

„Садъ говори,“ рекнему, „тко си ти? Изъ кога си се предѣла Фригіе к’ моме огништу упутіо? Тко ти є отацъ, тколи твоя мати?“

На то му страни одговори: „Светли кралю! Гордіусъ, Мидаса синъ, єстъ мой отацъ; ясамъ именомъ Адрастъ. Неотице убіемъ мога брата; садъ самъ одъ мога оца прогнанъ и одъ свега исключенъ.“

Краль га на то стане тѣшити: „Они су, одъ коіи си роѣенъ, моіи су пріятельи, а ти си садъ к’ пріятелю дошао. Остани овде и уживай! Некъ ти забава и смѣлостъ опетъ онай миръ, кога си изгубіо, поврате.“

Одъ тогъ є времена страни у палати нѣговой живіо, и изъ нѣгове кухине раніо се. —

Управо у то доба покаже се на Милической гори Олимпу єданъ силовити дивіи нерастъ, коіи є често на поля Мисіе испадао, и ньима велику штету починіо. Оби-

тательи онога предѣла изилазили су често проћу нѣга; но свагда у мѣсто нѣга да ране, онису ранѣни долазили натрагъ. Најпосле пошалю посланике к' Крезесу, да му њиово опастно станѣ яве, — како єдно чудновито животно њиове усѣве уништожава, и како имъ ніе никако могуће, нѣга ухватити. Зато садъ моле понизно Краля, да имъ онъ нѣгова сина с' людма и псима пошлѣ, да би се како тогъ животногъ опростити могли.

Ал' садъ Крезусъ таки на свой санъ помисли. „Мога вамъ сина недамъ, „рекне," сва є ваша молба забадава. Онъ има садъ младу супругу, кою неможе саму оставити. Али люди колико хоћете, и све мое ловске пратіоце, можете имати. А и строгу ћу заповѣстъ издати, да се на сваки начинъ нерастъ ил' убіе ил' изъ землѣ изгони."

Мисяни су били са овнмъ одговоромъ задовольни. Текъ што су се они хтѣли уклонути, а синъ краля доће, и стане неотступно оца молити за дозволенѣ, на тай ловъ поћи. Младомъ єпринцу већъ било омрзло,

єднако сѣдити и кућу чувати. Пре є свагда у бой и ловленѣ ишао; свагда ловъ и славу кући доносіо; а садъ ако є текъ само у какву скупштину могао ићи, коя га є на совѣтъ звала. „Шта ћеду жительи о мени мислити?“ неповольно садъ оцу повикне, штали моя млада супруга? Оче, я у Сардесу остати иемогу, я морамъ овима у ловъ слѣдовати.“

Крезусъ є на сваки начинъ кушао, да дерзновеногъ младића одъ тогъ несрећногъ намѣреня одврати. Онъ му са отеческимъ старанѣмъ одкріе свой санъ, и покаже му све опасности пута. Али принцъ на све то одговарао є: „зубъ одъ нераста ніе коплѣ.“

„Али су копля, коя нераста убіяю.“
Ако нераста, оно не принца одъ Лидіе.
„Копля могу забасати.“
Вѣшти с’ ньима управляю.
„Добро,“ рекне на то Крезусъ, и уздане;“
а ти иди!“ —

Атисъ оде таки, себе за ловъ опрaвляти. Међу тимъ краль брзо пошлѣ по Фриг-

яна Адраста. „Адрасте!“ рекне му Краль, „тебе є крваво убіі ство доле низвргло; ясамъ те у мою палату приміо, и грѣха опростіо, и данасъ іоштъ ти кодъ мене и при моемъ столу живишъ. Садъ ми се покажи благодаранъ. Мой синъ иде у гору у ловъ; иди с' ньиме и чувай га.“

Адрастъ му одговори: Светли кралю! Ти знашъ, ясамъ прогнаникъ; Одъ сигре младости исключенъ, врло мало одъ боя разумемъ. Али є то твоя желя: яћу ю испунити. Али само, ма с' найвећимъ старанћемъ, могућно, тоћу ти я твога сина, кога мени препоручуешъ, здрава у твоя отеческа обятія натрагъ довести. —

Други данъ рано скуписе подигнуто людство са псима на двориштy. Дуго є Атисъ на прсима свога оца лежао. Но кадъ се већъ по други путъ яви, да є време одлазка дошло, отергнесе изъ нѣговогъ обятія, берзо доле се сиће, и на своги коня скочи. Адрастъ є ћутећи поредъ нѣга яшіо; — неописано чувство душу є нѣгову тѣснила. На скоро су они градъ за лећи свои имали, и

већъ после нѣколико дана увиде изъ далека шумни врхъ Олимпа. Кадь су тамо дошли, таки се сви по гори разиђу. Єдни су ишли тамо, други амо. Најрадніи су били Мизискій землѣдѣлци. Ни єданъ жбунъ, ни єданъ стѣне угалъ ніе одъ њи біо непромотренъ. Они су се са опасносћу свога живота и у најуже пећине увлачили. На єданъ путъ чуе се с'друге стране брега гласна вика, гдѣ су кралѣви люди највише били скупљени. Све садъ тамо потерчи; нерастъ є біо на потери. Атисъ га є у єдной куряковой пештери нашао, и одатле поплашіо. Атисъ даде таки заповѣстъ, да се велики округъ око живинчета направи, и са гвозденимъ заоштрљцима на нѣга баца. Неуморимъ итіо є онъ на све стране, кудъ є годъ продрети наумило било, друге є храбріо, и самъ стреле на нѣга пуштао. Адрастъ стояо є до садъ недвижимъ на своме мѣсту; садъ узме коплѣ и потегне на нераста. Текъ што га баци, а Атисъ у томъ мигу, прободенъ, падне мертавъ с' коня. Фригіяна коплѣ незгоднвши нераста, Атиса, с'друге стране стоећа, прободе, и

тако се санъ испуни. — Єданъ одъ пратіоца таки се на путъ баци, да кралю жалостну вѣстъ яви. —

Крезусъ є одъ нѣколико дана све у нѣкаквомъ страху живіо. Садъ є башъ са Арбацомъ у разговору о ономъ своме сну біо, и овай се еднако трудіо, да му нѣгово зло толкованѣ изъ главе избави, кадъ гласоноша, пунъ праха, у собу ступи.

„Ти ми добаръ гласъ неносишъ,“ викне краль и савъ поблѣди.

Послѣднѣ уздае твога сина. —

Крезусъ падне у очаяніе. Текъ после нѣколико часова буде у станю обширніе извѣстіе о лову и принца жалостной судби чути. Смртъ нѣговогъ любимца біо є яки ударацъ за нѣгову душу, но іоштъ ячи буде, кадъ є чуо, да є одъ руке онога пао, кога є онъ самъ одъ смртногъ ударца опростіо біо. Неутѣшно є садъ онъ амо и тамо трчао, зевса дозивао, гостолюбіе проклиняо, и гласно ядикао. „О,“ повикне садъ на ново, „о! дасамъ тако слѣпъ біо, да я синоубицу, непріятеля мога живота, сожално на моя

прса примимъ; вука рани, дами мое ягнѣ посде!“ —

У тимъ израженіямъ дивѣгъ свогъ гнѣва донесу Лидяни мртво тѣло. Убица є лагано са сагнутомъ главомъ за њима ишао. Садъ поредъ мртваца падне на колѣна предъ Крезуса, и руке свое ломећи, са сузама станега молити, да га с’ Атисомъ пусти умрети. „Мене нчастіе гони;“ садъ викне као изванъ себе; „два путъ е већъ с’ крвю мое руке обезсветило. Я нит’ могу нит’ хоћу више живити.“

Те рѣчи дирну Крезуса серце. „Моя є боля горка,“ жалостно му проговори, узевши убицу за руке,“ али самъ я садъ умиренъ видећи, да ти самъ себе смрти судишъ, што я нисамъ хтѣо, нити хоћу учинити. Ти ниси с’ вольомъ твое коплѣ у срдце мога сина управіо; Бози су били, коіи су га управляли. Они су ми милостиво будућностъ одкрили били; али самъ я презрео то небесно явлѣнѣ. Я се садъ морамъ њиовой вольи покорити.“ —

Нато даде краль свога сина саранити с’

онимъ отличіемъ, коіи є кодъ кралѣвогъ порода у лидіи било у обичаю. Адрастъ напротивъ, Гордуса синъ, миде унукъ, роѣеногъ брата и пріятеля убица, самъ, с' гнѣвомъ и тугомъ обманутъ, стаяо є и изъ далека гледао, и кадъ одъ гроба све се разиѣе, чувствомъ крвногъ свога дѣла (Blutſchuld) очаяваюћи, приступи ближе, и сутра данъ нађу га на Атиса гробу у своіой крви мртва лежећи. —

Побратиѣъ.

ОДА

к' всемогућему Богу.

Ото! бићемъ безконачни,
Безъ почетка и безъ края,
Почетакъ си самъ основа,
И край свега у тебе ѥ;
Ти дубљино неизмѣрна,
Ти висото недолећна,
Те си сяйностъ свою скріо
Млогостручнимъ покриваломъ
Величаства и пространства.
Те се недашъ дә Те види
Око душе найумніе,
Нит' умъ себе вообрази;
Но текъ почне о Теб' мислит', —

Занесе се у безкрайностъ,
Све с' вишега к' вишемъ одеħ',
Летеħъ желно да те види,
Или сѣнку баремъ Твою.
Ал' за луду нѣму мука,
По простору тумаранħ,
Када си га Ти створіо
Кратковидна и сліепа,
Да у Тебе непогледа;
Но се натрагъ мора вратит',
У Тескотномъ своме храму,
Занешено, утруħено,
Величиномъ зачуħено,
Погледамъ ли течностъ ствари,
Погледамъ ли свѣтлостъ сунца,
Погледамъ ли сяйностъ, хитростъ
Миліонахъ горњегъ свода, —
Све то мене удивлява,
Тебе каже — свемогуħа,
И душа Те моя мала
Више свега узвишава,
Тебе, што си више свиехъ,
Своевольно свуда владашъ.
Богъ Си ума, душе мое.

Колико є дальностъ Твоя
Одъ краткога ума людскогъ!
Све колике умне главе
Што су до садъ на свѣтъ биле
И по сада те се роде,
Да у єдно перо слію
Силу мислихъ найвишіехъ, —
Неби знале черте повући,
Нити рѣчи уписати
О твое му величанству.
Ахъ Ти ствари превисока!
Єръ Си мене таквогъ далѐ
Кратковидна и малена;
И чему самъ я подобанъ?
Я се надамъ; нешто Твое
Да у душу мою сяе.
Неизвѣстанъ, алъ се гордимъ,
Што са тобомъ свойство имамъ.
Но и било штогодъ мало,
То се може уподобит'
Спрамъ сяйности Твое ярке.
Премалоїзи искри огня,
Коя поѣе тамомъ леѣет'
Одъ огнѣногъ океяна,
Докъ се опетъ к' нѣму врати.

Ти с' океянъ безконечни,
А я пловацъ безъ весалахъ;
Мисли су ми буря яка,
Самномъ чине валованѣ,
Нагонеме напредъ пливатъ,
Желе штогоѣъ видіети.
Но какоѣу водомъ одитъ,
Кадъ у руке весла немамъ?
Вечъ самъ дужанъ стоят' тужанъ,
У смртноме чамцу маломъ,
На средину океяна,
Докъ с' преврати чамацъ исти
И океянъ мене прождре.

Я се землѣ царъ називамъ:
Я се гордимъ и поносимъ,
Єръ врхъ свега земногъ владамъ;
Я с' природомъ често ратимъ;
Побѣѣавамъ трес'къ громовахъ;
Побѣѣавамъ зукъ вѣтровахъ,
И синѣга лютостъ мора.

Я умнима летимъ крилма
Око сунца и планетахъ,
Знадемъ ньину величину,
Знадемъ ньина кругъ теченя,

Ньину свѣтлостъ и бистроту;
Я надъ лютимъ лафомъ, тигромъ,
И надъ свіемъ животнима
Мора, землѣ и воздуха.
Владамъ умомъ и царуемъ:
Све с' то мене покорава,
Све ми с' кланя и служи ми.
Кудъ года се я обратимъ,
Величанство свудъ Ти видимъ:
Погледамли кита, слона,
Погледамъ ли мравца, муху,
Погледамъ ли равна поля
Разнимъ цвѣћемъ накићена,
Погледамъ ли горде горе
У зеленостъ обучене,
Или цвѣтакъ едва видна, —
Свудъ Те видимъ свемогућа;
Найманьи Те цвѣтакъ слави,
Ка' найвишегъ свѣтлостъ сунца.
Но ахъ Творче! што самъ смртни
Я у сравностъ Твое силе,
Твогъ могућства, величанства?
Могу ли се живъ показатъ
Спрама Твое величине?

Ти, кои Си премудросћу
У пространству воздушноме
Созда свћта миліоне,
И све едногъ с' другимъ свеза
Твоимъ ланцемъ невидимимъ,
И Свакоме животъ дао,
Те уредно свсй токъ чине,
Сданъ другомъ свћтлостъ даю.
Ко се равнит' с' Тобомъ може?
Я ли смртни да се равнимъ
Спрама Творца безсмртнога!
Я ли Тебе да с' подобимъ,
Теб', кои си сама вћчностъ,
Спрамъ кое се одма могу
Я показатъ, да самъ біо
И на свћтъ се появляо!
Ти Божество превисоко,
Кое живишъ у простору,
Надъ просторомъ, подъ просторомъ,
У свіетлимъ планетама,
У зракама сяйна сунца,
И у сваку малу стварцу
Нам' видиму, невидиму;
Ти свачему животъ даешъ,

Невидимомъ Твоіомъ силомъ.
Но ко ће Те описати,
Ко ли умомъ обузети?
Умъ Си кратакъ дао чойку,
Неможе Те ни назрети
А камоли Те видити;
Већъ умь лети чойка сліепъ
По простору безкрайноме,
Тражећ' свѣтло по тавнини,
Како сова у мракъ ноћни.
Алъ я више силе немамъ
Да изъ ближе Тебе видимъ,
Већъ изъ стварихъ видиміехъ
Створителя ньина славимъ,
И с' чуденѣмъ великіемъ
Душомъ, срцемъ Тебе викатъ:
Ти Си царъ мой, и свег' другог'!
Коега є рука вргла
Темель свему видимоме,
И у кога руку стои
Конацъ исте величине:
Тебе слава безконачна,
Тебе части прековѣчне,
Тебе фала к' свемогућну,

Нека буде и битиће
Докъ є свѣта и народа.

ОДЗИВЪ.

Птице пою; цвати цеће,
Ал' се мени пѣват' неће;
У жалости душа лежи,
Срце мое на плачъ тежи, —
„Шта ти мила ради драга,“
Припитуемъ самог' себе? —
„„Жали тебе!““

Блудимъ самцитъ по ливада,
Тражимъ найгусћега лада,
Гди ме нитко овог' света
На ню мислити иесмета;
Повасданъ се самог' питамъ:
„Шта садъ моя люба мисли?“ —
„„На те мисли!““

Пролази ми ноћъ безъ санка,
Єдва чекамъ бѣлог' данка;

Данѣомъ, ноћомъ немамъ мира,
У срцеми жалостъ дира, —
„Штами драга ради, питамъ,
Када леже на душека?“ —
„„Тебе чека!“ “

Любићъ.

ОТРИВЦИ ДОСЕТЉИВОСТИ.

(Скупіо и написао Побратићъ.)

Гробни поклопацъ єстъ єдна мѣдна реза, коя за нама врата живота земногъ затвара; єстъ єданъ златанъ ключъ, коіи намъ двери вѣчности отвара.

Єдна дѣвойка, коя се маже (бѣли и румени), може се уподобити єдной художествено напраалѣной ружи. Обое бою губе, кадъ іи киша ороси.

Ако би ми све єднако оно чинили, што обичай оће, тоби прашина старогъ времена, нечисте ћи се, гомилама лежала, и заблужденѣ до висине єдногъ брѣга гомилало се, да би се и сама истина тешко преко нѣга видити могла.

Нигди ніе на другоме мѣсту слободе, осимъ онде, гди се оно сме мислити, што се оће, а шта се мисли, рећи се може и сме.

Човекъ се обично узда за сила болѣгъ, него што єстъ, а мисли, да є сила горій, него што єстъ. Люди, како у добру, тако и злу, сами себе вараю.

Ако муж жени пусти, да се и она на оно мѣсто старѣшинства попне, гди є онъ; то є онъ с' нѣговимъ господарствомъ пропао.

Животъ човечески свршује се само у єднимъ промѣниванѣмъ страстій.

Точно описанѣ єдне ствари опоминѣ насъ на ону стару приповѣдку, у коіой се два вештца свађаю. Сваки є гледао, да свога соперника надвлада. Єданъ се претвори у пѣтла, а други у єдну гомилицу кукурузній зрна. Пѣтао наиђе на ту гомилицу, и сва зрна позоблѣ, само некако єдно єдино остави, кое се у лисицу претвори и пѣтла пое-

де. Тако бива и у описаню; ако се само вещественa частица заборави казати, то оно нитіе право, нити намъ стваръ понятномъ чини.

Има дѣвица, одъ коіи би се нѣке справдомъ за саме лутке, друге пакъ за портрете узети могле.

Срећа безъ несреће єстъ єло безъ зачиня.

Онай најболѣ у своме животу пролази, коіи у нѣко време башъ никакво употребленѣ одъ сви петъ чувствила чинити незна.

Дрво є човѣколюбія у своме виду прекрасно; оно ладну сѣнку далеко око себе простире. Млоги путници умореній с' благословомъ подъ нѣга легу, нѣговимъ се плодомъ опоравляю, и подъ нѣговомъ сѣнкомъ одмараю. Но каква му є на свѣту томе хвала? Єданъ по єданъ донде одъ нѣга ломи гране, за путничку палицу, докле безъ

граня, лисћа и плода неостане; садъ на послѣдку доће какавъ непознати, коіи га подсѣче до корена и направи одъ нѣга ватру, да се огрее.

Суета є честа мати племенитій дѣла, но више путъ постае маћія, и свою дѣцу у пораћаю гуши.

Гнѣвъ залюблѣній може се уподобити буріи у лѣто, коя са собомъ све око себе лѣпше украшава; но и често пукне изъ нѣ громъ, коіи на вѣки ньиово биће уништожава.

Ніе башъ тако тешко срце човечѣ задобити, само треба човекъ човекомъ бити; ал' є тешко на срце то ослонити се, єръ би онда морали люди престати, люди бити.

Невалялій люди немогу бити нѣжній и веселій.

ЛЮБАВЪ

Гди любави нема,
Тамо све дріема;
Тамо све ти спава,
Тамо ноћъ є права;
Тамо благогъ мира
Рука недопира.
Радостъ и веселѣ,
Племените желѣ,
Све сладко и мило
Што ї небо створило,
Одонудъ се кріе
Гди любави ніе!

* * *

Првородна Бога
Крѣпко великога:
Любави! Любави!
Ти насъ неостави!

Родолюбъ Зденчанинъ.

РАСТАНАКЪ ПАСТИРКЕ ОДЪ СТАДА.

Мене гвоздене судбе
Прогони воля;
Остайте дакле с' Богомъ
Пространа поля!

Гди самъ невино сладке
Кодъ майке расла,
Гди самъ рунато стадо
Радостно пасла.

Потоци мили, с' Богомъ!
Ваши жубори
Неће ме више чути
Густой у гори!

У вашемъ мирис-липе
Дебеломъ ладу,
Гране ми ситне везти
Више недаду.

С' Богомъ зелене горе!
С' Богомъ дубраве!
Ви стаду миле ладе,
Ви сладке траве;

Ви лаке нѣму дайте
Потоци воде,
Да гладно, жедно никадъ
Дома неоде!

Панъ Боже добри! горкомъ
При томъ растанку,
Сузнимъ те окомъ молимъ:
Дай му чобанку

Коя ће њега грлит',
Њега любити,
Ал' кою неће тако
Брзо губити!

родолюбъ Зденчанинъ.

НЕВЂРА САМА СЕ КАЗНИ.

Истинити догађай.

Три путника дођу случайно у исту гостіоницу на конакъ, и туде се познаду, као што међу путници лако и обично бива. У разговору упитаю се међу собно, одъ куда коіи долази и куда путуе; и будући да су сва три случайно у исту варошъ наумили, договоре се, да заедно далѣ путую. Тако и учине. Мирно у гостіоници преноће, и сутраданъ зоромъ свой путъ у дружтву продужавати почну.

Било є у пролеће, и єдно умилно ютро предказиваше, даће му красни данъ слѣдовати. Сунце се у удивителной красоти на восточной показиваше страни; неизброиме капчице бистре росе блисташе се на трави

и лисћу, као даби драго камењ у неисчисленомъ брою по њивама и горама просуто било; младо цвѣће радостно шарене развијаше пупољке, и райски мирисъ по чистомъ воздуху просипаше; а птичице весело по гранчицама скакуташе, и возбуђаваше крозъ свое любке аріе радостъ и веселѣ у души слишателя. Путници, овомъ красотомъ к' великомъ восхиштенію возбуждени, корачаше ћутећи напредъ, и скоро изъ сеоца, гди су преноћили, на велики стигну друмъ.

Башъ гди се њиовъ досадашњи путъ с' друмомъ састаяше, угледа єданъ изъ међ' њи нѣшто у ярку, и приступи ближе, да види шта є. Нађе ту нѣкакавъ судићъ, с' прашиномъ и блатомъ полакъ покривенъ. Хтеде га изъ яме извалити, да види шта у себи садржава; но немогавшига ни с' мѣста кренути, заключи, да нѣшто тешко у нѣму бити мора. Други му садъ дођу у помоћъ, извале судићъ изъ яме, избію дно, и — ткоби могао њиово удивленіе описати! — нађу га златомъ напунѣна. —

Сва три путника, одъ удивленія укоче-

ни, ту стаяше, єднако те гомилу злата те єданъ другога погледаюћи, и задуго ни єдне ричи проговорити незнадоше. Кадъ већъ прво удивленіе попусти, плѣсне се наймлаћи одъ ньи рукама, и повикве: „О, превелика чуда! Шта є ту блага! О, кадъ би наше било!“

„„Юноша!““ одговори найстаріи строго, „„ово благо наше ніе. Ми сада ништа другог' чинити немамо, него онога тражити, тко га є изгубіо, и њему његово повратити.“ “

Охо! привати трећи ричъ, мисмо сви троица поштеній люди, и нитко насъ учити нетреба, што є наша дужностъ.

„А заръ ви мислите, да я манѣ поштеня чувствуемъ, нежели ви? упита юноша, коіи се сада увређенъ нађе; ни я нисамъ намисліо, себи туће ствари присвоити. Мене злато, фала Богу! необаява, као ни васъ, и я мислимъ, даће найболѣ бити, да у прво мѣсто поитимо, и онде старѣшинама ову чудну явимо стваръ, да би се онай изпитати могао, тко є благо изгубіо.“ —

На ову рѣчь друзи пристану. Узму сва троица судиѣъ предасе, одваляю га с' друма подъ єданъ грмъ, и покрію га с' трнѣмъ и лисћемъ, да га нитко други угледати неможе; пакъ онда поите у прво мѣсто, да свое благородно намѣреніе што брже изврше.

Но овай случай ньиово досадашнѣ веселѣ замути. У дубоке мисли замишлѣній поступаше ћутећи напредъ, и кадкадъ се крадомъ изподъ обрва погледаше, као даби єданъ другоме нѣшто сметао. Што се више к' вароши приближаваше, то све споріе корачати почеше; а кадъ се већъ єданпутъ торань варошке цркве изъ далека забѣли, онда іимъ ноге тако отешташе, да се єдва далѣ мицати могоше.

Садъ опетъ наймлаћи ово ћутанѣ пресѣче, и као несвоеволно повикне: Зайста! онай мора вражки богатъ бити, коіи с' оноликимъ благомъ путуе.

„Очевидно є, да богатіи бити мора, него штосмо ми сватроица," одговори други.

„„Е! уздане трећи, кадъ би Богъ мени

онолико поклоніо, заиста се неби више по свѣту тепо.““

„Я би и са манѣ задоволянъ біо,“ приметне други. —

Богъ зна, тко є оно изгубити морао, упита опетъ први.

„Може бити какавъ велможа, коіи є свое поданике огуліо, докъ є онолико злата скуцао,“ одговори други.

„„Може бити,““ продужи трећи рѣчъ, „но може бити, да є и какавъ пустаія, коіи поштене и мирне путнике, као штосмо ми, роби и плѣни, те дукатъ на дукатъ слаже.““

„Нит' є едно ни друго, поправи први, најпре ће какавъ стари жидовъ господаръ онога злата бити, коіи є свѣтъ изварао, и тако обогатіо.

„Шта? Жидовъ? Проклето му било! Єданъ душманинъ наше свѣте вѣре? О, кадъ би я то знао! — Но ніели најпосле све едно, біо онъ жидовъ или велможа или пустаія, — на сваки є начинъ тужно и помислити, даће се оно благо у какве нечисте

руке повратити, кое ће га може бити на несрећу своіи ближньій употрѣбити.“

„„А ми, три сироте, могли би себе и наше семе срећне учинити во вѣки!“ “

„Я имамъ петоро ситне дѣчице!“ уздане други.

„„А я осморо, привати трећи, и іошъ старогъ оца, кога ранити морамъ. — —

Мисмо сви троица поштеній люди, започне опетъ први; а одъ шта се совѣстъ трію поштеній люди неплаши, то мара бити добро и поштено.

„На сваки начинъ можебит’ неће добро бити, да се оно благо у руке свога поврати господара.“

Но како би било, да га изъ међъ себе подѣлимо? упита єданъ муцаюћи.

Други уздане, а трећемъ се кашаль отме. —

Шта велите дакле? упита опетъ први.

„Што ви уредите,“ одговори други, я нећу покварити.“

„„Е! што ви, као старіи и паметніи за

добро нађете, морамъ и я пристати,“ “ дода наймлађи.

У нашему намѣренію нема никаква користолюбія; ми нећемо злато задржати, да се обогатимо, на само да се мало у нашой подпомогнемо сиротиньи, и нашу дѣчицу лакше и болѣ одранимо.

„Есте ли дакле пристали?“

„Я есамъ!“ “

И я, но стомъ погодбомъ, да се међусобно завѣтомъ обвежемо, даће мо єдну блага частъ на ползу и утѣху сиротинѣ употребити, да се таковимъ начиномъ за овай срећни случай благодарни покажемо.

„Та то се одъ самогъ себе разуме; ткоби могао тако бездушанъ бити, богатства уживати, а сиротиньи непомагати? — Дакле, да се повратимо?“

Да се повратимо!! — — —

Тако се сада ова троица разговараше, коіи одъ мало пре у великомъ инату бише, тко е одъ ньи найпоштеніи! —

И збиля се поврате. Идући натрагъ, досете се, да неће добро бити, благо на яв-

номъ другу у по полдне дѣлити, будући да-
би ии ткогодъ видити могао. Науме дакле,
у оближню сакрити се шумицу, и ту ноћи
чекати.

Полдне прође, и они стану гладъ и
жеђъ осећивати. Неимавши ништа при себи,
с' чимъ би се прикрѣпити могли, буду при-
нуждени, єдног' изъ међу себе у варошъ
послати, да ране донесе. Коцка падне на
наймлађега. Онъ остави свое мало ствари
кодъ другова, и поити у варошъ. —

Но ову двоицу садъ опетъ друга брига
нападне. Шта, ако малоразумни юноша у
излиху свое радости ову изда тайну? Младъ
є, лудъ є, — свачему се треба бояти. Но
ако то и неучини, — шта ће нѣму толико
благо? Неимаюћи никога, коіи би га упра-
вляо, — оћели се онъ знати оволикога пол-
зовати богатства? А чему ће нѣму, єдномъ
самцу, єдномъ младићу, коіи мало потре-
буе а млого заслужити може, — чему ће
нѣму оволика гомила злата? — Найпосле
друзи за добро нађу, да злато и безъ друга
подѣле. Но како ће то учинити? Они су нѣ-

му име и обиталиште очитовали, — како ће се предъ њимъ сакрити? Можели се поуздати, да ће другъ, акому ништа недаду, задоволянъ бити? Неће ли онъ њи тужити, срамотне учинити, и крадльивцемъ назвати? — Мислећи и мислећи, најпосле смисле, несрећнога юношу — убити. — —

Мракъ се већъ сасвимъ на землю спусти, кадъ се юноша, ненадаюћи се смрти, поврати, и торбу ране и чутуру вина донесе. С' чимъ се онъ к' земльи погне, да товаръ скине, — потегну невѣрній друзи иза леђа, с' буџама, и убію га. Одвуку га у грмъ, и потрпаю с' трнѣмъ и земльомъ.

Садъ најпре подѣле благо, па онда сѣдну вечерати, као да ништа ніе ни било. Но ово іимъ є послѣдна вечера била. Убити юноша біо є златолюбивъ и невѣромъ заданутъ као и нѣгова два свирѣпа друга. И онъ є біо намисліо, њи се ментовати, и благо самъ за се задржати; — єло, кое іимъ є донео, било є отровано. —

С. Јовићъ.

ПОЗДРАВЪ

Србскимъ дѣвицама *).

Срце кадъ пуно искрене радости
Тад' оно нигда сакрити неможе
Небесну искру, коя га жари.
Дубльина груди, — иначе пространа
Доста, кадъ жалостъ треба и тугу
Туђему оку стидльиво сакрити, —
Радости искру затаят' неможе.

*) Честосамъ имао прилику слушати, кад о наше дѣвице, докъ мало науче у клавиръ или у Гитару лупати, нѣмецке и таліанске пѣсме попѣваю. То слушаюћи, увѣкъ самъ тронутъ біо, — али не одъ радости и удивленія, него одъ жалости, слушаюћи, како се с' пѣсмама муче, кое управо и неразумеду. Ово ми је поводъ дало, ову пѣсму спѣвати.

Ка' но што пупакъ ружице румене
Развія лисће, роса кадъ пролѣтна
С' кристалномъ устномъ чело іой полюби,
Мирисъ и животъ изъ санка будећи:

Тако намъ радостъ изъ тешког' наручя
Скорби и туге срце пробуђуе,
Сузе намъ таре, душу обожава,
Внутреностъ нашу на пѣсму позива.

Пѣсмо — о красни дару найнѣжніе
Любави Бож'іе! Утѣхо човечя!
Ти си намъ средство, крозъ кое с' божествомъ
Душевна стои тайна у союзу!

Ти си намъ знакъ, ти, найнепокорими
Анђелске душе, срца невинога,
Тронутог' чувства, ума просвѣштеног'
Побож'іе мисли и мира внутреног'!

Тко пѣва, на зло нигда тай немисли,
Пѣсме гди плоде, срца су невина; —
Сли заръ можно, рђа да с' усели
Сяйну у школьку бисеръ гди прониче?

Пѣвайте дакле, србске о дѣвице!
Пѣвайте, докле младостъ васъ весели!
Дичити родъ вашъ у любким' пѣсмама, —
Дичи тко родъ свой, дичи тай и себе.

Пѣвайте любко своме у єзику!
На оне друге невѣрне непаз'те,
Пѣвати кое стиде се онако
Майка к'о што іи нѣгда научила.

Стиде се оне своіой у глупости
Онога, с' чимъ се паметне поносе:
Србкиня бити, єли то срамота?
Каква є дика србкиня небити?

Женска' є душа за любавъ створита,
Женско є срце разсада любави;
Очества любавъ тко ће насъ учити,
Ако насъ майке с' ньоме незадое?

Нѣмецка майка у своме єзику
Любимо чедо у санакъ запѣва;
Зашто би своме србкиня дѣтету
Попѣвке стране у срце садила?

Тко є іошъ чуо, кадъ 'но у зеленой
Горици птице, виткой на гранчици
Плетећи гнѣзда, весело жуборе, —
Гласове туђе оне да пѣваю?

Славуй кадъ ноћомъ у гори бденуе,
Лака кадъ шева у воздухъ диже се,
Итра кадъ ласта игра се надъ водомъ, —
Непѣвал' свака природне гласове?

Може се наћи, истина, птичица,
Премудро кое знаду вамъ пѣвати;
Докъ ій ал' чуешъ, познати одмаћешъ
Да іимъ та свирка ніе текъ природна.

Канари (?) почне ал' незна свршити
Аріе, што є одъ другій украо,
А кад' га чуемъ, како онъ мучи се, —
Вѣруйми, врабца волимъ я слушати!

Славуй насъ учи, треба да пѣвати
Природне пѣсме гласу по природномъ; —
Зашто башъ ти, о любезна сестрице!
Свога се оћешъ рода да одметнешъ?

Ако пакъ живишъ у томе мнѣнію,
Гръоце бѣло дати є створито
Силне за оне тошканске трилере, —
Пѣватъ іи можешъ, ал' у своме єзику.

Пѣва и Нѣмацъ арію италску,
Али іой рѣчи нѣмецке подметне;
Туђій и Француса имаде арія,
Увѣкъ ал' Француса пѣваће Француски.

Єли ти мислишъ, туђи да єзици
Болѣ се слажу у пѣсмам' одъ нашег'?
Но тако ніе; вѣруйми немати
Єзика слађег' одъ нашег' србскога.

Тошкана слово ако є и Тевта
Болѣ одъ нашег' србског' устроено, —
То ти є слѣдство труда безконечног'
Шиллера, Гетій, Тассій и Петраркій.

Но заръ ти волишъ цвѣтићъ одъ трньине,
Нежели ружу пупољкомъ завиту? —
Чек' до се наше кньижество разцвѣта,
Наша ће бити сама и опера.

Томе ал' треба трудъ и єдинственостъ,
Огнѣна любавъ к'роду и слову свом';
Може мо л' то ми одъ себе казати,
Онда намъ вѣнацъ побѣде негине.

Мужи се скорбе, слово да осную,
Рѣчма да даду союзъ и мисао;
Любавъ но к' слову любавъ и к'роду свом',
Морате ви, о сестре! насъ учити.

Будите нами србске Корнелiе,
Любите родъ к'о мати Паузанiя, —
Онда на вашем' крилу ће растити
Сцишiе србске, србске Леониде.

Ваши изъ уста пурпурнiй слаѣе се
Пѣсмице наше крѣпке развiяу;
Слушаюћ' васъ, и наша се внутреностъ
К' роду и слову болѣ возбуѣуе.

Наћи ће с' тада и кодъ насъ Шиллера,
Анакреона, Сафiй и Бейрона,
А ови ће намъ опетъ возбудити
Нашег' Россина, Мозарта, Вебера.

Пѣвайте дакле, србске о дѣвице!
Пѣвайте, али своме у єзику;
Пѣвайте србски, србскомъ са сладосћу,
Србског' изъ срца, роду свом' србскоме.

Будите любавъ к' роду свом' огнену,
Союза свезе међу нам' плетите,
Негуйте слово матернѣ, — с' отимъ си
Памятникъ вѣчни у роду градите! —

С. Јовићъ.

ТРИ КОНАКА ЄДНОГА ПУТНИКА.

Први конакъ.

Важній послови примораю ме у найгоре време на путъ. Било є већъ покасно у єсенъ; време непостояно, дани краткій, путови покваренїй — но што знадо чинити? Што мора бити, мора, а три дана ніе преко свѣта. Погодимъ кочіяша, и сутрашньи данъ за полазакъ одредимъ.

Данъ осване, киша цури, као изъ кабла. Нећеми се никако на полѣ. Пођемъ, пакъ се опетъ вратимъ, све ми се чини, дасамъ нѣшто заборавіо; опрашћамъ се са женомъ и дѣцомъ, пунимъ лулу, пипамъ имамли кресиво, — оклѣвамъ свакояко. Ето ти кочіяша у собу. „Та господару, госино му тане! докле ћу іошъ чекати? Ево про-

кисо до кошулѣ чекаюћи; ако ћешъ ићи айде, аколи нећешъ, да недангубимъ. — Иначе немого; опростимъ се іошъ єданпутъ са свима у кући, загрнемъ се кабаницомъ, набіемъ шеширъ до очію, и увалимъ се у кола подъ арнѣве.

Како самъ путовао, колико є пута мой кочіяшъ госино тане окресао, колико ли пута ћулу по рићинимъ ребрима пружіо, — то све некъ иде на страну. — Поче се већъ смркавати, а киша све то више, башъ као да іой є миліе по ноћи падати, кочіяшъ мазне те путка те рићу, небили до опредѣленога конака стигао; но све всуе. Мракъ се сосвимъ спусти, и то тако, да се више ни друма ніе видити могло. Я уздишемъ, кочіяшъ псуе; и тако изъ ярка у яракъ стумараюћи, стигнемо у некакво мало сеоце. „Фала Богу! кадъ довде живъ стиго,“ викне кочіяшъ; „вѣреми, да нисмо іошъ за мало у село дошли, біо би на по поля стао, и конѣ изпрегао. Аратосъ ти и пута и Киріе!“

Имали овде каква гостіоница, упитамъ я.

„Незнамъ, одъ кудъ би іимъ," одговори кочіяшъ. „Нема ту ништа ванъ валя намъ у првой кући конака тражити, да се баръ огріяти могу. Ти си се замотао у ту кабаничетину, па ништа и неосећашъ; али ево я у овоме гунчићу смрзо се; — цвокоће ми зубъ о зубъ, као да ме грозница тресе."

Никога и непитаюћи, скрене мой кочіяшъ у прву авлію. Но каконасъ є већъ незгоданъ случай поћерао, — непогоди у мраку моста, и тако ме красно подъ мостъ у єндекъ истовари. Яо, помагай! Яракъ пунъ воде, а я, у кабиницу као пиле у кучине замотанъ, немогу се изподъ арнѣва извући. Кадъ се већъ доста воде и силомъ нагутамъ, доћу люди изъ куће, и извуку ме изподъ моста. Мокаръ, блатанъ, озебо, — доведу ме у собу, и поставе ме покрай пећи, коя є срећомъ наложита била. Соба пуна челяди біяше. По воза сламе ту є простр-то било, на коіой мало и велико, све єдно преко другога, као прасци лежаше. Само нѣколико люди сѣдило є око пећи; ал' ни єданъ ни єдне рѣчи неговораше. Ньиово ћу-

танѣ, мрскій погледи, траляве альине, — све ми се то ніе допадало. Кадъ опетъ мало к' себи дођемъ, оперемъ се, да баръ неизгледамъ као страшило, и само да се мога непріятнога дружтва избавимъ, замолимъ домаћина, да ми ложницу даде, да опочинемъ, и да се сномъ окрѣпимъ.

„Богме, с' ложницомъ ће свакояко бити," одговори газда чешући се иза ува; „осимъ насъ домаћи добіо самъ ево и толико гости, да самъ незнамъ кудаћу с'њима."

То є на опако! одговоримъ я, данасъ ваздань на колима тресећи се, тако самъ уморанъ и прозебо, да ми ніе могуће, овде цѣлу ноћъ пресѣдити. Него гледай, ако Бога знашъ, да ме гдигодъ намѣстишъ, я ћу ти добро платити.

„Я ти другога мѣста незнамъ, него ако-ћешъ на штали спавати."

Ма и у штали, само да могу лећи, и мое уморне кости пружити.

„А ти айде с' амномъ." —

Домаћинъ запали жижакъ, и одведе ме к' штали. Покаже ми лѣстве, пакъ се опетъ

поврати, а я по мраку кое како узпужемъ на таванъ, напипамъ сѣно, замотамъ се у мою кабаницу, и пружимъ се, колики самъ дугачакъ. Зажмиримъ, небили заспао, али мацъ пеке! — Кровъ штале морао є іошъ горіи и жалосніи бити, него мога кочіяша арнѣви; єръ истомъ што се намѣстимъ, и помислимъ дасамъ у суву, — кадъ али киша по мени поцури. Я се одмакнемъ, — опетъ цури, и тако све далѣ узмичући, дођемъ до дувара. Садъ далѣ не можешъ, помислимъ у себи, и ако и овде ниси одъ кише миранъ, а ти у авлію, па подъ кола. — Слушамъ, чекамъ, — ни капчице неопазимъ. Помози Боже! вальда самъ нашао буџачићъ, гди ћу баръ у суву преноћити. Ал' етоти опетъ друге неволѣ! Покрай мене устане нѣкакво цвркутанѣ и кокотанѣ, кое ми никако заспати недаде. Шта є то? Дигнемъ главу изъ сѣна, да послушамъ, и најпосле се увѣримъ, да є оће близу мене какошинякъ. Ала, красна дружтва! Кокоши, пѣтли, ћурани — сву ноћъ су се клали и викали, и недадоше ми ока затворити. Одъ

сна ни разговора, али шта знамъ чинити? Јошъ самъ срећанъ біо, да самъ суво мѣсто уграбіо.

Преврћући се с' єдне стране на другу, дође већъ и поноћи. У кући се већъ давно нитко чуо ніе; све већъ у дубокомъ сну лежа ше, — киша непрестанце пада. На єданъ путъ пробіе крозъ подерани кровъ штале лучъ свѣће. Чиня ми се, да све ближе долази. Тако є заиста и било, єръ скоро опазимъ свѣћу у штали, и чуемъ шаптанѣ. Шта ће опетъ Богъ дати! Падну ми на паметъ оній туђій люди, кое самъ синоћъ у кући видіо, — несвоевольно ме нѣкакавъ стра протрне. Оній су люди лоповомъ подобній били, као єдна капъ воде другой; ньиово непріятно ћутанѣ, ньиовій мрзкій погледи, — чему се ніе бояти? Оваквій люди мисле, да сирома трговацъ, докъ се изъ куће крене, пуну мѣшину дуката собомъ вуче; — чули су, да самъ на штали, — зло се пише. Я самъ самцитъ на тавану, одъ кочіяша ни трага ни гласа, оружя кодъ себе неимаюћи, будући да самъ синоћъ у онай забуни све

на коли оставіо, подамномъ нѣкакво чудно шаптанѣ; — мртви ме стра подузме. Садъ се на єданпутъ штала засвѣтли; я протрнемъ іошъ већма, кадъ угледамъ, гди се два човека крадомъ на таванъ увлаче; єданъ држаше жижакъ, а други имаде велики ножъ у руци. Укоченъ лежао самъ ту; за све благо свѣта неби могао с' єднимъ удомъ ганути, а камоли єдну рѣчъ изпустити.

„Богъ зна, єли ту?“ упита онай са жижкомъ.

Єстъ-ямачно, одговори онай с' ножемъ, видіо самъ га синоћъ, кадъ се горе попео.

„Само да непобудимо друге, ако стане викати.“

Небрини се; ножъ є оштаръ као бритва, — с' єднимъ маомъ вратъ є одсѣченъ, пакъ онда нека виче. — —

С' тимъ рѣчма дођу ближе. Мртви зной ме пробіе, дрктао самъ као листъ у вѣтру. Викао би, но стра ми тако груди стискао, да за живу главу неби гласа испустити могао. —

„Снога,“ рече опетъ онай с’ фенѣромъ, „видишъ ли га?“

Видимъ, одговори други, и стане ножъ гладити; садъ се небой, — садъ є већъ покойни. —

Стра ме оће готово да загуши; зубъ ми є о зубъ лупао, очаяніе до крайности. — Коракъ по коракъ, лопови све ближе к’ мени, — чинило ми се, да ножъ већъ у срцу осећамъ.

„Чиними се, да гледа,“ пришапће онай са жижкомъ.

Нека га, неће више.

„Само те молимъ, добро га згоди, да небуде кавге.“

Небрини се, ніе ми првина; кога мой ножъ подъ вратъ стигне, онай више невиче. —

Садъ се већъ немого уздржити. Скочимъ с’ мое ложнице као помаманъ, и станемъ викатя, што годъ самъ већма могао: „яо! Чуй! Помагай! Погибо!“ — —

Ова два, већма уплашена него я, полете к’ меии, а я као бѣсанъ преко тавана, да

скочимъ доле. Али већъ на врати стигну ме душмани, и недаду ми далѣ.

„Богъ стобомъ, човече! рекне єданъ; єсили лудъ, с' овлике висине доле скакати; оћешъ ли начасъ да вратъ скръашъ?“

Волимъ вратъ сломити, него да ме колѣте као прасе.

„Да те колѣмо?“ привати онай с' ножемъ рѣчъ;“ — ил' си шіянъ ил' иза сна бунцашъ!“

Нитъ самъ піянъ нит' бунцамъ; я самъ добро чуо, какосте се договарали, да ме заколѣте. Али вамъ неће безъ муке бити; бранићу се и рукама и ногама, и викаћу, даће се све село скупити. Само ме дирните! —

„Ето ти садъ белая!“ повикне онай са жижкомъ, и погледа друга свога. Но пошто я станемъ казивати, шта самъ чуо и видіо, ньиовъ разговоръ одъ рѣчи до рѣчи повторавати, стану се обоица гротомъ смеяти.

„Богъ стобомъ, юначе!“ реку ми смеюћи се, „ми нисмо никакви лопови, нитисмо дошли, да те погубимо.“

Да кога сте заклати хтели?

„Пѣтла!“

Кога? Пѣтла? Каквога пѣтла?

„Имамо єдногa пѣтла, кога већъ нѣколико дана вребамо, и никако добити неможемо. Зато пођемо садъ, да га ноћомъ на лежаій ухватимо; но да смо знали, дањешъ, кукавче! толико стра претрпити, неби били ни ноћасъ долазили.“ —

Стаяо самъ ту, као укоченъ. Стидъ ме сада толнко подузео, колико ме мало пре стра претресао. Бацимъ очи к’ земльи и небудемъ у станю ни єдне речи изустити, одъ тежке срамоте.

Докъ самъ ту тако стаяо, ова двоица збиля ухвате нѣкакву пѣтлину у кокошиняку, коіи се, као што самъ већъ назначіо, узъ мою ложницу наодіо, извуку га, заколю, и понесу собомъ. То све за єданъ часъ готово буде. Када покрай мене проћу, пруже ми жижакъ подъ носъ, и стану се опетъ гротомъ смеяти. „Лаку ноћъ! юначе!“ повикну спрдаюћи се, „иди лези, кукавче, те се одмори; доста си стра подніо.

Гле, како га зной пробія! Естъ Богами! смѣшно; єданъ старъ човекъ, пакъ нема више храбрости ни памети, одъ єднога дѣтата.“ — —

Я опетъ останемъ самъ, — уништоженъ одъ стида. Лежемъ у мою несрећну ложницу, на коіой самъ толико всуега стра подніо; но нема ту сна. — Што самъ више о той ствари мисліо, то самъ се више самъ себе стидіо; скакао би одъ єда, штосамъ се тако осрамотіо! Какоће се люди смеяти, какоће ме жене презирати, и сама дѣца наме прстомъ пружати. А іошъ ако буде случайно мой кочіяшъ прочуо, што се догодило, пакъ стане кодъ куће мою срамоту приповѣдати! — Нисамъ мого дана дочекати. Докъ зору опазимъ, сиђемъ с'тавана, кочіяша тражити, и пробудимъ га, да преже. У кући неби се више за живу главу показати смео; дадемъ кочіяшу новце, да домаћину конакъ плати, завучемъ се подъ арнѣве, и тако изиђемъ изъ села, — све се обзирући, нећели дѣца замномъ, да ми се ругаю. —

ДРУГИ КОНАКЪ.

Упита ме кочіяшъ, каква є ноћасъ кавга на штали била? — „Я незнамъ, одговоримъ я зацрвенивши се, я самъ спаво, и нисамъ ништа чуо.“

То є санъ! Та нетко се дере, као да би га на ражанъ боли.

„А ниси чуо, шта є било?“

Нисамъ. Ютросъ ми башъ домаћинъ стане одъ тога приповѣдати, кадъ ти дођe, да прежемъ. —

Чисто ми лакше на срцу би, кадъ самъ разумео, да баръ кочіяшъ мою срамоту ніе прочуо. Фала Богу, помислимъ самъ у себи, кадсамъ само сада безъ поруге прошао, други ћу путъ паметніи бити. — —

Подне стигне. У гостіоници, гдисмо ручали, кажу намъ, да є друмъ крозъ кишу и зло време тако провалѣнъ, да се ньимъ путовати неможе, и напуте насъ нѣкаквимъ странимъ путемъ, коіи є млого больи и пречіи. Ми туда и пођемо. Пре некъ се мрачити стане, огледамъ и очистимъ мое оружѣ,

напунимъ пушку и пиштолѣ, а мой дугачки ножъ добро набрусимъ. Садъ — помислимъ у себи, — безъ тебе никуда, да могу као човекъ поступати, ако би ме опетъ каква опасностъ напала. Прећашню ноћъ самъ се горе владао, него каква жена, — но више нигда. —

Већъ се сасвимъ мракъ спусти, а іошъ нигди ни куће ни кућишта. Кочіяшъ тѣра до неко доба ноћи; но будући, да є путъ преко њива кое куда кривудао, найпосле ніе самъ знао кудаће.

„Господару, у зао часъ! знашъ ли, да самъ путъ изгубіо?“

А ти га опетъ тражи, како знашъ; овде неможемо преноћити.

„То я и самъ знамъ,“ одговори ми чешући се, „но куда знамъ тѣрати?“

Куда ти годъ воля; кадъ незнашъ правога пута, а оно є све єдно, куда потѣрашъ, ваљ да ће мо єданпутъ на какво село наићи.—

Тако и учини; пусти коньма узде, пакъ куліимъ драго. С' ноге на ногу, приближи се нећъ скоро и поноћи, кадли на єданпутъ

предъ нама свѣћа засвѣтли. Фала Богу! повикне кочіяшъ, и ошине путка по трбуву. За єдну малу четвртъ сата дођемо предъ єдну усамлѣну кућу, коя є као какавъ градићъ обзидата била. Кочіяшъ скочи с'кола, и покуца на капіи, но никаква одповора недобіе. Сиђемъ и я с' кола, и поможемъ му лупати, — изъ нутра ни гласа. „Айде, да обіемо врата; ако кога жива има, вальдаће се явити, кадъ види, да се споля сила употреблюе. „Но савъ нашъ трудъ всуе буде; капіе ни смѣста кренути, а и свѣће, коя се досадъ у нутра видила, нестане. Попнемъ се на кола, да преко зида видимъ, што се у нутра чини, — и заиста, имао самъ шта гледати! Три страшне момчине одвезиваше петеро великій паса с' ланаца, а нѣкаква баба прала є при єднимъ жижкомъ нѣкакву крваву ножину. — Несвраћай се ту, ако Бога знашъ!“ пришапће ми кочіяшъ, „видишли, да су то живе пустаіе!“ — Я самъ се и самъ смишляо, но — падне ми пѣтао на паметъ! Што Богъ! да! помислимъ самъ у себи; прећашню самъ ноћъ као луда безъ

узрока викао, — осимъ тога, куда знамъ у мраку? — Скочимъ опетъ с'кола, и почнемъ лупати и молити, да ми се створи. Безъ икаква одговора, отвори се капія, и она троица, кою самъ већъ преко зида видіо, сасвимъ пустаіински изгледаюћи, изиђу предъ насъ, псе на ланцеви кодъ себе држећи; а баба, као вештура смркнута, држала с жижакъ. Стану ме сгледати и мѣрити одъ главе до пете; но кадъ смотре, дасамъ добро оружатъ, буду одма мало учтивіи, и стану се извинявати, да због тога нису пре отворили, што имъ є кућа тако усамлѣна, и дакле свакому вѣравати ніе, тко ноћомъ долази и конака тражи.

Доведу ме у кућу. Штосамъ годъ овде видіо, ніе ме башъ Храбрило; и кућани и покућство били су лоповомъ подобніи, него поштенима людма. Но садъ се више натрагъ неможе, — што Богъ да! — Дадуми єдну малу собицу, у кою се крозъ обшту велику собу улазило, у коіой су, по мложеству кревета заключаваюћи, сви кућани спавати морали. Изъ мое собице біо є єданъ про-

зоръ у авлію, коіи є пакъ с' гвозденима пречкама затворенъ біо. Кола стояше у авліи, а кочіяшъ спаваше у штали кодъ коня. Зовнемъ га к' себи к' прозору, и упитамъ га, како є?

„Зло господару, имена ми! Осимъ оне троице, кое си и самъ видіо, ево іи у авліи іошъ три гора и жалоснія; — ако ово небуду пустаіе, ево за мою главу.“

Є, садъ одавде никуда. Али ако є то тако, као што ти кажешъ, и као што и самъ мислимъ; тако намъ валя приправнимъ бити, да насъ не преваре. Ево ти мога ножа; пакъ докъ чуешъ да я пушку избацимъ, а ти ми дођи у помоћъ.

„Богъ би дао, да добро буде, но све ми се нѣшто чини, да нећемо главе одавде изнети.“

Я га утѣшимъ, колико самъ могао, — и саму ми ніе найболѣ око срца било; и онъ тако оде у шталу. —

Садъ я мою собицу мало промотримъ, и нађемъ — да врата никакве браве неималу. Ето ти чемера! То ме іошъ у моме

намѣренію утврди, да и неидемъ спавати, него да читаву ноћъ на опрезу будемъ. Узмемъ пиштолѣ у руке, сѣднемъ на столицу управо проћу врата, и станемъ тако очекивати, што ће доћи. Нисамъ за дуго тако сѣдіо, кадъ нѣкакво шаптанѣ у великой соби чуемъ. Приближимъ се полагано к' вратма, коя су єдну малу рупу имала, крозъ кою є свѣћа пробіяла. Погледамъ крозъ ту рупу, и смотримъ у соби деветъ люди око єдне трпезе стояти; но ніе ми могуће било, разабрати, шта є предъ ньима на трпези. Я се Богме! уплашимъ, те како, — деветъ, а я самъ! — На єданпутъ ушита єданъ одъ ньи: „Ели да већъ заспао?“

Послушай мало на врати, одговори други.

„Но врло лагано, єръ ако што опази, изгублѣнисмо; видилисте, како є страшно оружатъ.“

— Фала Богу! помислимъ я, и они се мене жацаю. —

„Садъ да се освѣдочимо, єли све мирно,“ привати опетъ єданъ речъ, „пакъ он-

да за посломъ, — време пролази," Аиде єданъ, види ели кочіяшъ већъ спава.

Есу ли ножеви оштрій?

„Све є готово! —

Дођу до моіи врата, и стану елушати я натегнемъ пиштолъ с' намѣреніемъ, прво-га, коіи к' мени ступи, убити. —

„Онъ спава," проговори опетъ єданъ. „Садъ; бабо! угри брзо воде, да можемо одма крвъ опрати, пре него каква потѣра дође."

Моя се крвъ усири при овима рѣчма; — узданемъ, и препоручимъ Богу душу. Одъ деветорице обранити се немогу, то є явно; — но тврдо самъ намѣравао, мою главу юначки замѣнути. Чекамъ, кадъ ће на врата ударити, но све є мирно. Погледамъ опетъ крозъ рупу, и видимъ, да сви око трпезе стое, мени леђа окренувши. Садъ ми дође у главу, да међу ньи изиђемъ, и да ій тако пробушимъ. Натегнемъ обадва пиштоля, — ако свако тане сгоди, мораю баръ четири мртва пасти. Отворимъ полагано врата; но счимъ хтеде да опалимъ,

окрене се єданъ одъ ньи, врисне мое пушке видивши, — и садъ истомъ у гледамъ — очуда! — — прадъ ньима єдна срна на трпези лежаше, кою су парали. —

„Шта ће те Господине! за име Божіе! шта ће те с' пушкама?!“

Лопове потуђи! —

„Какве лопове? Гди су овде лопови?“

Висте! — Нистели ме убити, заклати, опленути хтели? —

„Ми васъ? Богъ с' вама!“ —

Да на кога сте се цѣлу ноћъ спремали? Зашто сте воду гріяли, да крвъ оперете? заштосте на моіи врати прислушавали, єли я спавамъ? —

Они єданъ другога сгледаше, као да мое речи неразумеду. Єданъ одъ ньн приступи ближе к' мени, и рече ми: Я видимъ Господине! дасте у лажльивой вѣри, и оћу да вамъ ствaръ на кратко извѣстимъ. Мисмо надничари, и кадкадъ, — што є хасне таяти, — кадкадъ се и стимъ занимамо, да у оближньой шуми кога зеца или кою срну уловимо. Но будући да нашъ спаія пусто-

ловце немилокрвно казни, морамо све то у великой тайности чинити. Изъ тога узрока ми нашу ловину ноћомъ приправлямо и печемо, и изъ тога смо узрока прићуткавали, есте ли већъ заспали, боећи се, да насъ неиздате. — Садъ знате све, што вамъ є знати нуждно, и можете сами достигнути, колико сте право имали, насъ пустаіяма држати. —

Зацрвенимъ се као паприка. Синоћъ пѣтао, ноћасъ срна, — опетъ самъ себе будаломъ начиніо! — Незнамъ самъ, штосамъ измуцао, да се предъ овима людма извинимъ, и мое глупо подозрѣніе олѣпшамъ; но видіосамъ, да іимъ се оће смей да отме. Вратимъ се у мою собицу, и лежемъ: но колико већъ две ноћи спавао нисамъ, никако ми санъ на очи неће. Злостъ и стидъ нису ми заспати дали. Толи є већъ други путъ, дасамъ мирне люде за лопове држао, да самъ у лудо кавгу дизао, и самъ себе страомъ моріо, због кога ме и дѣца исмеявати мораю! Лупимъ се дланомъ почелу, и заузмемъ се, одъ сада паметніи бити, и неправити самъ изъ себе спрднѣ. —

Сутраданъ насъ моіи мирній домаћини на прави друмъ напуте, и тако одавде одемъ, Богу нѣжно благодарећи, да ме одъ четвороструког убійства сачувао. —

ТРЕЋИ КОНАКЪ.

Кога несрећа єданпутъ упрегне, онога скоро непусти. Овусамъ истину искусіо. — Трећу вечеръ дођемъ у опредѣлено мѣсто, и станемъ у єдной гостіоници. Будући да є већъ покасно било, да одъ моіи послова данасъ штогодъ предузмемъ, пођемъ мѣстнога кнеза посѣтити, с'коіим самъ одъ мое младости у нѣжномъ пріятельству живіо. Учтиво ме прими и почасти. Разговараюћи и піюћи већъ се и поноћи приближи. Опростимъ се с' моіимъ гостолюбивимъ пріятельомъ, одемъ на мой конакъ, и легнемъ одма спавати, да накнадимъ, штосамъ већъ крозъ две ноћи издангубіо.

Истомъ да ме санъ украде, кадъ нѣтко на врати покуца. „Тко є?“ упитамъ лютито, „заръ се савъ свѣтъ соединіо, да ме ове три ноћи у сну узнемируе?“

Отвори!

„Неотварамъ, да си ми кумъ! Ако имашъ што самномъ говорити или послова-ти, дођи сутра; садъ є време спавати,“

Отварай, єрће мо иначе врата обити!

„Покушай, ако си радъ, да ти тане и сукію у прса сгрувамъ!“

То ти учинити несмешъ; овде є єдна чета, одъ самога кнеза по те послана.

„Одъ кнеза?“упитамъ дивећи се, и иначе немогавши, отворимъ врата. Три четника, страшно оружата, стояли су предамномъ.

„Кога тражите?“ упутамъ іи.

Тебе!

„Шта ћу вамъ я?“

Айде с'нама.

„Куда?“

Кнезу.

„Ясамъ садъ с' кнезомъ біо; шта ће онъ опетъ одъ мене?“

Зато насъ непитай, него айде, да недангубимо. —

Што знамъ чинити? Могу ли сили одолити? — Зовнемъ бирташа, коіи є іошъ бу-

данъ бiо, предамъ му мое ствари да iи чува, и пођемъ с' моiима пратiоцима. Кадъ до кнезове куће дођемо, видимъ да оће далѣ да иду. Кудаће те? упитамъ, нiели ово кнежева кућа?“

Естъ, али намъ путъ далѣ иде.

„Куда?“

У тавницу.

„Тко? я? Нипошто! Тамо за мене нема мѣста.“

Нiе питанѣ, оћешли? У тавницићешъ ноћити, а сутра у десетъ сати, кадъ кнезъ устане, бићешъ му приведенъ, пакъ онда разправляйте, како знате.

„Я у тавницу неидемъ!“ повикнемъ тако срдито, да се моiи пратiоци узбуне. Овай ме часъ кнезу водите, другчiе такоми. — Ярестъ ми недаде далѣ говорити; но досетимъ се, да имамъ у цепу мали пиштоль, кога извадимъ и натегнемъ. Кадъ моiи пратiоци то виде, стану се самномъ погађати, а я видивши, да су iошъ страшивiи него штосамъ и самъ, приморамъ iи, да ме по моме зактеваню одма кнезу приведу.

Нађемо кнеза у кревету, — ни єднога погледа ніе ме удостоіо. „Какавъ є то іогуница?“ упита строгимъ гласомъ, „каква є сила, мене у сну немирити? Заръ се неби могло до сутра чекати? Водите га у тавницу, да ми иде с' очію.“ —

Садъ се нисамъ више уздржати могао. „Шта?“ повикнемъ срдито, „заръ и ти оћешъ самномъ комедію правити? Срамъ те било! Неби се одъ тебе надао, да би ти одъ єднога поштенога путника, коіи се іошъ с'твоіимъ пріятелствомъ ласка, голу спрдню „чиніо.“

Садме кнезъ погласу позна, дигне главу изъ душека, и извали очи на мене. Шта? упита с' удивленіемъ, єсили ти то пріяне? Како си ти ту доспео? — Та когасте ми довели, лопови єдній, илисте луди или піяни? — Опрости брате! Ови су магарци на свему криви. Ючеръ добіемъ заповѣдъ, да єднога лопова затворимъ, коіи є случайно у истой гостіоници стао, гди и ти. Наложимъ овима лудакомъ, да га увребаю; а они ето

тебе спопадну. — Зашто ми нисте довели онога, когасамъ вамъ рекао?

„Ми нисмо знали, Господине! Висте казали, да туђину коіи є у оной биртіи стао, доведемо; а будући, да є и овай Господинъ туђина, такосмо мислили, да є то доста.“

Айдете бесъ трага! будале. Но кажите бирташу, да онъ за ствари овога путника добаръ стати мора, — а онће ову ноћъ кодъ мене спавати. —

Моіи пратіоци усрамлѣній оду, а я по зактеваню мога пріятеля кодъ њега останемъ. Но будући да є већъ скоро данъ свитао, не-легнемо ни єданъ спавати, него сѣдемо кафу пити и дуванъ пушити. У разговору приповѣдимъ му мое догађае прошастій ноћій, коіи му се врло смешни чиняше. И ясамъ се с' ньимъ смеяо, будући да є већъ сва опасностъ прошла била; но опетъ желимъ, да се благонаклономе читателю овако штогодъ на путу неслучи. —

У — къ.

ВЕЛИКОДУШІЕ И БЛАГОДАРНОСТЪ.

Драма у єдномъ дѣйству.

Изъ драматическій покушенія

ПОБРАТИЋА.

ЛИЦА.

Муратъ, Султанъ Турскій.
Ибраимъ, нѣговъ любимацъ.
Благое, негда богатый племиħъ, садъ пастиръ.
Цвѣтко, нѣговъ сынъ.
Радоня, пастиръ.
Вукосава, пастирка.
Вѣстникъ, Султановъ.
Више, Турака.

ПОЗОРЂ ПЕРВО.

(У дубльини Сцене види се колеба, плетеромъ ограђена; єдна лѣсица показуе путъ кньойзи. Изванъ єдна липа, и подъ ньомъ клупа. — Старацъ Благое. Радоня.

Благое (На клупи задремао).

Радоня (Ступи с'десне стране).

Незнамъ, ели іошъ и устао. Тежко є старцу слабе кости с'постелѣ дигнути. (Угледа Благоя). А гле га! Пораніо, па и задрѣмао. Право веле наши: Старостъ Слабостъ.

Благое (тргне се и очи протире).

О како самъ слатко овай ютреньи часъ продремао; већъ се и сунце родило.

Радоня (ближе ступи).

Добро ютро, Благое! — Ти си яко по раніо!

Благое.

Да Богъ да, брате! — А гле! Ти си Радоня? Я те ни познао нисамъ, Ево ме

ютренѣ цврkутанѣ птица, и гласъ пастирске фруле пре зоре пробуди, те самъ изишао на рани овай воздухъ, да се при лучи ютренѣгъ црвенила милостивомъ Богу помолимъ; ал' ме немирни єданъ славуякъ своимъ умилнимъ пѣванѣмъ тако слатко успава, да ни осетіо нисамъ, како ме зора проѣе. — А куда си Ти тако пре зоре мутіо? Савъ си до колѣна уперсканъ.

Радоня.

Синоћъ доцканъ, вечъ самъ се біо накануо, да легнемъ, кадъ ми из ненада нѣко куцне на врати, и я добіемъ госта.

Благое.

А тко в біо? — Оди, посади се край мене, знамъ да си уморанъ,

Радоня.

Нека ме! — я отворимъ врата, и не мало удивимъ се, кадъ ми єданъ познаникъ изъ села ягодишта на сусретъ доѣе. Уморанъ и одъ живогъ зноя мокаръ, тежко в дисати могао.

Благое.

А шта є било?

Радоня.

Ми у овой нашой долини, или болѣ хвалећи Бога, да рекнемъ, у овомъ нашемъ земномъ раю, ништа и незнамо, живимо безбрижно, и безопасно, а мачъ намъ за вратомъ стои.

Благое.

Шта є брате! шта є?

Радоня.

Шта є? — Зло, Богъ ме! Турци крвни вѣкъ су продрли у дубљину наше землѣ, и као што ми мой познаникъ каже, до близу косова допрли. Главни станъ њиовъ, гди є и самь Султанъ, удари юче ягмомъ на ягодиште, и све є ту, што є годъ нашао, попаліо, поарао, и посѣкао.

Благое.

Шта рече, да одъ Бога нађепъ!

Радоня.

Њму срећа послужи, те овамо побѣг-

не, и тако себе одъ смрти избави. Ютросъ, на захтеванѣ нѣгово, поранимъ, те га прекимъ путемъ, ономъ стазомъ преко брда изведемъ; отишао є кукавацъ, да види како є, ал' да Богъ да, да срећно прође.

Благое.

О свемогући Боже!

Радоня.

Само да насъ Богъ сачува у овой нашой долини.

Благое.

Да сачува Богъ, брате! и свакогъ највећегъ нашегъ непріятеля. Незнашъ ти мой Радоня! како є зло подъ игомъ ненріятелскимъ стењати. Біо самъ и я нѣгда у моіимъ младимъ годинама войникъ.

Радоня.

Да насъ Богъ избави! — Идемъ да видимъ, єли дѣте овце изтерало. —

Благое.

С' Богомъ пошао! — Неказуй никоме, нитъ буни люде, а особито дѣцу; ако што

чуешъ, доћи да ми кажешъ. Садъ срећанъ посао!

Радоня.

Хвала! — И теби срећанъ данъ. (Оде).

ПОЗОРЋ ДРУГО.

Благое (самъ.)

Дакле ево іошъ еданцутъ у моме животу дочека, да видимъ, како непріятель отечество мое плѣни, да чуемъ невольни якъ ранѣника, и жалостно лелеканѣ робова и робкиня! — О люди! зашто єданъ другога гоните! Зашто ли ножемъ непріятелства колѣте и убіяте! Та широку є Богъ землю сотворіо, сваки може на ньой задовольно живити, сваки безъ злобе нѣнимъ се плодомъ ранити. Сви смо ми єднаки, сви се єднако на овай светъ рађамо, сви єднако опетъ умиремо; сви смо, велики и мали, богати и сирома, силни и немоћни, по подобію божіемъ створени, и то се єдно само подобіе Богу натрагъ враћа, — све друго

свѣтско, све чести богатства, све то као єдно, наличіе овде за нама остае; па зашт̀ъ да се гонимо? Зашт̀ъ єданъ другога да убіямо? Што ће мо отговорити, кадъ насъ на обштемъ суду отацъ насъ свію запита: зашто сте ви браћу вашу гонили? Зашто подобіе мое обезчествовали? Шта ће мо му онда на то одговорати? — О, кадъ би васъ све, коіи се гоните, к' єдномъ мртвомъ тѣлу довести могао, да васъ онде запитамъ: зашто єданъ на другогъ мрзите? Зашто єданъ другогъ убіяте? Шта имате одъ тога? Можетели ово мртво тѣло гледати, да васъ совѣстъ ваша немучи и негризе? Заръ незнате, да є гоненіе духъ пакла, любавъ духъ Божества! (Дигне руке к' небу). Свемогуће Сушчество! Низпошльи єдну лучу свете твое любави у мое срце; дай ми, да у овомъ часу право мое битіе у своmъ виду упознамъ, и велико опредѣленіе увидимъ, кое є човеку дато; покажи ми се у свѣтлости Твогъ сушчества, да Те обожавамъ као Бога любави. Твоя света заповѣдъ, ближнѣга любити, нека са златнимъ словама у

мени записано буде! — О, пустиме у миру у любави іошъ овай коракъ живота мога прећи, да се с' чистомъ совѣстю душа моя теби нѣтрагъ врати, — да мирно умрети могу. Упути и єдинца мога, да правомъ стазомъ добродѣтели Теби корача; улиму у срдце любавъ к'Теби и к' сваксмъ ближнѣмъ. О, Боже! молимъ Ти се, услиши молитву мою (Пође у колибу).

ПОЗОРЂ ТРЕЋЕ.

Прећашньи. Цвѣтко.

Цвѣтко (ступи с'лѣве стране).

Оче мой!

Благое.

Цвѣтко! Сине мой! — Оди, да те полюбимъ; іошъ данасъ ни відіо те нисамъ.

Цвѣтко.

Я самъ пре тебе овце истерао. Дай ми руку, да ю цѣлуемъ. (узме и полюби).

Благое (загрли га).

Срећанъ біо и честитъ, сине! — Добро,

те си ми садъ дошао. Оди да сѣдемо подъ ову липу: но слушай прилѣжно, што ћу ти говорити.

Цвѣтко.

О, слуша ћу с' драге волѣ! Твое су ръчи мени свете; оне ме свуда прате, оне су мелемъ за мое срдце.

Благое. (сѣдавши).

Я то мислимъ мнли сине мой!

Цвѣтко. (такођеръ сѣде).

О, немисли само, но управо вѣруй, и по сто пута вѣруй!

Благое.

Я се концу мога живота приближуемъ, и желимъ, да по смрти моіой честитъ будешъ. Зато сине! Прво и прво, люби Бога, као оца и создателя свію твари; нѣму се моли устаюћи и легаюћи; с' нѣговимъ именомъ свако дѣло починьи, ако желишъ, да ти срећно за рукомъ иде; што годъ будешъ радіо, ради с' вольомъ и изъ любави, еръ вѣруй ми, свако дѣло бива тежко, кое само

тѣло оправля; али любавъ чини намъ и најтежи посао најлакшимъ, она намъ дае за најдужи трудъ крила, простори и времена ньойзи само као єданъ санъ пролетаю. — Друго, люби твогъ ближнѣгъ као самогъ себе. То є прави основъ цѣле наше хрістіянске вѣре. Бога любити, нѣговимъ заповѣдима вѣранъ остати, свакога човека као брата взирати, и само страсти човеческе гонити, а не човека, то су прави путови срећи и правомъ животу. Други путова, сине мой! нема. Духъ гоненія и непріятелства необитава у добримъ душама, єрбо су духу любави противна. Дужностъ є наша сваку теготу одлакшати, коя ближнѣгъ нашегъ мори: и нестои ли у нашой власти, помоћи му, то є у нашой власти утѣшити га. Нитко неможе знати, како є чувствителанъ човекъ у случаю несреће, ако самъ ніе искусіо. Преки погледъ, двоумна рѣчъ єстъ смртъ за страдаюћу душу, као што є добра рѣчъ, нѣжанъ погледъ, балзамъ за ранѣно срдце. Ово су, сине! главна правила, по коіима се владати имашъ, зашто си

изъ землѣ сотворенъ и разумомъ обдаренъ, ти немашъ веће право к' њойзи, она нема веће спрамъ тебе: с' вѣнцемъ слободе крунисатъ и с'поясомъ неба опасанъ, настави дальни путъ твой живота. То є сине совѣтъ мой: послушай га, па ћешъ срећанъ бити. —

Цвѣтко.

Хвалати, оче мой! на твоме совѣту; пусти ме, да ти десници твою цѣлуемъ. Твое рѣчи биће ду огледало, у коемъ ћу се и даню и ноћи огледати моћи.

Благое.

Јошъ єдно, дѣте мое! Ти си већъ прирастао, и време є, да си друга тражишъ, коіи ће ти помагати моћи бреме живота твога носити. Я самъ радъ, да и ту срећу и то веселѣ доживимъ. Избери себи, твое ће ти срдце найболѣ показати, шта є любезно, а разумъ, што є добро. Я мислимъ, да нећешъ зло избрати.

Цвѣтко.

Оче мой! Я ти исповѣдати морамъ тайну срлца мога; я самъ већъ давно изабрао.

Я любимъ Вукосаву пастирку; она є истина! сиротица, безъ оца и майке; ал' њена доброта, — О, оче! само твой іошъ благословъ!

Благое. (радостно).

Тай некъ ти по сто пута одъ мене буде. Богъ те, сине мой, благословіо, и сву благодатъ свою на тебе изліо.

Цвѣтко.

О оче мой! (Узме руку и полюби му). Садъ си ме сасвимъ срећнимъ учініо. (скочи с' клупе). О Вукосава! како ћешъ се радовати; кадъ ти кажемъ!

Благое.

Я самъ тайну любави твое већъ одавно откріо, и Богу великомъ благодаріо, да ти є срдце просвѣтліо, те си овако благодѣтелну и любави достойну дѣвицу за заручницу изабрао. Садъ є найжешћа желя срдца мога изпунѣна. Но ево сине! киша прокаплюе, — да идемо у колибу.

Цвѣтко.

О оче мой! (Падне му у обятіе). О Ву-

косаво! Вукосаво! Ти си дакле навѣкъ моя!
(Дигне га лагано, и оде с' њимъ у нутра).

ПОЗОРЂ ЧЕТВРТО.

(Пріятно мѣсто у ливади. Изъ далека чуе се блеянѣ стада и звукъ клепетуша). — Вукосава, сама сѣди подъ єднимъ чбуномъ, и плете вѣнацъ пѣваюћи):

Дѣвойчица у травици
Край потока сѣди,
Вѣнацъ држи у ручици
И у воду гледи.

Сама себи проговара
Одъ срдца уздише,
Уду срећу свою кара,
Ліе суза кише:

Ядни дани моіи роне
Као потокъ овай,
Младо лице мое клоне
Као вѣнацъ овай!

Сва природа зелени се,
Савъ се свѣтъ радуе, —
Срдце мое нетѣши се,
Увѣкъ ми болуе.

(По маломъ ћутаню). Сѣла самъ, па плетемъ овай вѣнацъ, а незнамъ сама коме? и зашто? — Ахъ! одавно я овако кодъ мога стада безпослено сѣдимъ, и ништа неосећамъ, само то єдно, да ме срдце боли. Како весело све око мене зеленисе и цвати, а мени самой срдце увенуто. Я чуемъ весело жуборенѣ поточића, па опетъ мислимъ, да онъ самъ самномъ тужи. Я слушамъ умилно пѣванѣ птица, па ми се опетъ чини, као да само самномъ плачу; и ахъ! весело блеянѣ стада, добія жалостанъ одзивъ срдца мога! — О, камо садъ невино време оно мое младости, кадъ самъ я као ружа весело пупольила и цвятила! Као шаренъ лептиръ радостно одъ єдногъ цвѣтка к' другоме трчала! У невиности и радости текли су моіи дани као бистаръ поточићъ, коіи тамо крозъ цвѣтне ливаде и усамлѣне предѣле жуборећи тече. Ал' ми неби суђено, да дуго уживамъ

те дане правогъ блаженства. — Често самъ и я онда нѣки нагонъ у момъ срдцу осећала, коіи никако себи изтолковати нисамъ могла. Кадъ самъ у гаю каквомъ сѣдила и ружице брала; кадъ самъ я олтаръ, коіи самъ Богу посветила била, с' цвѣћемъ китила; кадъ самъ у ютру, кадъ се сунце рађало, мой погледъ на китнясти около леже-ћи предѣлъ бацила, — то ми є свагда било, као да ми є срдце мое говорило: О, Вукосаво! кадъ би іошъ овде каква човечія душа била, коя би с'тобомъ тако што осећала, и коіой би ти сва твоя чувствованія сообшчити могла! — Ахъ! Садъ самъ нашла такова друга, но скиме миніе слободно то блаженство. — (Прекине іой плачъ говоръ). Пукни срдце! пукни! (Покріе рукама очи). — — О, Боже! зашто си ми дао єдно срдце, кое є вредно любити, кадъ си ми станѣ опредѣліо, кое ми недопушћа, срдце мое ономе одкрати, за кога куца. Скороће нѣга одъ мене раставити, и самоће нѣговъ обликъ бити, коіиће ме вѣрно облетати, и коіиће ме вѣчно на нѣга опоминяти.

Я ћу тебе само гледати, вѣрни останку мое любави! надъ тобомъ плакати, ал' те опетъ любити! (Метне руке у крило, и плачући укочи очи на землю.)

ПОЗОРЋ ПЕТО.

Пређашня. Цвѣтко.

(Цвѣтко ступи с' пастирскимъ штапомъ у сцену; кадъ опази Вукосову, а онъ се лагано к'ньой привуче, и очи іой рукама притисне).

Вукосава.

Ахъ! — Труди се своіимъ рукама очи опростити). Тко е то?

Цвѣтко. (променутимъ гласомъ) Найпре погоди мое име, пању те пустити.

Вукосава.

Цвѣтко! Цвѣтко!

Цвѣтко.

Вукосаво моя! — Ал' што су ми руке мое мокре? — Ти си опетъ плакала, Вукосаво? — Ти плачешъ?

Вукосава.

(Погледи га окомъ сузнимъ, и лагано проговори),

Да човекъ овде међу живимъ людма као у тавници затворенъ мора бити; да вовѣреніе и пріятельство ни преко єзика, а камли изъ срдца казати се неможе: да животъ овай тако брзо протиче, пре негъ што човекъ и времена добіе казати, да живи, да радости овогъ живота осећа, — да люби. — —

Цвѣтко.

(Ухватію ватрено за руку.)

Заръ ти то мени већъ ниси казала? И шта те задржава, то по сто пута іошъ говорити? — О, знамъ я, што тебе мути! Заръ мени твое лице, твое очи, твоя чувствованія више неказую, него све на свѣту рѣчи? Да я тебе любимъ, Вукосаво, то некъ савъ свѣтъ зна, као штоє теби већъ одавно познато. Да ти мене любишъ, єстъ већъ одавно єдна єдита срећа мога живота. Шта я друго у ово пусто дугомъ животу имамъ,

негъ тебе, тебе єдину? -- О знамъ я, шта тебе пече! — Небой се! — Я самъ моме оцу пре єданъ часъ сву мою любавъ изповѣдіо, —

Вукосава.

Ха! Па шта є онъ на то рекао? — Ахъ, я већъ знамъ, не треба да ми кажешъ!

Цвѣтко.

Знамъ я, шта ти мислишъ, — садъ си заслужила, да ми за ту твою невалялу мисао єданъ полюбъ дадешъ; ал' нека, ти ћешъ то мени наплатити, и іошъ двоструко наплатити. — Знай море! онъ є мене загрліо, любіо, и обадвое насъ по сто пута благословіо, да срећни и пресрећни будемо.

Вукосава (загрлига).

О, єлъ могуће! — Немой ме Цвѣтко варати; — ал' знамъ я, ти нећешъ мене преварити. — Всемогући Боже! Опрости мени лудой дѣвици, да самъ противъ тебе тако неправедно роптати могла. — О, Цвѣтко! мой! (падне му у обятіе).

Цвѣтко (загрли ю и полюби.)

Я незнамъ самъ, шта я чувствуемъ, Вукосаво! Мени є тако мило, крозъ све жиле и кости милина ме пробія; кадъ тебе загрлимъ, кадъ мою главу у твоя Недра спустимъ, онда се ти радуешъ; кадъ я плачемъ; онда и ти плачешъ, — та баремъ, кадъ би обадвое едно едито тѣло и душа бити, да насъ ништа разставити неможе. О, Вукосаво! како те любимъ! (Наслони главу свою на нѣне прси).

Вукосава.

Заръ я тебе манѣ любимъ? Безъ тебе, Цвѣтко! неби нигди желила бити, неби нигди живити могла!

Цвѣтко.

А я нигди, безъ мое Вукосаве.

Вукосава. (Дигне руке к' небу).

Хвала ти, мили Боже! Ти си мою желю ивпуніо. — Оди, Цвѣтко! оди да найболѣг' цвѣћа наберемо, па ћемо одъ нѣга єданъ олтаръ направити, и нѣга посветити Богу любави.

Цвѣтко.

Добро, моя любезнице! То ћемо таки учинити. Я ћу цвѣћа набрати, а ти вѣнце плети, докъ я олтаръ направимъ. — О, Вукосаво! како мора тай Творацъ добаръ бити, коіи є то све створіо. Осећашъ ли то исто, любезнице! што я осећамъ, — тако нешто са свимъ величествено? — Видимъ, єдина моя! Њему морамо ми за све ове радости природе, кое уживамо, благодарити; њему морамъ я твою любавъ захвалити; онъ є тебе тако лепу создао, онъ ти є дао тако добро срдце, кое мене люби.

Вукосава.

О, све я то осећамъ! Оди, любезни мой! оди да руке к' небу дигнемо, и њему захвалимо, што є онъ тако добаръ отацъ, и штое насъ двое срећне учиніо.

Цвѣтко.

Оди, любезна моя! Оди, поредъ онога чбуна да клекнемо. (Клекну обое, и дигну руке к' небу. — По дугомъ ћутаню). Ти плачешъ? Шта та суза значи на твоме образу?

Вукосава.

О, такова ме милина пробила, да незнамъ чисто изказати.

Цвѣтко.

А шта си ти Бога молила?

Вукосава.

Я самъ за твое, и за нашегъ оца здравлѣ молила; я самъ му благодарила, да є онъ срдца мога молбу услишао, и тебе мени поклоніо.

Цвѣтко.

А я самъ му на тимъ истимъ благодарію, и за твое здравлѣ моліо.

Вукосава.

Видишъ, Цвѣтко! Овай вѣнацъ, што самъ ово ютро одъ росногъ цвѣћа оплела, — ако и нисамъ я управо на тебе мислила, — срдце мое, кое непрестано тебе гледи, теби га є заиста и наменуло било; садъ ћу нѣму на олтаръ принети, нѣму коіи є насъ сотворіо, и садъ причиніо, да се любимо и радуемо. (Чуе се рогъ).

Цвѣтко.

Ха! какавъ звукъ! То ніе пастирски рогъ (окрене се на другу страну). А гле! гле! Вукосаво! какви су оно люди? Гле само, какве су имъ хальине; па имаду и оружѣ.

Вукосава.

Како су у онога непредъ позлаћене хальине. — Тко су ти люди, Цвѣтко?

Цвѣтко.

Я незнамъ. Ал' да Богъ да, да добри буду.

Вукосава. (Дође ближе, и ухвати га за руку).

Шта, Цвѣтко! Заръ ти мислишъ, да намъ се што зло догодити може?

Цвѣтко.

Я се боимъ, Вукосаво! (Гледи єднако на ону страну). Видишъ, како онай напредъ онима другима нешто говори, као да имъ заповѣда. Я се боимъ, — я се боимъ, Вукосаво! — Видимъ оне стреле? —

Вукосава.

Зарь они носе оне, да люде убіяю? Само немой ти одь мене отиhи, Цвѣтко! Само немой пустити, да ме одь тебе раставе.

Цвѣтко.

Раставе? — Не, такоми любави твое! то нека имъ не пођe за рукомъ.

Вукосава.

Јошъ насъ невиде, — оди, да побегиемо

Цвѣтко.

Ха! Садъ насъ онай напредъ опази! — Ево ін овамо; гле, како садъ брзо овамо к' нама иду. Дай твою руку — оди ближе к' мени! —

ПОЗОРЂ ШЕСТО.

Пређашніи, Муратъ с' Пратіоци.

Муратъ (за себе).

Ево добра лова! (погледи Вукосаву). Каква лепота! (гласно). Висте пастири, ако се неварамъ?

Цвѣтко.

То су наша стада, што тамо пасу.

Муратъ.

Ово є твоя сестра?

Цвѣтко.

Више негъ сестра, — моя любезница и заручница.

Муратъ.

Дакле не права люба. — А имали она іошъ кога?

Цвѣтко.

Нема никога, до Бога па мене.

Муратъ.

Она є садъ моя. — Ахмете! Ти ћешъ ову дѣвицу у мой Шаторъ увести. (Ахметъ се поклони, и пође к' Вукосави).

Цвѣтко. (Стане предъ ню).

Она є моя, — она мене люби! Нитко нема право ню одъ мене узети.

Муратъ. (Смѣюћи се.)

А каква ти права имашъ на ню?

Цвѣтко.

Каква права, питашъ ме? Она є моя будућа жена.

Муратъ.

Твоя жена? — Та она никога нема, тко ти є дао ню за жену?

Цвѣтко.

Богъ, па данасъ мой отацъ; а наша срдца била су већъ одавно узи наше любави.

Муратъ.

То ніе ништа Она тебе мора и оће оставити.

Цвѣтко.

Мене оставити? — Не! то неможе моя Вукосава! Она ће умрети, а мене никада оставити неће. — Ахъ, ти непознани човече! у каковомъ дивлѣмъ предѣлу ви живите? Заръ ніе кодъ васъ оно мой другъ, кога ми є природа поклонила? Заръ ніе кодъ васъ оно мой другъ, кога я любимъ, коіи опетъ мене люби, и кога ми є отацъ мой благословіо?

Муратъ. (лютито).

Непросипай дуге туда рѣчи. — Висте одъ садъ обадвое моіи робови.

Цвѣтко.

Ахъ! Робови! — Ко є теби дао та права, да ти мене заробишъ? Тко си ти? — То є єдна лажъ. (Разяренъ) Висте дивляци! А ма да васъ двапутъ толико има около мене, коіи би ме убити хтели, — то се я опетъ ваше смерти небоимъ. Живога ме одъ мое Вукосаве, одъ мое любезнице, раставити нећете. — Покушайте срећу! Ево вамъ се я противимъ, — покушайте ми отети полакъ душе мое, па да осетите, шта увређена любавъ учинити може. (Загрли Вукосаву).

Муратъ.

Ха! Ха! Ха! — Несрећни робе! (чуе се рогъ). Ево могъ Ибраима. (И онъ своіимъ рогомъ одзовне се). Юнаци! растави те іи.

Цвѣтко.

Ха! То неће вамъ тако бити. (Турци скоче на нѣга. Онъ потегне свой пастирски

штапъ, и избіе првомъ мачъ изъ руку. Други се склептаю, и ухвате га). О, свемогући Боже! (Вукосава падне изванъ себе).

ПОЗОРЂ СЕДМО.

Прећашньи. Ибраимъ са своіи пратіоци. Муратъ.

Ибраиме! Ево ти у руке предаемъ ове две птице; чувай іи као та твоя два ока у глави. Старай се, да ту Дѣвицу изъ несвестице повратишъ; мало се уплашила. На тебе се осланямъ; гледай, да што скоріе у момъ Шатору будешъ. Ви други одите замномъ (Оде с' половиномъ пратіоца).

ПОЗОРЂ ОСМО.

Прећашни безъ Мурата.

Вукосава. (Дође к' себи).

Гди є мой Цвѣтко? мой єдини Цвѣтко! (оће да устане, но посрне на ново).

Ибраимъ (за себе).

О, велики Мухамеде! Имашъ ли ти у

твоме раю оваку лепоту! (Пристуши к'ньой). Тко є таи твой Цвѣтко?

Цвѣтко.

Ахъ! Я самъ тай насрећни я! (Покріе рукама очи, и наслони се на єдногъ турчина).

Ибраимъ. (Окрене се к' цвѣтку).

Ти? (за себе). Нѣнъ вальда любезникъ! (к' ньой). Небрини се добра дѣвойко! Небрини се; нѣму ће добро, као и теби бити. Само се сабери, — а за друго ослонисе на мене.

Вукосава.

Тко си ти? што тако добро срдце имашъ? О, немойме пустити у руке ти айдука! Оди, зови могъ Цвѣтка, по остани кодъ насъ, я ћу те као мога брата, као могъ оца любити и неговати.

Ибраимъ.

То и оћемо ми, добра дѣвойко! — (за себе). Сама невиностъ, сама любавъ. (Пође мало на страну). Ха! те свирѣпости немогу

участникъ бити. Немогу я ове две душе убити, да с' тиме нѣговой страсти удовлетворимъ. Онъ є мой благодѣтель; но сердце ми мое недопушта даму с' таковимъ дѣломъ благодѣянія нѣгова наградимъ (к' пратіоцима.) Пустите тогъ пастира, па айдете своіимъ путемъ; я ћу таки за вама. (Сви оду). Висте двое слободни! (Цвѣтко притрчи Вукосави, и загрли ю).

Цвѣтко.

О, єдина моя!

Вукосава.

О, єдини мой! (Падну на колѣна предъ Ибраима, и на єданъ путъ повикну) О, избавителю нашъ! (Обувате му колѣна),

Ибраимъ. (у жаснутъ.)

(ужасно іи гледећи, сузе му полете низъ образъ).

О, устайте! устайте! Па будите срећни.

Цвѣтко. (Скочи и ухвати га за руку).

Тко си ти? да тако добро сердце имашъ? Тко си ти, да плакати можешъ?

Вукосава. (Обеси му се о раме).

О, у теби мора добра душа обитавати! Ти неможешъ тако свирѣпъ бити, као ова твоя браћа, што насъ оћеду да раставе.

Ибраимъ (Обое загрли).

О, невине душе! — Ахъ, кадъ би моіи Знали, како я на ньина безбожна дѣла изъ свегъ сердца мерзимъ, како іи радо избѣгавамъ. — Мили моіи! вашъ ми є животъ, — ваша ми є любавъ света. — Ахъ! и ово є сердце нѣгда любило; — я васъ оставити нећу. — Оно є самъ султанъ біо; онъ є мой благодѣтель, — но с'оваковимъ дѣломъ немогу му благодарити. Ви нећете у нѣгове грабльиве руке доћи; кажи те ми, куда да васъ одведемъ? Гди да васъ сакріемъ?

Цвѣтко.

К' оной колиби онамо; тамо насъ чека слабомоћни старацъ, нашъ отацъ. О, єдинимъ те Богомъ заклинѣмъ и молимъ, пусти насъ іошъ у ону колебу нашу стићи, іошъ єданпутъ отца нашегъ видити; радо ћемо онда и прерадо теби слѣдовати.

Ибраимъ.

Ви нетреба мене да слѣдуете, — ахъ! мой брате! Незнамъ на што би те водіо; смртъ би ти само єданъ даръ біо, спрамъ оне муке, коя би ти сердце пекла. — Уживайте сладостъ природе, али бежите далеко одъ овогъ мѣста. Сакрите се у какву пустіню, гди ће васъ рука природе одъ наше свирѣпости бранити. (загрли обоє и полюби).

Цвѣтко и Вукосава.

(обое на єданпутъ падну предъ нѣга, подигну очи и руке к' небу, и у єданпутъ викну).

О, Боже! награди ову добродѣтель! (устану).

Цвѣтко.

Садъ оди, любезнице моя, да и оцу нашему кажемо, да га и онъ благослови.

Ибраимъ.

Идите! идите! Уживайте срећу любави ваше! (Цвѣтко и Вукосава оду).

ПОЗОРЋ ДЕВЕТО.

Ибраимъ самъ.

О, блажена любави! Ти єдна живишъ на овоме свѣту. Тебе є сама природа породила, одоила и одранила. Да, природа! Она изображава човека болѣ и красніе, негъ найболѣ воспитаніе. Она се ахъ! кодъ насъ више непознае; сокъ є кодъ насъ вѣкъ покваренъ и порокъ се у крвъ преобразіо; њега синъ одъ оца, а одъ овога поздни потомакъ прима и рани. Права се добродѣтель овде само наћи може; нѣнъ є столпъ овде само нерушимъ, (Окрене се на ону страну, кудъ су любезници отишли). О, како си срећанъ ти, пастиру! коіи таквогъ ангела поредъ себе имашъ, Садъ ти се не чудимъ, велики Султану, што си любвестрастю запламтіо, при погледу, — ангелскомъ погледу нѣномъ. О, и самъ дивякъ моро би с' њоме срећанъ и пресрећанъ бити. — Како ми є садъ чисто лакше, како ми чисто радостніе сердце мое куца; садъ могу радостъ ону толковати, кою самъ онда немъ

и с' удивленіемъ гладао, кадъ ме є онай Христянинъ пре петнаестъ година одъ смрти избавіо. Я самъ онда іошъ голобрадо момче біо, но добро се опоминѣмъ, кадъ самъ му заклетву дао, да ћу првомъ приликомъ заямъ вратити; — ево самъ га данасъ радостно изліо. Задоволянъ и весео садъ ово мѣсто оставлямъ, гди самъ свети завѣтъ срдца испуніо. (Пође мало, па таки стане). Но кудъ идемъ? Нећели ми први погледъ његовъ страшни судъ обявити? Нећели прва ричъ смртъ бити, кою ће ми єзикъ проговорити? (Одушевлѣнъ). О, ал' ништа! за овако се дѣло радо и прерадо умире. (Оде берзо).

ПОЗОРЋ ДЕСЕТО.

(Шаторъ Султановъ)

Муратъ самъ.

Одъ кадъ га нема! залуду га мое очи сваки часъ ивгледаю залуду мое уши и најманьи шушанъ послушкую; залуду, нѣга нема. О, гди си, гди си! слатки часу, у коме ћу ню загрлити, и на ове прси прити-

снути моћи. Још ова чувствованія нису мое сердце раздирали, као садъ што раздиру; но, тко може ту лѣпоту видити, и не любити! Како Богиня каква учинилами се, кадъ самъ ю опазіо; и да нисамъ оногъ пастира онде нашао, не би очима моіима сасвимъ вѣровати усудіо се. Благостъ и невиностъ нѣне образе китила є, подобно верту, гди су руже с'мешано с'криномъ посаћене, и као што златни таласи рѣке на припеки полудневной блистаю се, тако су златожуте нѣне косе низъ бѣли потилякъ тихимъ цефиромъ лепршале се. О, я немогу готовъ бити! Царске кћери мораду се предъ њомъ сакрити. Любезна као месецъ, чиста као сунце, невина као плавило ютренѣ, стаяла є она онде. — Ибраиме! Ибраиме! Да знашъ како ме мучишъ, стократно би кораке твое ускоріо. Желѣ сердца овога испунити, естъ заиста найтеже овога свѣта. (Погледа на полѣ. Радостно). Ха! Ево га! — Ал' онъ самъ? —

ПОЗОРЂ СДАНАЕСТО.

Пређашни. Ибраимъ.

Муратъ.

Зашто, самъ, Ибраиме? — Гди є она? — Гди си ю оставіо? — Ти бледишъ? Говори!

Ибраимъ.

У твоіой власти стоіи мой животъ; — но я морамъ говорити.

Муратъ.

Говори! Говори садъ, ако никада говоріо ниси. — Само говори!

Ибраимъ.

О, мой владѣтелю!

Муратъ.

Я видимъ, да се ништо особито приключило; твое те очи, твое те лице издае, — савъ дркћешъ, — само говори! —

Ибраимъ.

Кадъ самъ я са Солиманомъ I. Іошъ као голобрадо момче први путъ у ову землю

ступіо, и овай одъ Вукашина до ноге побіенъ буде; я одъ Христяна будемъ ухваћенъ, и єдномъ на чуванѣ преданъ. Овай негледећи на мене, што самъ Турчинъ, изведе мене, покаже ми путъ и нашъ станъ, и тако мене одъ извѣстне смрти избави. Я самъ се онда заклео, да ћу му првомъприликомъ заямъ вратити: ево самъ га данасъ испуніо:

Муратъ.

Шта ти рече? Ел' можно!?—

Ибраимъ.

Я самъ Турчинъ, но човекъ као и други човекъ; и срећа свакога човека, то є одъ младости мое єдина сердца мога светиня. Та правда, коя у души моіой обитава, коя сва чувствованія моя управля, побудила ме и на то дѣло, кое самъ данасъ учиніо; побудила ме, да ти у очи кажемъ да я ту свирѣпостъ очима моіима гледати нисамъ могао, іошъ манѣ учинити, да две душе, одъ Бога саставлѣне, раставимъ. Ми предусрѣтавамо овай народъ са найвећомъ свирѣпостію; ми

отимамо и раставлямо чедо одъ сисе материне, сина изъ обятія отечески, супругу одъ свога обранителя, — а то све зато, да би неситу желю властолюбія у нама угасили. Мисмо подобни онимъ вуцима, коіи у стада невини Яганяца; онимъ орлушинама, коіи у ято мирни голубова упадаю, да све, што нађу, растераю, подаве и погуше. Црно варварство као тавна ноћъ пустоши по овимъ китнястимъ поляма, и с' беснећомъ рукомъ мачъ оштри, да убія и колѣ. Я нећу да више содругъ ваше те свирѣпости будемъ. (Одпаше свой мачъ) Овде є мой мачъ, а с' ньиме и мой жувотъ. —

Муратъ.

Ха! несрећниче! то ли є благодарностъ? Ти дакле єданъ бунтовникъ? Ти дакле срамни издайникъ? Смртъ некъ ти награда буде твогъ великодушія. (Плѣсне рукомъ о руку) Два Турчина дођу). Овогъ издайника у најтеже окове метите, до далѣ мое заповѣсти. (Турци се поклону, и с' Ибраимомъ оду). О, проклети часу! (Оде брзо).

ПОЗОРЋ ДВАНАЙСТО.

(Колеба Благоя. Чує се на полю грмлявина и плюсакъ кише).

Благое, Цвѣтко, Вукосава.

Благое.

Шта є, дѣцо моя? шта вамъ се догодило, да тако бледи и безъ душе долетисте, у мѣсто да ми радостно обадвое у обятіе паднете, да васъ сердцу моме привучемъ. — И листе вальда одъ кише бѣжали? —

Цвѣтко и Вукосава (у єданпутъ загрле га).

Оче нашъ!

Благое.

Шта е дѣцо? Вими сердце безъ ножа парате.

Цвѣтко.

О, како ћу да ти жалостъ, да ти радостъ нашу кажемъ!

Благое.

Говори, сине! Какавъ случай? какавъ ли догађай?

Цвѣтко.

Кадъ самъ отоичъ твой благословъ добіо, поити мою Вукосаву веселимъ гласомъ обрадовати; нађемъ ю, а она плаче, — плаче ахъ! мислећи, да ти нашу любавъ одобрити нећешъ.

Вукосава.

О, можешъ ли ми оче! опростити?

Благое. (Полюби ю).

Кћери моя! Шта ћу простити? Ти си мое дѣте одъ данасъ, као и Цвѣтко. Богъ те благословіо, да добра и срећна будешъ. — Говори далѣ Цвѣтко.

Цвѣтко.

Я ю ублажимъ и развеселимъ. Клекнемо обадвое, и Богу миломо на нѣговой милости захвалимо; на єданъ путъ изкрснуше предъ насъ, нѣки люди у одѣлу, кога я нигда до данасъ видіо нисамъ, — ахъ! и садъ се савъ грозимъ, кадъ се на ньиово оружіе, мачеве и стреле, опоменемъ, — мислiо самъ изъ найпре, да су айдуци; но после увидимъ и чуемъ, дасу Турци. —

Благое. (пресече му рѣчъ).

Турци?! — О, драги Боже! Заръ си ме дотле сачувао, да и по други путъ видимъ, како варвари домовину мою руше, дѣцу мою колю и роблѣ воде. — Чуе се на полю звиждуканѣ вѣтрова и урликанѣ громова). Бѣсните вѣтрови! Сѣвайте мунѣ, и бацајте ваше отровне стреле овамо на насъ! Лѣвај кишо! струе одъ воде на насъ! И ви облаци! прелите се у синѣ море око насъ, и потопите ово парче землѣ на коме непріятель силу своју слави. О, ви дивљи звѣрови! О, ви бѣсни вуци! дођи те овамо, и опустошите ову землю гди сте нѣкада сами господарили! Ваша е ово земля! (Одушевлѣнъ). Я већъ гледимъ, како непріятельи као вуци у ову землю упадаю; а видимъ већъ њиове мачеве и отровне стреле у крви човечіой топити се; я видимъ страшну борбу за смртъ и за животъ; я гледимъ већъ, како вѣранъ землѣдѣлацъ и смирени пастиръ с' голимъ прсима за домовину свію, за оца и майку, за жену и дѣцу, за брата и сестру, као света жертва пада; — но, ахъ! (дигне

руке к' небу). Кудъ самъ я заишао? Богъ ће њима помоћи! Богъ ће праведной страни помоћи, њиову силу низвргнути и наше хоругве побѣдителнимъ вѣнцемъ, вѣчномъ слободомъ увѣнчати. (Ухвати обое за руку). О, дѣцо моя! Неочаявайте! Сву надежду на Бога ослоните! Онъ насъ оставити неће! (Цвѣтку). Имашъ ли іошъ штогодъ сине? Говори!

Цвѣтко.

Оче мой! — Ту є самъ султанъ біо, и видећи Вукосаву, — валь да му се допала, почне ю већъ као своіомъ називати.

Благое.

Ха! проклети роде!

Цвѣтко.

Я се станемъ противити; но онъ заповѣди своіимъ пратиоцима, да насъ раставе, и по особъ чуваю.

Вукосава.

Ахъ! и садъ подамномъ ноге клецаю, кадъ се оногъ часа опоменемъ.

Цвѣтко.

Но, оче! помисли на нашу радоєтъ! — онъ отиде, и преда насъ, препоручующи као очи у глави, єдномъ одъ своіи великаша, коіи є башъ онда к' ньима приспѣо. — Ахъ! како ми тежко на сердце падне, кадъ се сетимъ, да му ни имена незнамъ.

Вукосава.

И мени! О, и мени, драги Цвѣтко!

Благое.

Говори, шта є далѣ? Нећел' васъ одпустити?

Цвѣтко.

Ахъ, оче! Каква нечаяна радостъ за насъ! — Онъ насъ ослободи, пошлѣ насъ теби у обятія, совѣтующи, ла бежимо далеко одъ ньиове свирѣпости.

Благое.

Да дѣцо моя! Има люди на овомъ свѣту, коіи — ако су богати и силни, себи воображаваю, да є све само за ньи створено; — видите, таковъ є и тай Муратъ, за

кога ми кажете. Такви люди сваку дѣвицу, страстолюбіемъ упалѣни, као какву робу купити, или преварити гледе. Они су као гусеница у плодномъ верту, — пузе свакомъ развияюћемъ се цвѣтку, и у пупольку га угуше. Но нѣки путъ самъ Богъ руководи доброгъ вертлара, те га одъ убитка спасе.

Цвѣтко.

И данасъ є самъ Богъ оногъ благодѣтеля к' нама упутіо и довео, те насъ є изъ руке дяволске избавіо.

Вукосава.

Ахъ, само да му се што зло неприключи!

Цвѣтко.

Само да му се Султанъ неосвети!

Благое.

Да, дѣцо! Да му Богъ да, да добро проће. — (После малогъ ћутаня жалостни). О, дѣцо моя! Онъ ће зло проћи; на нѣму ће варваринъ освету тражити, — онъ ће нѣга и на саму смртъ осудити.

Вукосава.

Шта, смртъ?

Цвѣтко.

О, онъ ю заслужіо ніе! Я ћу радо за нѣга умрети.

Вукосава.

Ніе! ніе! — О, поити, едини мой, да га избавимо; ніе право да онъ за насъ животъ свой изгуби.

Цвѣтко.

Ніе право, да онъ за насъ животъ изгуби! — Оче мой! (падне предъ нѣга на колѣна), опрости сину твоме! Благослови га!

Вукосава. (клекне поредъ нѣга.)

И мене, и мене оче!

Цвѣтко.

Я идемъ! Я ћу га тражити, я ћу га наћи, ма и на самомъ краю свѣта біо. Онъ е великодушіе свое надъ нама показао, — ми ће мо му нашу благодарностъ да покажемо.

Вукосава.

О, недай оче! да онъ већи одъ насъ буде.

Благое.

О, дѣцо моя! шта ви оћете? — Ал' не, — куда самъ се я занео! Айдете, идемъ и я свама. Шта ћу и я безъ васъ іошъ овде радити? — Устайте, дайте ми ваше руке; — ніе Турчинъ нигда већи біо одъ Христянина!

Цвѣтко.

Оче, куда ћешъ ти? —

Вукосава.

Остани, отацъ драги! ти остани. Пусти насъ саме.

Благое. (Њи неслушаюћи).

С' Богомъ домовино моя! мое очи више те видити нећеду. — Оди, сине! да іошъ єдавпутъ гробъ матере твое цѣлуемо. Айдете, дѣцо! неоклевайте: може бити, ми га у животу застати нећемо, (окрене се и пође).

Вукосава. (плачући пође за њимъ.)

Цвѣтко.

Што ћу яданъ да чинимъ? О, Боже! ти насъ избави! (Брзо за њима оде).

ПОЗОРЋ ТРИНАЙСТО.

(Шаторъ, Два Турчина с' голи мачеви предъ ньиме стое).

Ибраимъ (у окову).

Вечъ последньи часъ мой куца. Я умиремъ за човечество, я умиремъ за две блажене душе; болѣ є неживити, негол' живити, негол' живити а злочинацъ бити. — Шта є смртъ? Найвећи пріятель одъ свію пріятеля, коіи очи мое одъ грозногъ погледа убиства и злобе затвора; мое уши оглувлюе, да лелекъ ядни ранѣника и якъ сужни робова не слуша; мою мишицу утаманюе, да грозна убиства нетражи. Само злочинци смрти се бою; — онай, кога є совѣстъ чиста гледи іой слободно у очи, и радостно ю очекуе. Што губи єданъ добаръ човекъ, кадъ умре? — Єдно дружтво злодѣя. — Шта є овай свѣтъ? — Єдна єдита тавница за слободногъ човека, — гди добродѣтель често у окови стенѣ, а порокъ честю увѣнчава се. Я ћу се радовати, кадъ ми онай часъ куцне, коіи ће ме одъ муке свѣтске избавити.

Доста самъ живіо, с' чистомъ совѣстю с' овогъ свѣта идемъ. (легне на єдну клупу). Може бити іошъ носледньи путъ, да се свѣтскогъ овогъ покоя насладимъ. (заспи).

Први Турчинъ.

То є чудо, Асане! До овогъ часа први любимацъ царевъ, — а садъ у окови стенѣ.

Други Турчинъ.

Є, тако ти є овогъ свѣта! Кадъ мислишъ да си найсрећніи, а теби несрећа руку пружа. Кадъ одъ радости руку к' небу дижешъ, а ти у рупу стрмоглавце лупишъ.

Први Турчинъ.

Право велишъ. До данасъ врвило є око нѣга мложество ласкателя; ниси могао времена ограбити, да рѣчъ с' ньиме проговоришъ, — а садъ све є пусто око нѣга, као да никога овогъ свѣта познатогъ ніе имао. — Гле, тко оно овамо иде? Ако се неварамъ, вѣстникъ Султановъ. Онъ є, онъ, — О, Боже! какавъ ће гласъ бити?

Други Турчинъ.

Да Богъ да, да добаръ буде! — Онъ сирома спава.

Први Турчинъ.

Пстъ! Мучи, ево іи! — —

ПОЗОРѢ ЧЕТРНАЙСТО.

Прећашньи. Вѣстникъ Муратъ (као робъ преобученъ).

Вѣстникъ.

(Ступа к' Ибраиму напредъ, Муратъ у дубльини зорнице остане).

Онъ спава! (Ибраимъ тргне се). Ибраиме! Устани! — Я самъ дошао, да ти заповѣстъ Султанову явимъ. (Преда му гайтанъ). Ти си на смртъ осуђенъ, и то таки овай часъ. Я те сожалюемъ.

Ибраимъ. (устане).

Мене сожалюешъ? А зашто? — Немой ме жалити; я нисамъ сожаленя вреданъ. Нађи каквогъ несрећніегъ, и њга ожалюй.

Вѣстникъ.

Заръ ти ниси несрећанъ? — Та ти идешъ на смртъ.

Ибраимъ.

А есамъ ли се я іошъ кадгодъ смрти

бояо? Она ми є чисто близу у биткама била, и ясамъ іой свагда слободно, безъ свакогъ стра, у очи гледао. Ясамъ подмећо често мой животъ за Султана; вальда могу єданъ путъ и за човечество. Ибраимъ умире, али две добре душе остаю срећне, — то є доста; за два живота може єданъ умрети. Єсамъ ли казни достоянъ, то самъ због любави заслужіо, а за любавъ радо ћу умрети. Я самъ біо войникъ, али нисамъ хотћо убица бити. (Чуе се иза зорнице вика).

Вѣстникъ.

Шта є то?

ПОЗОРЋ ПЕТНАЙСТО.

Пређашни, Благое, Цвѣтко, Вукосава.

Цвѣтко. (иза зорнице).

Гди є онъ? Гди є?

Вукосава (укаже се).

Ено га, ено у сужни окови! — О, благодѣтелю нашъ. (потрчи на предъ).

Цвѣтко. (Благоя за рукуводећи).

Станите! Мисмо узрокъ нѣгове смрти. Онъ є насъ ослободіо, и може бити изъ любави к' нама свое заповѣсти нарушіо. Онъ не треба да умре, ево насъ.

Благое.

Ево насъ свію; ми немамо ништа изгубити, — мисмо криви.

Вукосава.

Скините с'нѣга те окове, и метите іи на мене; пустите мени за нѣга смртну чашу изпити.

Благое. (ступи ближе к' Ибраиму).

Оди брате, на мое прси; оди да те загрлимъ. Ти си данасъ мою дѣцу изъ робства избавіо, — ти ниси смртъ заслужіо. Пусти мене старца невольногъ, коіи ништа више овогъ свѣта нема, пусти, да я жертва те свирѣпости будемъ.

Ибраимъ.

Шта я видимъ? — О, свемогући Боже! Мой спаситель пре петнайстъ година! — Єлъ

могуће! да ме очи моє невараю? — Ал' не, онъ є, онъ — (Баци се предъ нѣга, и обувати му колѣна). — Оче мой! Избавителю мой! Я твою дѣцу избавіо! О пусти ме садъ умрети, смртъ ће ми найвећа радостъ, єдина утѣха бити. — Я самъ ти дугъ данасъ исплатіо.

Бдагое.

О стани! — Ти Ибраимъ? — Устани брате! (Подигне га). Ти мою дѣцу избавіо! —

Цвѣтко и Вукосава (заєдно клекну предъ нѣга.)

Ти нашъ избавитель! —

Ибраимъ. (дигне іи).

Устайте! — О, Мухамеде! — Што сте садъ браћо моя учинили? Я самъ васъ біо избавіо, а садъ самъ за єдно с' вама пропао.

Муратъ (досадъ острагъ стоећи, ступи напредъ).

Не пропао! — Висте сви слободни. — Старче, ти се с' дѣцомъ врати твоіой домовини, и срећанъ буди. — Ти, Ибраиме! Ти

си онай, коіи си и біо; ти си двогубо любавъ мою и вовѣреніе заслужіо. — Награда те подъ моимъ шаторомъ чека. (Оде брзо. Вѣстникъ притрчи и Ибраиму окове скине).

Цвѣтко.

То є самъ Султанъ!

Благое.

Султанъ? — О, свемогући Боже! — какавъ гласъ! — О, дѣцо моя! О, брате мой! — (Сви се скупа загрле).

Ибраимъ.

Благодаримъ ти, Створителю! Ти си ме садъ по други путъ на овай свѣтъ сотворіо.

Благое. (ухвати Цвѣтка и Вукосаву за руку).

Одите, дѣцо моя! да васъ овде благословимъ. (Они се за руке ухвате, и клекну предъ ньиме). Били на вѣки благословени! Били до конца живота срећни! (Подигне руке к' небу). Богъ, коіи добродѣтель награђуе, поклоніо вамъ мирне и радостне дане. (Подигне іи горе).

Ибраимъ. (у восхишченію).

Каква радостъ! — О, Боже! —

Цвѣтко и Вукосава (заедно).

Боже! поклони намъ іошъ за дуго време оца нашегъ (загрле се).

Благое.

Сваки данъ, дѣцо! благодарите небу, да васъ є сачувао; разсадите и на потомке ваше любавъ к' Богу; учите іи одъ младости добродѣтелни бити. Сећай те се у свакой срећи, вашегъ оца и овогъ благодѣтеля, и данашнѣгъ вашегъ спасителя. (Метне руке свое на ньиове главе). Богъ васъ по сто пута благословіо! —

Ибраимъ. (дигне руке к' небу).

Богъ васъ посто пута благословіо! —

(Завѣса падне).

ЦВЕТЪ БЛАГОДѢТЕЛЬИ.

Ружа цвета лепимъ цветомъ
Рузмаринъ се зелени,
Трудолюбна пчела лети,
Да кошницу медени;

Какавъ пастиръ тамо стои
Пружа руку на стадо,
Правимъ путемъ сви да иду.
Онъ за ньима тадъ радо.

Велки пастиръ и учитель
Одъ Србскога на рода,
Крстъ му с' звездомъ прса дичи,
Чести двстойна брада.

Коя му є побелила
Напредуюћ' своmъ роду,
Погледайте Србски народъ
К'о у бистру ту воду.

Коя с' віе крозъ ливаде
Исветли се к'о сребро,
Или као лепо цвеће,
Што роси небо ведро.

Тако цвета Србска младежъ
Подъ стефаномъ великимъ,
И връ ньіовъ свудъ се види
Са ябланомъ високимъ.

Гранесусе разширише
Жиле веће дебеле,
И за цара Бога моле,
Дугъ му животъ сви желе.

Превосходни нашъ меценатъ *).
Свако добро онъ строи
Многа лѣта дайму Боже,
С' удовольствомъ нек' брои.

Србльи нѣму венацъ плету
Одъ ружице румене,
Превиспрене м' песме шилю,
Сваки лепшу одъ мене

Глигоріе Груиħъ.

---

*) Умрео 23га. Септемвра а кньигае веħ'ь у печатньи била.

Николико речи Господину Ефтимію Недељковићу ц. к. Пожунскомъ Гарнізонъ Авдитору, при одлазку изъ Беча.

О Науко мила ћерко,
Паласъ ти є мати,
Коя вели учи синко
Пакъ ћешъ онда знати.

Прими музу као сестру
Таће т' поводъ дати,
Кдобродѣт'льи имай вѣру
Сама ћете звати,

Ахъ то су ти три граціе,
Садашнѣга света,
Што є сваку посестріо,
Недељковићъ Ефта.

Оне свога побратима
Чуваю данъ и ноћъ
Кудъ с' окрене гди погледи
Свагди с' оне помоћъ.

Наука му свуда светли
Као ярко сунце,
А музаму руку води
Добродѣтель срдце.

Тиси Ефто огледало,
Кодъ србаля млади
И сваки ће добро проћи
Кои Тако ради.

Глигоріе Грујићъ.

НИКОЛИКО РЕЧИ,

У

БЕЧУ НА ГРОБУ,

СПИРИДОНУ ЈОВИЋУ,

ц. к. Хофъ крігсъ бухалтунгсъ практіканту.

Сочиніо

ГЛИГОРІЕ ГРУИЋЪ.

18га Јуніа 1836.

Овде лежу нѣгове србске кости,
Онъ є любіо свой родъ.

Досіѳей.

Текъ што зора забели,
Алъ магла се диже,
О! Ево га ди жели;
Роду доћи ближе;

Онъ се зоромъ појави,
Међ' књижество дође
Ахъ! данасъ, насъ остави:
И све магломъ прође.

Гле та прође вѣкъ иѣму,
Текъ што намъ се роди,
Тако бива у свему
Гди тай ударъ згоди.

Српску зору намъ даде,
Нѣгови су труди,
Зоромъ данасъ престаде;
Нитъ се вечъ пробуди.

Спиридоне Іовићу,
Славно оста име,
И свакоме явићу;
Србльи с' диче сньиме.

Нитъ онъ с' дѣломъ умире,
Безсмертно му стои,
Бистри потокъ извире,
Красно место строи.

О ти творче Естества,
Зашт' отца уцвели,
Нит' га майка нѣгова,
Може да загрли.

Лебдіо є да позна
Човеческу мету,
Пунъ є жеђи да дозна,
Зашто є на свету.

Зато отца остави
Ахъ и майку свою;
Смузама се забави;
И данасъ га брою;

С' Витковићемъ и други,
Закимъ србльи туже,
Ми остасмо у туги;
А они се друже.

Трідесетъ второмъ лету,
Естествомъ га нема,
Алъ плодъ труду нѣгову
Венацъ му се спрема.

Стихотворство изгуби,
Свогъ милогъ певача,
Нити више онъ труби;
Нити песме раћа.

О свирѣпа богиньо!
Зашто га не уштеди,
Отечества кньижество;
Немило увреди.

Яки подпоръ одъ узе,
Данасъ преста быти,
Ахъ! текуће те сузе;
Венацъ ће му вити.

Моему Брату Јоанну бившемъ ц. к. оберлайтнанту у крижевачкой Регементи вѣчна споменъ одъ насъ седамъ браћа на гробу.

Ахъ! нашъ брате кудъ намъ оде?
Заштъ остави овай светъ?
Тиси бiо твоiой браћи
К'о у башчи лепи цветъ.

Многи тебе iоштъ споминю
Свагди с' бiо мили другъ.
О! зашто насъ ти остави?
Зашто т' неби животъ дугъ?

Царско злато што с' носiо
Данасъ тамни затобомъ
К'о насъ седамъ браћа твоя
Што плачемо надъ гробомъ.

О насъ седамъ остадосмо
К'о планете безъ тебе,
Нитъ се наше очи ведре,
Свакоґ' срдце іоштъ зебе.

Црна земля тѣлот' покри,
Ти у црно насъ зави,
О како є теби брате,?
По Ангелу намъ яви.

Дисе може одсадъ чути;
Ахъ твой любки мили гласъ *).
О кажи намъ тай храмъ божи
Опредѣли онай часъ.

Упролеће свака птица,
Пева ясно на грани,
Оћемолте кадь годъ чути,
Дошићеду ти дани;

---

*) Црковно Нѣгово пѣніе билое до удивленія лепо слушати іоштъ кадъ є біо консисторіални Нотаріусъ у вршцу.

Дате братски загрлимо,
Дат' рекнемо помозъ богъ,
О на ономъ светомъ месту,
Ди налази сваки свогъ.

Тебе грле родителъи
Кньима с' отшао увѣчностъ,
Сина с' свога дочекали;
Тиси кодъ ньи мили гостъ.

Іову свога свогъ любамца,
Ахъ те вѣчне радости.
Отацъ Іосифъ мати Наста,
Чувствителне сладости.

Три су душе невидиме,
Сада єдна кодъ друге,
Достойнесу безсмертія
Овогъ света заслуге.

Глигоріе Груиħъ.

НАРОДООПИСАНІЕ.

(Продолженіе).

АРАПСКА СВАДБА.

Пустиня є право позориште ,оній ужасній страстія, коє изъ Арапски повѣстница познаемо, и управъ се може рећи, да су Арапи єдини народъ у востоку, коіи се прави любезници називати могу. Єръ ако ми Европейци око нашій милосница плачемо и уздишемо, и залюблѣне стихове куемо, — то се Арапи юначки ножеви боду и параю, кадъ треба любавъ показати.

Ньіове су свадбе сасвимъ просте. Посао се почне с' оцемъ дѣвойке, коіи обично кћеръ за нѣно мнѣніе упита, и ако є она пристала, то є све готово. Отацъ дѣвойкинъ даде просіоцу єдну зелену гранчицу, кою овай за турбанъ задіе, и тако на кићенъ три дана иде. Кадъ се после неколико дана

свадба уговори, дође заручникъ у опредѣлени данъ с' ягнѣтомъ на рамену у шаторъ заручнице, и ту га предъ свѣдоцима заколѣ. Докъ се крвъ ягнећа землѣ додирне, онда є већъ церемонія прошла, после кое се єде и пѣва.

Но обично заручница рѣтко кадъ знаде, да іой треба станѣ дѣвованя оставити. Кадъ у вечеръ са стокомъ кући дође, сусретне будућегъ супруга с' нѣколико нѣговій пріятеля, коіи ю силомъ у очевъ шаторъ увуку. Но ако она свога заручника башъ и люби, опетъ се мора бранити и отимати, и што више гризе, гребе, тура и каменѣмъ око себе баца, то се више међу другарицама прославле. Више пута се тако бранећи и измакне, и побегне у оближнѣ планине. Овде іой другарице, кое су нѣно сакрилиште прочули, рану доносе, а заручникъ се мора мучити и тражити, докъ ю ненађе. —

Кадъ ю опетъ очеву шатору натрагъ доведу, онда ю у женску собу уведу, гди у име заручника єданъ одъ нѣговій пріятеля єдну мараму преко нѣ баци, и то є често

топрвъ први путъ, да іой се управъ каже, тко є нѣнъ будући супругъ. Садъ ю мати и роѣакинѣ обуку, и наките с' одѣломъ, кое є младоженя добавити морао, и пошто ю на Камилу (Kamehl), с' китама и шареномъ човомъ накићену, посаде, поведу ю тако трипутъ около шатора, а она непрестано виче и ядикуе. Ако є заручникъ изъ далека, онда ю другарице и роѣакинѣ до нѣгове куће изпрате; но она на свему путу єднако викати и плакати мора. Ово ядикованѣ и до после свадбе трае, и више пута млада већъ кодъ мужа іошъ єданпутъ побегне у какву планину, одъ куда ю опетъ силомъ натрагъ водити мораю.

Кадъ се удовица удае, онда нема никаква веселя; нити се она супративи као дѣвойка, нити ту има гостбе нити би коіи гостъ за живу главу штогодъ єла или пиѣа окусити хтео. И самъ мужъ за 30 дана са своіомъ новомъ супругомъ не єде заедно, и ако му међу тимъ временомъ какви гости на кафу доѣу, то сваки свою шольицу понесе, єръ

крозъ то цело врѣме нитко се удовичина суђа служити неће.

На мѣсто даби младоженя штогодъ рува добіо, мора онъ оцу или рођакомъ заручнице плаћати. Обична є цѣна 5—10 долара (єданъ доларъ чини нашега новца 2 ф. 4 кр.); а ако є дѣвоика врло лѣпа, то іой цѣна и до 100—300 долара скаче. У Сиріи пакъ мора младоженя по неколико година кодъ таста служити, ако жели, да му кћеръ за суцругу даде.

БИБЛИОТЕКА
МАТИЦЕ СРПСКЕ

ИМЕНА Г. Г. ПРЕНУМЕРАНТА.

Б е ч ъ.

Н. к. Ви. Карлъ Лудвикъ отъ Бурбонъ, Инфантъ отъ Шпаніе, Влад. Херцогъ отъ Луке и пр. и пр. и пр.

Високопреосвященѣйши и Високодостонѣйши Господинъ и Господаръ Петаръ Петровиќъ Његоша II.

Архіепископъ и владика Црногорски и Брдски. 3 Екс.

Високородни Господинъ Петаръ Тюкюли отъ кевермешъ; Дѣйствителни Слав. крашовачке Вармеђе Мѣстоблюдителни Феишпанъ. и ц. к. дворни Совѣтникъ.

Вис. Благородни Господинъ Іоаннъ отъ Мотешицки Наслѣдствени Господаръ у мотешицъ и карлатко.

Благ. Госп. Петаръ тапавица ц. к. обрлаитнантъ у 31 п. л. рег.

Благ. Висок. и Господинъ отъ Грегориќъ, секретаръ кодъ Соединѣне дворне коморе.

Благ. и Висок. Госп. Лука Шестићъ, Полицай Комесаръ кодъ ц. к. оберъ дирекціе.

Висок. Госп. Вукъ Стеф. Караџићъ, философіе докторъ, и учени дружтва: Санктпетрбургскога вольнога любителя Руске словесности, краковскога, Тирингско-Саксонскога за истраживанѣ отеч. старине, и крал. Гетанскога членъ коресп.

Бл. Госп. Лука Бецићъ Беамтеръ у ц. к. минералъ кабинету. Бл. Го. Н. Поповићъ камеръ Беамтер кодъ Н. в. владѣтелне Царице. Вис. Го. Георгіе Седоглавићъ, Кандидатъ кодъ Апелаціе Дворногъ военогъ совѣта. Вис. Го. Георгіе Мушицки Медецине Докторантъ. Вис. Го. Ігнятіи Янча, Докторантъ Медецине и Хирургіе. Вис. Го. Стефанъ Димитріевићъ Мађарски права заклети Адвокатъ и Австриски права 4. л. слишатель. Вис. Го. Костантинъ Раићъ, заклети кр. стола бележникъ права Австрискій 3 л. слиш. и ц. кр. таборне писалишче зак. упражнитель. Вис. Го. Шмидъ, Секретаръ кодъ дворногъ Агента. Вис. Го. Іоаннъ Ра-

досавлѣвиħъ, Австрискій права 3. л. слишат. Вис. Го. Іоаннъ Лупа Медецине слишатель. Вис. Го. Чубро Чойковиħъ, списатель србски. Вис. Го. Стефанъ Тапавица, 2г. л. философіе слиш. Бл. Г. Гаврил владиславъ Гражданинъ и предстоятель трговачкогъ креміума. Бл. Г. Павле Іоановиħъ. Димигріе Шпирта; Братіа Николиħ; Іоаннъ Маринковиħъ трг. Бл. Г. Георгіе Іовановъ гражданинъ; Н. Мандровиħъ, граж.; Костантинъ Антоніевиħъ; Іоаннъ Лазарвиħъ граж. и мушки кроячъ и Сестра нѣгова Анна. люб. срб. книж.; Іоаннъ Поповиħъ граж. и мацарски Альина кроячъ; Антоніе Чоклиħъ, граж. и Гомбаръ; Данило Стояновиħъ беамтеръ; Ѳеодоръ Іванъ Іоаннъ Селидъ м. трг.; Едуардъ Матковиħъ, беамтеръ; Іоанъ Астри тр. содружества полномошчнмкъ; Мира Козаковиħъ великокупически кньиговодитель; Гаврило Чобановиħъ, гражданинъ и Браваръ: Іоаннъ Баряктаровиħъ граж. и тишлеръ; Андрія Божиħъ гражданинъ и Мацарски чизмаръ; Живко Петровиħъ, академически молеръ и

марвени Лекаръ; Екатерина Іованковићъ, Академическа Молерка р. изъ стойногъ Београда, и прва одъ србкиня у томъ художеству; Диматріе Якшићъ академически Малеръ; Іоаннъ Д. Барбуловићъ; Василіе Алексићъ; Александеръ Стояновићъ; Іоаннъ Стефановићъ; Костантинъ Ацибатутъ; Василіе Ристићъ; Николае и Іоаннъ Владиславъ помошчници трг.; Александеръ Раіовићъ у 5. школи слишатель; Теодоръ Герески Димитріе Іокићъ; увеликокупической писарници упражнительи; Георгіе Панаотъ у тр. Георгіе Петровићъ; Андріа Хованицки, ученици трговачки наука у ц. к. политехники; Лазаръ Лазаревићъ, Тишлерски калфа; Гаврило Лазаревићъ кроячки калфа; Павле Антоніевићъ, пинтерски калфа; Петаръ Стефановићъ ц. к. палиръ; Теодоръ урошевићъ; Стакларски калфа.

Бѣловаръ.

Послани одъ Високоученогъ Госп. Бире ц. к. Авдитора. Бл. Госпоя Софіа Бира, любительница кньижества; Бл. Го. Глигоріе Гербоевићъ, ц. к. капетанъ славне вараздин-

ско-крижевачке Регименте Nr. 5; Бл. Г. Г. Георгіе войновићъ: Симеонъ Поповићъ; Василіе Белићъ, Николай Бобсићъ; Геергіе Іанковићъ, Антоніе и Михаилъ Братіа Михалѣвићъ; Георгіе Вуичићъ.

Граждани и купци. Беловарски.

Госп. Іоаннъ Белићъ Дѣтонаставникъ Беловарски юности.

Б а й ш а.

Послани одъ Гос. Георгіа Киріаковића; Байша, Беочинъ, Новисадъ и хопаво; Бл. Господинъ Георгій отъ зако Землѣдержецъ Байшански, и слав. ком. Бачк. Тб. судейске Ассесоръ.

Б е о ч и н ъ.

Пречестнѣйшіи Гссп: Діонисій Чупићъ, обшчж. Мона Игуманъ, А. Е. М. Конзістор. и славнаго ком. Сремск. Таб. Судеиск. Ассесоръ.

Б у д и м ъ.

Високоучени Господ. Симеонъ Игнятовићъ. Мацарски прави зак. Адв. и варошки протоколиста; Вис. Господинъ Димитріе

Арсеновићъ зора при високослав. камери Ингрозиста.

Бродъ.

Бл. Г. Георгіе Поповићъ за любителѣ србскогъ кньишества 10 Екс.

Винковци.

Високоблагородни Госполин Іосиф Михайловић, Obristlieutenant und Gränz-Baudirektor. Благор. Г. Г. Ігнат Рунянин, Bauadjunkt; Конст. Мандровић пивар. Ђорђіа Петровић тргов. за сина Петра. Атанасія Урица трг. за сина Васу. Конст. Јанковић, Никола Јан ковић, Петар Георгіевић трг. Іоан Шеленбергер Тишлерм. Александер Веселиновић крояч.

Градишка.

Бл. Г. Н. Іосиповићъ за любителѣ србскогъ кньижества. 10 Екс.

Земунъ.

Бл. Г. Петаръ Іокићъ; за унука Петра; Г. Г. Марко Іокићъ; Петаръ Петровићъ изъ Пазуа тр.; Кузманъ Михайловићъ за любителѣ срб. кньижества 10 Екс.

Јасеновац.

Пречест. госп. Георг. Стоайнић намѣстник и парох Јасеновачки; Чест. госп. Никола Драгишић капелан и Учитель; Благ. Г. Г. трговци. Іоан Дедовић; Никола Дедовић; Георг Радосвић, Іоан Угриниħ; Георг Димовић; марко Крайнчец римо-католик; Андрей Церналек римо-католик; Анастас Петровић трг. из Брода. Благор. Госп. Софія Алексић рођ. Савић, любительница сербског књижества; Госп. Катарин Давина, агент Госп. Лауренті Чоте из Рјеке; Госп. Винценц Масоні, агент; Госп. Матешића из Рѣке; Г. Г. Іоан Сопић, живописац; Теодор Теодоровић трг. калфа; Г. Г. Холц-шпекуланти: Вуіо Вуіасиновић: Мато Цицак рим-кат; Іоан Шипуш рим-кат; Стефан Маринковић; Георг Котур, за сина Васу; Г. Г. Іоан Котур, крояч; Іосиф Тривунчић, Тишлер и Билдхауер; Василіи Росиян, хирургус; Петар Вучковић, Бирташ; Благ. Госп. Константин Трифић, и Іоан Сараилія, кушца Констайнички; Благ. Госп.

Паво Котур, трговац и совокупитель пренумеранта.

Л у к к а.

Високобл. и Високоучени Госп. Н. Атомиръ Лѣкаръ Н. к. Ви.; Вис. Маркезъ Цезаро, Бочела, Камерхеръ Н. к. Ви.; Вис. Г. Бояџія, учитель Сзика. и Н. к. Ви. Фердинанда Карловића Наслѣдника одъ Луке и пр. и пр. и пр.; Бл. Г. Іосифъ Мрнка. Хаусхофмајстеръ Н. к. Ви. у бечу; Г. Гаврило Ковачевићъ Камердинеръ Н. к. Ви. Влад. Херцога отъ Луке.

Р у м а.

Бл. Г. Г. Симеонъ Груићъ варошки беамтеръ; Димитріе Стаићъ; Іоакимъ и Савва воиновићъ; Іоаннъ Димитриевићъ; Георгіе и Гаврило Груићъ.

С е њ.

Чест. госп. Симеон Лужаић, Јерей и админ. Церкве Сењске; Г. Г. трговци Т. и ћ. Браћа Милеусниħ; Ісак Милеусниħ; Никола Радовановиħ; Лазар Раичевиħ; Јоан

Јакичић; Георгіе Сигур; Јоан Савва Петровић; Антоніе Живановић; Г. Г. Атанасић, натіон. Сенсал; Ѳеодор Радовановић, тргов. Калфа; Гаврил Обрадовић, тргов. Калфа; Христифор Атанасић, злато и сребродѣлац.

Трієстъ.

Преподобни Г. Іоаники Поповићъ изъ Монастира Гомиря. Честнѣйши Г. Никола Вуйновићъ изъ костајнице. Вис. Г. Димитріе Фрушићъ. Бл. Господинъ Іоаннъ Раіовићъ Банкіеръ. 2. Поштенород. Те Андріа Стойковићъ канцелистъ Національни. Вис. Г. Симеонъ Димитріевићъ и Димитріе Владисављевићъ Учителъи и Совокупителъи пренумеранта.

Хопавѡ.

Почтенородни Г. Алекзандеръ Доброевићъ трговацъ.

Тителъ.

Благор. Г. Георгіе Георгіевићъ. 5 Екс.

Нови-Садъ.

Благородни и Вис. Г. Іоаннъ Хажићъ енаторъ, и Гимназ. Новосадск. Директоръ.

Бл. Г. Гаврилъ Ползовићъ Мац. Адв. и избрани общч. членъ; Благ. Госп. Георгіа Димитріевићъ Мац. Адв.; Бл. Г. Василіе Груићъ Варошки Хаднађъ; Почтенородни Госп. Іосифъ Мачвански; Никола Патрати; Іоанъ Ђонпарићъ; Савва Груићъ, граж. и трговци.

П е ш т а.

Почтеннор. Г. Г. Петаръ Раић, и Елисей Савићъ, тертовци. За любителѣ србскогъ кньижество. 10 Екс. Послани одъ Госп. Аарона Добровоевића за Пешту и Будимъ.

Т и ф л и съ у Р у с і и.

Благ. Госп. Г. Глигоріе Аппелъ, и Димитріе Ћирковићъ изъ Тріеста.

С а р а е в о у Б о с н и.

Почтенор. Г. Г. Димитріе Будимлићъ; Іоаннъ Мариновићъ, Мића Јоановићъ трг.

П а к р и ц а.

Бл. Г. Н. Орлущићъ за любителѣ србскогъ кньижество. 10 Екс.

П о ж е г а.

Бл. Госп. Н. Стефановићъ, за любителѣ србскогъ кньижества 10 Екс.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ
РПСР I 19
1837.1